ئایا بە دوای کارێکدا دەگەڕێیت ؟

نوسینی: د. محمد العريفي

وەرگێڕانی:- باوكي يوسف

م.مجيد حميد مجيد/كفري

پێداچونەوەی: صلاح الدين عبدالكريم

چاپی یەکەم **١٤٢٩ك/ ٢٠٠٨ز**

==============================

سایتی بەهەشت

www.ba8.org

هەمیشە لەگەڵمان بن بۆ بەرهەمی نوێ

==============================

تێبینی : مافی بڵاوکردنەوەی ئەم بابەتە بۆ هەموو موسڵمانێکە بە مەرجێ وەکو خۆی بڵاوی بکاتەوەو دەستکاری نەکرێت

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشەکی

إِنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ .

وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ [سورة آل عمران ١٠٢] .

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ [سورة النساء : ١] .

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ [سورة الأحزاب : ٧٠ ــ ٧١] .

أَمَّا بَعْدُ ...

فَإِنَّ أَصْدَقَ الحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ وَخَيْرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّم) وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ وَكُلَّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ .

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

سوپاس و ستایش بۆ پەروەردگاری میهرەبان و دروود و سەلام لەسەر پێغەمبەری خوا ﷺ ... لەپاشاندا ...

بەڵێ .. زۆربەی خەڵکی سوورن لەسەر کارکردن .. وەپێشبڕکێی بۆ دەکەن.. هەر کاتێك لە جێگایەك بانگەواز بکەن بۆ ئەوەی کە کرێکاریان دەوێ یان فەرمانبەریان دەوێ .. ئەوا دەبینین بە هەزاران کەس پێشبڕکێی بۆ دەکەن .. بەڵام دەزانی شوێنکارێکی بەتاڵ هەیە .. کارێکی خوداییە .. خوای گەورە بۆ هەموو جیهانی خستووەتە ڕوو .. وە کەس ناتوانیت ئەو کارە بە دەس بهێنێ تەنها کەسانێك نەبێت کە خوا خۆشیانی دەوێت .. پێغەمبەری خۆشەویست ﷺ دەفەرموێت :– (إذا أراد الله بعبد خيرا استعمله، قالوا يا رسول الله ﷺ وكيف يستعمله؟ قال؟ يوقفه لعمل صالح قبل موته)[1].

واتە: ئەگەر خوای گەورە چاکەی بۆ بەندەیەکی ویست ئەوا پێش مردنی کارێکی پێ دەسپێرێ.. کابرایەك پرسی:– چ کارێکی پێ دەسپێرێ ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ؟؟ پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی :– خوای گەورە یارمەتی و ئاسانکاری بۆ دەکات بۆ کاری چاکە و بەو شێوەیە گیانی دەکێشێ . بۆیە پیاو چاکان غەمبار دەبوون کاتێك لە دەستیان دەرچووبایە .. تەماشاکە خۆشەویستمان ﷺ باسی ڕۆژی قیامەت بۆ هاوەڵانی رضي الله عنهم دەکات وە هەواڵیان دەداتێ کەوا حەفتا هەزار کەس لە ئوممەتەکەی دەچنە بەهەشتەوە بە بێ لێپرسینەوە و سزادان .. هاوەڵان رضي الله عنهم سەرسام دەبن بۆ ئەو ڕێزە گەورەیە .. بە بێ دواکەتن و بە پەلە (عکاشەی کوڕی محصن رضي الله عنه) خۆی دەهاوێژێتە ناو ئەو مەسەلەیەوە و ئەو هەلە لە دەستی خۆی نادات و

(١) (ظلال الجنة: رقم: ٣٩٧) .

پێش ئەوەی لە دەستی دەربچێت بە پێغەمبەری خوا ﷺ دەڵێت:– ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ داوا لە خوا بکە کە من ببمە یەکێك لەوان .. خۆشەویستﷺ فەرمووی:– تۆ یەکێکی لەوان .. وە عکاشەرضي الله عنه ئەو پلەیە دەباتەوە.. ئەمجار دەرگاکە دادەخرێت .. وە بە یەکێکی تر لە پاش ئەو دەڵێت ﷺ:– عکاشەرضي الله عنه پێشت کەوت .. بەڵێ ئەوان لە پێشبڕکێدا دەژیان لە هەموو دەرگایەك لە دەرگاکانی چاکە .. کەچی تۆ خۆت دەبینی کە هەرگیز لە گۆڕەپانی کرداری چاکەدا پێشبڕکێ ناکەیت لەگەڵ پیاو چاکاندا .. بۆیە لێپێچینەوە لەگەڵ خۆتدا بکە .. رەنگە تاوانەکانت هۆیەك بن .. وە ئەو کەسانە بهێنە یادی خۆت .. کە خوای گەورە خۆشیانی ناوێت و لە چاکەدا کاریان پێ راناسپێرێ.. خوای گەورە دەربارەی دوو رووەکان دەفەرموێت:–
﴿وَلَوْ أَرَادُواْ الْخُرُوجَ لأَعَدُّواْ لَهُ عُدَّةً وَلَـكِن كَرِهَ اللّهُ انبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُواْ مَعَ الْقَاعِدِينَ﴾ [التوبة: ٤٦] ٠
واتە:– ئەگەر ئەو دووڕووانە بیانویستایە دەرچن (بۆ غەزا) ئەوە خۆیان بۆ ئامادە دەکرد، بەڵام خوا چالاکی نواندن و دەرچوونی ئەوانی نەویست (چونکە دڵ و دەروون نەخۆش بوون)، لەبەر ئەوە سستی کردن و لەشی قورس کردن پێیان وترا: دانیشن بۆ خۆتان لەگەڵ پیر و منداڵ و پەککەوتەکاندا ٠

بۆیە من لێرەدا هەوڵم داوە و کۆمەڵە کارێکم خستووەتە روو کە پاداشتێکی گەورەیان هەیە .. وە لەم چەند لاپەڕەیەدا بڵاوم کردووەتەوە وە هەرچی شتێکی تیادا راست بوو ئەوا لەیارمەتی و ئاسانکاری و چاکە و رێزی خوداوەیە، وە هەر هەڵەیەکی تیادا بوو ئەوە لە من و لە شەیتانەوەیە وە من تەوبە لەو هەڵانە دەکەم و داوای لێخۆشبوونی لێ دەکەم .. وە چاوەڕوانی ئاگادارکردنەوە و ئامۆژگاری ئێوەم و سوپاسی ئەو کەسە دەکەم کە رێنمویی و ئامۆژگاریم دەکات و دوعای بۆ دەکەم
داوا لە خوا دەکەم کە موسڵمانان سوودی لێ وەربگرن ...آمین........

نوسيني // محمد بن عبدالرحمن العريفي

****

٠٠٠ لە ئێوارە شەوێکی زستاندا زەنگی تەلەفونەکە لێیدا .. کە هەڵمگرد زانیم (عبدالله) یە .. بەڵێ .. عبدالله ساڵی پێشوو کۆلێژی تەواو کرد و لەو کاتەوە چیتر پەیوەندیمان نەماوە .. هەر کە دەنگی ئەوم بیست .. یەکسەر وێنەی هاتەوە یادم کە هەردەم روویەکی گەشاوەی هەبوو، گەنجێکی بە شان و شەوکەت بوو .. سڵاوی خوات لێ بێت ئەی عبدالله .. چۆنیٚ .. دەنگ و باست چۆنە .. ئەی .. لەم کاتەدا بە دەنگێکی لاوازەوە قسەکانی منی بڕی:- ئەی مامۆستا ئێستا کەوتمە یادت؟ گوتم:- بەڵێ .. چۆن لە بیرت دەکەم .. زۆر لەگەڵ قسەکانی مندا تێکەڵ نەبوو وە هیچ وەڵامێکی ئەوتۆی نەبوو .. بەڵام بە دەنگێکی لاوازەوە فەرمووی:- دەمەوێت سەردانم بکەیت لە ماڵەکەی خۆم .. چونکە زۆر پێویستە .. ئاه بە داخەوە من ناتوانم سەردانت بکەم وە پرسیار مەکە بۆچی چونکە ئەگەر هاتیت خۆت هۆیەکەی دەزانیت .. ئەم قسانەی بە دەنگێکی نزمی خەماوییەوە گوت .. بەڵام قسەکانی بە شێوەیەکی دڵنیایی یەوە دەکرد .. ڕێگەی ماڵی خۆیانی پێ گوتم .. لە دەرگام دا .. برا بچووکەکەی دەرگای کردەوە .. عبدالله لە کوێیە؟ عبدالله لە ژووری مێوانە فەرموو .. کوڕە بچووکەکە پێشم کەوت .. وە دەرگای ژووری میوانی کردەوە و کاتێك چوومە ژوورەوە سەرسام بووم.. ئەوە چی دەبینم!!!؟ عبدالله لەسەر کەروێتەیەکی سپییە .. بە تەنیشتییەوە گۆچانێکی داناوە .. ئامێرێکی لە پێدایە کە یارمەتی دەدات بۆ ڕێکردن .. کۆمەڵێك دەرمانی بە تەنیشتەوەیە .. بەڵام خۆی وەکو لاشەیەك فڕێدراوەتەوە سەر جێگەکەی .. پێی گوتم:- سڵاوت لێ بێ.. هەوڵی دا هەستێتە سەر پێ بە مەبەستی بە خێر هاتنم .. سڵاوی خوات لێ بێ مامۆستا .. سڵاوی خوات لێ بێ .. بە ڕاستی ماندوومان کردی.. نەخێر بە هیچ شێوەیەك ماندوو نەبووم .. ببورە نەمزانیوە جەنابت نەخۆشیت ... بەڵام چیت بەسەر هاتووە؟ چی روویداوە؟ ئایە تۆ کۆلێژت تەواو نەکرد؟... ئەی بە منت نەگوت کە دەتەوێت ژن بهێنی؟.. چی دەکەم و چی دەکەم.... بەڵێ گوتم بەڵام چەند رووداوێکی چاوەڕوان نەکراو روویدا... کاتێ کۆلێژم تەواو کرد ..خۆت دەزانی کە لە پێش چەند مانگێك بوو ...وە ئەوەی کە تووشی گەنجانی تر دەبێ لە خۆشی کردن بۆ تەواو کردنی کۆلێژ تووشی منیش بوو .. ئەمجار ژیانێکی نوێ دەستی پێ کرد ... لاپەرەیەکی نوێم بۆ دوارۆژێکی پرشنگداری خۆم کردەوە وە هەردەم خەریکی بیرکردنەوە بووم کە داخۆ ژیانی داهاتوم چەند خۆش دەبێت ... ڕۆژگار زۆر بە پەلە دەڕۆیشت ... هیچ شتێك ژیانی نوێی لێ تێك نەدەدام جگە لەسەر ئێشەیەکی کەم نەبێت کە هەندێ جار تووشم دەبوو ... لە پاش تێپەڕبوونی ڕۆژگار هەستم کرد سەرئێشەکەم زیاد دەکات بەڵام چەند دەرمانێکی ئارام بەخش بەس بوو بۆ ئەوەی کە ئازارەکەم نەهێڵێ .... ڕۆژگار تێدەپەڕێت و سەرئێشەکەم بەردەوامە بەڵام ڕاهاتبووم لە سەری وە زۆر جار لە یادم نەدەما هەرچەندە زۆر ئازاری هەبوو .. ئەم سەرئێشەیە ڕۆژ بە ڕۆژ زیاد دەکات و زیاد دەکات ئەمجار هەستم کرد کە چاوەکانم بەرەو کز بوون دەڕۆن ... تاکو ئەوەی شەوێك زۆر ئازاری دام ... بۆیە ڕۆیشتم بۆ بەشی فریاکەوتن لە یەکێك لە نەخۆشخانەکان .. وە دەردی خۆم بۆ پزیشکی پسپۆر گێڕایەوە .. چەند شیکاری وچەند تیشکێکی(أشعەی) پێویستی بۆ کردم ئەمجار گوتی:- پێویستمان بە چەند تیشکێکی ورد هەیە کە بەشەکانی سەر بە وردی تیادا بەدی دەکرێت ... وە ئێستا ئەو جۆرە تیشکەمان لە نەخۆشخانەدا نییە بۆیە بڕۆ بۆ نەخۆشخانەیەکی تایبەت تاکو ئەو تیشکەت بۆ دەکەن ئەمجار بگەڕێرەوە بۆ لام .. بەڵام هەوڵ بدە بە پەلە ئەو کارانە ئەنجام بدەی... لە نەخۆشخانە دەرچووم هەندێ جار ترس دایدەگرتم ... هەندێ جار سەرسام دەبووم... ئەم پزیشکە بۆ بەم شێوەیە ماندووم دەکات؟ باشتر وابوو کە هەندێ دەرمانی ئارام بەخشم پێ بدات بۆ سەرئێشەکەم ..یان چەند دڵۆپێك بۆ چاوەکانم... وە کارەکە تەواو دەبێت.. ئەمجار لەگەڵ خۆمدا قسەم دەکرد .. ئایە پزیشکەکە و تیشکەکە فەرامۆش بکەم؟ .. وە خۆم بە پێنج ریال دەوا بکڕم و سەرئێشەکەم چاك دەبێتەوە و ئەمجار بڕۆمەوە بۆ ماڵ و بنوم ... ؟ یاخود بڕۆم تیشکەکە بگرم کە ئەو داوای کردووە و ببینم کارەکە لە کوێوە سەری دەردەچێت... لەگەڵ ئەم هەموو بیرۆکانەدا ڕۆیشتم بۆ نەخۆشخانە

تایبەتەکە و تیشکەکەم گرد و ئەمجار گەڕامەوە بۆ لای پزیشکەکە .. کە بە دەستمەوە ئەو لاپەڕانە هەڵدەگرم کە هیچ لەو هەموو هێمایانە تێناگەم ....فەرموو دکتۆر ئەوە ئەو تیشکانەیە کە داوات کردبوو... پزیشکەکە چاوێلکەیەکی ئەستووری خستە سەر چاوی .. ئەمجار ئەو پەڕانەی ئەم دیوو ئەو دیوو دەکرد .. ڕەنگی گۆڕا ... گوێم لێ بوو گوتی :– لا حول ولا قوة الا بالله .. ئەمجار چاوی بەرز کردەوەو گوتی:– فەرموو .. دانیشە... گوتم :– موژدەم بدەرێ ... خەیرە انشاء الله ؟!! ... گوتی :– خەیرە... انشاء الله خەیرە .. ئەمجار بێدەنگ بوو ... چاوەکانی بۆ من بەرز نەدەکردەوە ... تەلەفونەکەی هەلگرد .. دەستی کرد بە پەیوەندی کرد بە کۆمەڵێك پزیشکی پسپۆڕ و گەورەوە و داوای لەوان کرد کە ئامادە بن ... لە پاش چەند خولەکێك شەش حەوت پزیشك ئامادە بوون .. هەموویان دەستیان کرد بە تێڕوانینی پەڕەکان و ئەنجامی شیکارییەکان .. دەیانڕوانیە تیشکەکە.. وە بە زمانی ئینگلیزی قسەیان دەکرد .. جار بە جاریش تەماشایەکی منیان دەکرد.. یەك کاتژمێر بەم شێوەیە ڕۆیشت .. وە من لە بارودۆخێکی خراپدام ... ئەمجار یادەوەرییەکانم بە خەیاڵمدا دەهات ... ڕۆژگاری خۆم دەکەوتەوە یاد .. بەڵکو بیرم لە داهاتووی خۆم دەکردەوە.. خۆزگە بمزانیبایە بۆ گفتوگۆ دەکەن؟ ئەم پزیشکە بۆ ئەو هەموو بایەخەی بە من داوە ... ئەمجار دڵی خۆم دەدایەوە دەمگوت:– ئەوە پزیشك هەروایە هەموو کاتێك کێشەی بچووك گەورە دەکەنەوە هەر یەکێك لەوان دەیانەوێت بازووی خۆیم پێ نیشان بدات ... شیکاری...تیشك... کۆبونەوە ... وە ئەم هەموو کێشەیە چارەسەرەکەی ئاسانە یەك حەپ یان دوو حەپ لە جۆری (بندول) لەگەڵ دڵۆپێکی چاو و هەموو کێشەکە تەواو دەبێت ... چاوم بڕیبووە پزیشکەکان بە وردی چاودێری ئەوانم دەکرد بۆ ئەوەی هیچ نەبێت شتێك بزانم ....بەڵام لەگەڵ ئەو هەموو چاودێرییەم کەچی هیچ تێنەگەیشتم .. ئەمجار گفتوگۆکەیان کەم بووە وە بێدەنگییەك سەری کێشا بەسەر هەموویاندا .. یەکێکیان لە عیادەکە دەرچوو .. یەکێکی تر شوێنی کەوت.. ئەمجار سێیەم ... تاکو کار گەیشتە ئەوەی تەنها دووانیان مایەوە ... یەکێکیان پێی گوتم:– گوێ بگرە عبدالله .. تۆ لەوە گەورەتری کە پێت بڵێین باوکت بهێنە.. گوتم:– خەیر انشاء الله دکتۆر .. مەبەستت چییە؟ بە دڵنیایی یەوە گوتی:– ئەو ڕاپۆرت و تیشکانە نیشانی دەدەن کە (وەرەم) شێرپەنجەیەك لە سەرتدایە قەبارەکەی بە شێوەیەکی ترسناك ڕوو لە زیاد بوون دەکات ... ئێستا فشاری خستووەتە سەر دەمارەکانی چاوت لە ناوەوە.. لە هەر ساتێکدا ئەگەری ئەوە هەیە کە ئەو فشارە زیاد بکات و دەمارەکانی چاوت لە ناوەوە بتەقێنێت تۆیش تووشی کوێربوون ببیت .. ئەمجار مێشکت لە ناوەوە تووشی خوێن بەربوون دەبێت .. ئەمجار دەمریت.. پزیشکەکە بێ دەنگ بوو .. بەڵێ بێ دەنگ بوو ... بەڵام دوایین وشەی لە گوێمدا دووبارە دەبووەوە .. دەمریت ... دەمریت ... ئەی هاواااار .. ئەم وشەیە چەند سەختە ... چەند کاریگەری هەیە لەسەر ناخی مرۆڤ... دەمرم .. بەڵێ دەمرم... بەڵام ئەی گەنجێتییەکەم؟... ئەی مووچەکەم؟.. ئەی کارەکەم؟... دایکم ؟... باوکم؟... دەمرم؟... !! بە هەموو دەنگم هاوارم کرد ... ئەی دکتۆر ... چی؟؟ چۆن؟ کەی.؟؟ وەرەم؟ کەی تووش بوومە؟ هۆیەکەی چییە؟ من لەم تەمەنەدام؟ پەنا بە خوا، وەرەم؟ شێرپەنجە؟ لا حول ولا قوة الا بالله ... گوتی:– بەڵێ وەرەم.. وە دەبێت بە زووترین کات چارەسەری بکەین... هەر خولەکێك... وە هەر چرکەیەك.. کە دەڕوات .. لە بەرژەوەندی تۆ نییە .. هەر ئەم شەو دەبێت بتخەینە نەخۆشخانەوە... وە هەر تەحلیلێکی پێویست هەبێت تەواوی دەکەین ... وە بۆ سبەینێ انشاء الله نەشتەرگەری سەرت دەکەین و وەرەمەکە دەردەهێنین ... پزیشکەکە ئەم چەند وشەیەی زۆر بە دڵنیایی و ساردەوە گوت .. گوتی ..(لە کاتێکدا کە چاوێلکەکەی خۆی دەسڕی و بە چاوەکانی لە پەڕەکانی بەر دەستی دەڕوانی) ... بەڵام من تەنها بە گوێم گوێبیستی ئەو نەبووم بەڵکو وا هەستم دەکرد کە هەموو لاشەم ببونە گوێ و گوێبیستی ئەو دەبوون و لە قسەکانی تێدەگەیشتم .. پزیشکەکە بەردەوام بوو لەسەر قسەکانی خۆی:– ... ئارام بگرە .. داوای پاداشت لە خوا بکە.. تۆ تەنها

كەس نیت كە ئەم شێوە نەشتەرگەرییەی بۆ دەكرێ .. خەڵكێكی زۆر ئەم نەشتەرگەرییەیان بۆ كراوە و سەركەوتوو بووە بە پشتیوانی خوا .. تۆ گەنجێكی ئیماندار و دانای .. كەسێكی وەك تۆ پێویست ناكات من ئامۆژگاری بكەم بۆ ئارام گرتن و دامەزراوبوون .. پزیشكەكە بەردەوام بوو لەسەر قسەكانی و تەماشای منی دەكرد .... بەڵام من .... هەردوو چاوم دەرپەڕیبوون بەرامبەر بە چاوەكانی ... بەڵێ زۆر بە وردییەوە تەماشای ئەوم دەكرد ... قسەكانی دوایین تێكەڵی قسە كۆنەكانی بوو بوون ... هیچ وشەیەك لە قسەكانی لە یادمدا جێگیر نەبووبوو تەنها.... وەرەم ... شێرپەنجە... نەشتەرگەری ... چۆنە ئەگەر خوا لەسەرم نوسیبێتی لە كاتی نەشتەرگەرییەكەدا بمرم ؟ ...ئاخۆ دایكم چی دەكات؟ ئەی باوكم كە تەمەنی لە حەفتا ساڵ تێپەڕیوە؟ براكانم؟ خوشكە بچووكەكانم؟ بەڵكو چۆن بە تەنها بچمە ناو گۆڕەوە؟ ئەی چۆن بە سەر پردی (صراط)دا تێپەڕم؟ چۆن؟ وە چۆن؟ كوا پلانەكانم؟ .... بڕوانامەكەم؟ .... زەماوەند؟... كارە تازەكەم؟.. ئەمە چۆن لە ناكاودا روویدا؟ پرسیارێكی زۆر دەهاتە مێشكمدا.. وای لێ كردم وەكو ئەوەی لە دەریایەكی بێ كەناردا مەلە بكەم .. لە ناخی خۆمدا هاوارم كرد ..

﴿ يَا حَسْرَتَى عَلَى مَا فَرَّطتُ فِي جَنبِ اللَّهِ﴾ [الزمر: ٥٦] .

واتە:– ئاخ و داخ و پەشیمانی بۆ ئەو هەموو لادان و نادروستیانەی كە كردم لە فەرمان و بەرنامەی خوادا.. خۆزگە شتێكم ئامادە بكردایە بۆ دوارۆژم .. هەموو ئەو خۆشییانەی كە كۆم كردەوە .. هەموو ئەو پلە و پایانەی كە هەوڵم بۆی دەدا.. لە ناكاودا دەڕوات؟ .. ئا بەم شێوە و بە بێ پێشەكی؟ .. ئەم ژیانە چەند كورتە ! ! .. واللە من لە لەخۆبایی بووندا بووم.. ئەوە چۆن شوێنی ئارەزووەكان دەكەوتم؟ وە كەوتبوومە ناو خۆشییەكانی ژیان ... وە دۆزەخ گڕ دراوە ... وە كۆت و زنجیرەكان ئامادە كراون ... و فریشتە كاربەدەستەكانی دۆزەخ ئامادەن.. لەناوچوون بۆ ئەم دونیایە ئەگەر كەمێك تێیدا پێ بكەنێت ئەوا زۆر تێیدا دەگرێیت... وە ئەگەر چەند رۆژێك خۆشحاڵ بیت تێیدا ئەوا چەند ساڵێك تێیدا خەمبار دەبیت .. وە ئەگەر كەمێك خۆشگوزران بیت تێیدا ئەوا زۆر نارەحەت دەبیت تێیدا ... دەستم كرد بە گازندەكردنی نەفسە تاوانبارەكەم .. گازندەیەكی زۆر ... ئاه ه ه .. خەمەكانی سبەینێ چەند درێژن ! ! ئەی خودایە رەحمم پێ بكە.. ئەی خودایە رەحمم پێ بكە ... لە ناكاودا پزیشكەكە گوتی:– ئەمە پەڕەكانی نەشتەرگەرییەكەیە .. ئیمزایەكی بكە بۆ ئەوەی جێگایەكت بۆ بگرین... وە ئامادەت بكەین بۆ چوونە ژوورەوە بۆ نەخۆشخانە .... بە سەرسامی و بەرامبەری راوەستا بووم ... گوتی:– بگرە .. ئەوەچیتە؟! .. بگرە .. گوتم:– نەخێر ئیمزا لەسەر هیچ ناكەم .. گوتی:– چۆن؟ ئیمزا ناكەیت؟! ! تۆ شێتیت؟ ئەمە بۆ بەرژەوەندی تۆیە نەك ئێمە ... وە زیانەكەی لەسەر تۆیە نەك لەسەر ئێمە ... وا نەزانیت كە ئێمە دەست بەتاڵین و چاوەڕوانی كەسێكین كاتی خۆمانی لەگەڵ بەسەر ببەین ... كارەكە زۆر گرنگە و ترسناكە ... گوتم:– نەخێر لەسەر هیچ شتێك ئیمزا ناكەم .... گوتی:– بە گشتی ئێمە ناتوانین زۆرت لێ بكەین ... بەڵام لەسەر ئەم پەڕەیە ئیمزا بكە بۆ ئەوەی ئێمە بەرپرسیار نەبین ئەگەر خوێن بەربونێكی لە ناكاودا روویدا.. كە پەڕەكەم لێ وەرگرت بینیم تیایدا نوسراوە....(من كە لە خوارەوە ئیمزا دەكەم لەسەر خواستی خۆم لە نەخۆشخانە دەرچووم ... هتد ...) ئیمزام لەسەر پەڕەكە كرد و دەرچوومە دەرەوە .. بەڵام بۆ كوێ بڕۆم ...؟ بۆ ماڵەوە بۆ ئەوەی هەواڵ بگەیەنمە دایك و باوكم؟ یان بگەڕێمەوە بۆ نەخۆشخانە؟ یان بڕۆم بۆ نەخۆشخانەیەكی تر؟ لا حول ولا قوة الا باللە ... پاش بیركرنەوەیەكی بە پەلە بڕیارم دا كە بڕۆم بۆ نەخۆشخانەیەكی تر... لە بەشی فریاكەوتن ... سلام علیكم ... ئەی دكتۆر .. من هەست بە سەرئێشەیەك دەكەم وە هەست بە لاوازی بینینی چاوم دەكەم .. لە پاش پشكنینێكی بە پەلە و ئەنجامدانی تیشكی پێویست .. پزیشكەكە گوتی:– پێویستمان بە تیشكێكی وردی سەرت هەیە .. وە ئێستا لە نەخۆشخانە نییە ... بەڵام برۆ بۆ عیادەیەكی تایبەت و تیشكەكە ئەنجام بدە ... ئەمجار

بگەڕێرەوە بۆ لام.. وە هەوڵ بدە ئەو کارە بە پەلە ئەنجام بدەی ... پزیشکەکە ئەمەی گوت و بێ دەنگ بوو ... منیش دابەزیم بۆ لای ئۆتۆمبیلەکە و تیشکەکەم دەرهێنا و بردم بۆ لای پزیشکەکە ... کە بینی گوتی:- سەیرە .. چۆن وا بەم زووە گەڕایتەوە؟ بۆ تیشکەکەت ئامادە نەکرد؟ گوتم:- ئامادەم کردووە پێش ئەوەی بێم بۆ لای تۆ ... وە ئەوەتا لە بەردەستت دا ... پزیشکەکە پەڕەکانی لێ وەرگرتم و ئەم دیو ئەودیوی دەکرد..من لە سەر کورسییەکە دانیشتم چونکە پییەکانم نەیدەتوانی هەڵم بگرێ... بەڵام لە جاری یەکەم دامەزراو تر بووم ... یادی خوای گەورەم دەکرد... پاکی و بێ گەردی بۆ خوا ... الحمد لله .. لا اله الا الله .... الله اکبر ... استغفر الله.. استغفر الله ... یادی ئەو وەسیّتەم دەکرد کە پێغەمبەری خوا ﷺبە کوڕی مامی فەرموو (کە عبدالله ی کوڕی عەباسە) (وەبزانە ئەوەی کە تووشت دەبێت نابێت لەسەرت تێبپەڕێت و ئەوەی کە تێبپەڕێت نابێت تووشت ببێت وە بزانە کە سەرکەوتن لەگەڵ ئارامگرتندایە وە لە پاش هەموو ناخۆشییەك خۆشییەك هەیە)[٢].... بۆیە کارەکە لەسەرم سووك بووەوە ونەفسی خۆمم دڵنیا دەکردەوە... چی ڕوودەدات؟ وەرەم! ! من یەکەم کەس نیم و دڵنیام کە دوایین کەسیش نیم ... دایکم ... باوکم ... براکانم ... ڕۆژێك یان دوو ڕۆژ دەگرین و پاشان لە یادیان دەچێ .. لە ناکاودا پزیشکەکە تەلەفونەکەی هەڵگرد و کۆمەڵێك پزیشکی پسپۆڕی بانگ کرد بۆ عیادەکەی خۆی .. هاتن ... تەماشای پەڕەکانیان کرد ... قسەیەکی زۆریان کرد .. چاوەڕوانی هەواڵێکی ترسناك بووم .. بەڵام زۆر تێك نەچووم ...کارەکەی خۆم بە خوا سپارد ... دیسان خەیاڵاتی زۆر بە میشکمدا دەهات . بۆ من بە تایبەتی تووشی ئەم نەخۆشییەترسناکە ببم؟... خەڵکی زۆر هەن .. ئەمجار لە ناخی خۆمدا هاوارم کرد ... پەنا بە خوا .. کێ دەڵێ قسەی ئەو پزیشکە تەواو بێت ڕەنگە هەڵەی کردبێت ... سەر ئێشەیەکی زۆرە و ئەمجار نامێنێ ... زۆر چاوەڕوان بووم، رووم کردە پزیشکەکە و پرسیم ... ها دکتۆر مژدەم بدەرێ دەنگ و باس چییە؟ بە دەنگێکی لەسەر خۆ گوتی:- هەندێ چاوەڕوان بە وئارام بگرە .. دیسان لە خەیاڵاتی خۆمدا بە جێی هێشتم .. لەگەڵ هاوەڵەکانیدا بە زمانێکی تر قسەی دەکرد ... پاش نزیکەی یەك کاتژمێر قسەکانیان تەواو کرد و یەکێکیان دەرچووە دەرەوە و ئەمجار دووان وسیان ... پزیشکەکە رووی تێ کردم و گوتی:- گوێ بگرە عبدالله ... تۆ گەنجێکی ئیمانداری و هەموو شتێك بە قەزا و قودرەتی خوا روو دەدات .. ئەم راپۆرت و تیشکانە نیشان دەدەن کە وەرەمێك لەناو سەرتدا هەیە .. قەبارەکەی بەشێوەیەکی ترسناك روو لە زیاد بوون دەکات .. ئێستا لە ناوەوە فشاری خستووەتە سەر دەمارەکانی چاوت وە لە هەر ساتێکدا ئەو فشارە زیاد دەکات و دەبێتە هۆی بچڕاندنی ئەو دەمارانە و پاشان تووشی کوێر بوون دەبیت .. ئەمجار لە ناوەوە تووشی خوێن بەر بوون دەبی وپاشان دەمریت ... بۆیە دەبێ هەر ئێستا بڕۆی بۆ نەخۆشخانە و هەر ئەمشەو بڕۆیتە ژووری نەشتەرگەری و کەمێك لە ئێسکی سەرت لادەدەین و وەرەمەکە دەردەهێنین .. ئەمجار جارێکی تر ئێسکەکە دەخەینەوە جێگەی خۆی .. پزیشکەکە بێ دەنگ بوو .. بەڵام ئەمجارە قسەکەی لە سەرم سووك تر بوو لە جاری یەکەم هەواڵەکەم بە ئاسایی و هێمنی وەرگرت بۆیە پزیشکەکە سەرسام بوو .. .تەلەفونەکەم هەڵگرد و پەیوەندیم کرد بە باوکمەوە .. باوکم هات ... کابرایەکی گەورەی تەمەنی لە حەفتا ساڵ زیاترە ..شۆفێرکە ئامادەی کرد ... چونکە بە چاوە کزەکانییەوە ناتوانێ ئۆتۆمبیل لێخوڕێ.. چەند ماندوو بووە لەگەڵ چاودێری و پەروەردەی ئێمەدا! .. خوا پاداشتی بە خەیری بداتەوە ... کە باوکم منی بینی ... سەرسام بوو.. بە هۆی تێك چوونی ڕەنگ و زەرد بوونی چاومەوە .. هێشتا بە پێوە بوو گوتی:- چی تۆی هێناوە بۆ ئێرە؟ بۆچی هاتووی؟ و ...؟ گوتم:- باوە گیان تۆ دەزانی ماوەیەکە تووشی سەرئێشەیەکی بەردەوام بووم .. بۆیە منیش چووم بۆ نەخۆشخانە .. وە

(٢) (ظلال الجنة: رقم: ٣١٥) .

چەند پشكنینێكیان بۆ كردم .. ئەمجار منیش هاتم بۆ ئەم نەخۆشخانەیە وە لە پاش پشكنین پێیان راگەیاندم كە لە ناو سەرمدا وەرەمێك هەیە وە دەبێت نەشتەرگەرییەكی بە پەلەی بۆ بكەن .. باوكم گوێ بیستی ئەم قسانە بوو .. بەڵام ئەو لە من زیاتر بێ ورە بوو .. هاواری كرد .. وەرەم ...؟ وەرەم ..؟ لا حول ولا قوة الا بالله .. ئەمجار لەسەر زەوییەكە دانیشت .. لەبەر خۆیەوە دەیگوت .. انا لله وانا الیه راجعون .. دەبێ بتنێرین بۆ ئەمەریكا و لەوێ لەگەڵ براكەتدا چارەسەر بكرێیت .. لا حول ولا قوة الا بالله .. ئەم قسانەی گوت و لە هەمان كاتدا یادی ساڵانی پێشووی دەكردەوە كە چەند ماندوو بوو لەگەڵ (عبدالرحمن) ی برامدا كە ئەویش تووشی نەخۆشی شێرپەنجە بووە و ئێستا لە ئەمەریكا چارەسەری بۆ دەكەن ... چەندەها جار باوكمم دەبینی لەگەڵ براكەمدا بە تەلەفون قسەی دەكرد و دەگریا ... چەندەها جار لە نیوەشەواندا دوعای بۆ دەكرد .. لە نوێژەكانیدا .. بە راستی خەمەكانی بە باوكمەوە دیار بوو.. بە تایبەتی ئەو كاتەی كە منداڵەكانی عبدالرحمن ی برام پرسیاری باوكیان دەكرد..باپیرە باوكمان لە كوێیە؟ بۆ ئێمەیش وەكو منداڵانی تر باوكمان نییە؟ تەماشای باوكم كرد فرمێسكەكانی بە روویدا دەهاتە خوارەوە ... تەماشای منداڵەكانی دەكات یەك لە دوای یەك لە بەر دەستیدا دەمرن ... چونكە (خالد) ی برام پێش دوو ساڵ بە رووداوی ئۆتۆمبیل كۆچی دوایی كرد .. وە ئێستا (عبدالرحمن) ی برام لە ئەمەریكا ململانێ دەكات لەگەڵ مردندا .. منیش لە سەرەتای رێگاكەم و ئەنجامەكەی نادیارە ... باوكم رووی كردە پزیشكەكە و هەوڵی دەدا كە ئارامگر بێت و پرسیاری دەكرد دەربارەی ترسناكی نەخۆشییەكە.. بەڵام سۆزی باوكایەتی بە هێزتر بوو.. فرمێسكەكانی بە رووی دا هاتە خوارەوە.. پزیشكەكە گوتی:— ئەی باوكی عبدالله خەم مەخۆ .. كارەكە ئاسانە انشاء الله.... دڵنیابە ...باوكم گوتی:— ئەی دكتۆر ئەو پەڕەو پشكنینانەی كە تایبەتن بە عبدالله دەمانەوێت چونكە دەبێ سەفەر بكات بۆ ئەمەریكا و لەوێ لەگەڵ براكەیدا چارەسەری بكەن ... پزیشكەكە بەوە رازی بوو ... باوكم پەڕەكانی وەرگرت ... وە جێگام بۆ گیرا بە پەلە ... وە سەفەرم كرد بۆ ئەمەریكا لەگەڵ عبدالعزیزی برامدا ... ئێوارە بوو گەیشتینە نەخۆشخانە .. هەر پشكنینێك و شیكارییەك پێویست بوو ئەنجامیان دا ... هەموو شتێك بە پەلە روویدا ... وە بۆ سبەینێ بردمیان بۆ ژووری نەشتەرگەری .. چەند ژوورێكی ترسناكە ! ! ... چەندەها ئامێر لێرە و لەوێ .. چەقۆ .. مەقەص.. هەرە (مشارط) . وام دەزانی لە ژووری كرانەوەدام ... چەند روویەكی بێدەنگن؟... چاوەكانیان تەماشایان دەكرد بە پەرۆشەوە هەروەكو ئەوەی كە نێچیرێك كەوتبێتە بەردەستیان ... دەستی پزیشكەكان لەگەڵ خوێندا راهاتون من ناتوانم لەگەڵ خۆمدا هیچ كارێك بكەم بەڵكو ئەوان چییان بوێ دەیكەن ... لەسەر جێگەیەك هەڵیان گرتم بۆ سەر جێگای نەشتەرگەرییەكە ... بسم الله ..لا الە الا الله ... یادی خوای گەورەم زۆر دەكرد ... چاوەڕوانی دەست پێ كردنی نەشتەرگەرییەكە بووم ... تەماشای رووی ئەوانەم دەكرد كە لە دەوروبەرم بوون ... دەستم بەرز كردەوە بۆ سەرم .. دەستم پیاداخشاند ... چەند بەستەزمانە سەرم ! !.. ئاخۆ پاش كەمێكی تر حاڵت چۆن دەبێت؟ ! ... پەرستیارەكان راوەستا بوون، چاوەڕوان بوون ... وادیارە ئەو پزیشكەی كە نەشتەرگەرییەكە ئەنجام دەدات جارێ نەهاتووە ... لە ناكاودا دەرگای ژووری نەشتەرگەرییەكە كرایەوە و كابرایەك هاتە ژوورەوە تەنها هەردوو چاوی دیار بوو ....تەوقەیەكی لە گەڵمدا كرد .... ئەمجار دەستنیشانی یەكێكی كرد كە دەرزییەكی گەورەی بۆ ئامادە بكەن (بەڵێ سوێند بە خوا زۆر گەورە بوو) ئەمجار توند چەقاندی بە رانمدا ... چیتر ئەوە دوا ساتەكانم بوو لەگەڵ دونیادا ...چوومە ناو ژیانی بێ ئاگا بوونەوە ... پزیشكەكە سەری تەراش كردم ...ئەمجار بە شێوەیەكی بازنەیی پێستی سەری بڕیم... پاشان دەستی بە بڕینی ئێسكەكانی سەرم كرد... تاكو پارچەیەكی لێ لادا.. ئێسكەكەی بە تەنیشتی خۆیەوە دانا ... ئەم پارچە ئێسكە زۆر بچووك نەبوو بەڵكو بە قەبارەی قاپێكی بچووك بوو ..پاشان وەرەمەكەی دەرهێنا ... كە قەبارەكەی لە هێلكەیەك گەورە تر بوو .. تاكو ئێستا كارەكان بە رێك و پێكی دەڕوات ... لە ناكاودا...خوێن لە

دەمارەكانی مێشكمدا تێك چوو ... ئەمجار خوێن لە خوێنبەرەكەمدا وەستا و توشی جەڵتەی دەماغ بووم ... ئەمجار پزیشكەكە ژڵەژا ئەو دەمارانەی كە پەیوەندیان بە (مۆخی بچوكەوە هەبوو بە هەڵە جوڵاندی بۆیە لایەكم توشی ئیفلیجی بوو كە بەشی چەپی لاشەم بوو .... كاتێ كە پزیشكەكە ئەمەی بینی بە پەلە نەشتەرگەرییەكەی تەواو كرد ... وە بە پەلە پارچە ئێسكەكەی گەڕاندەوە جێگەی خۆی ... وە پارچە پێستەكەی كردە جێگەی خۆی وە جێگاكەی دوورییەوە ... ئەمجار منیان هەڵگرد لەسەر جێگای نەشتەرگەرییەكە و خستمیانە جێگەیەكی تر، وە منیان بەرەو ژووری بوژانەوە برد كە پێی دەگوترێت (إن عاش) لە پاش نەشتەرگەرییەكە ماوەیەك بێ هۆش مامەوە بۆ ماوەی پێنج كاتژمێر ... وە لە ناكاودا پێی چەپم توشی جەڵتە بوو .. دیسان بە پەلە بردمیان بۆ ژووری نەشتەرگەری و لەوێ سنگمیان كردەوە فلتەرێكی بچووكیان خستە سەر یەكێ لە خوێنبەرەكانی دڵم .... جارێكی تر گەڕاندمیانەوە بۆ ژووری بوژاندنەوە (إن عاش) بۆ ماوەی چوار كاتژمێر حاڵم جێگر بوو ... ئەمجار سییەكانم توشی خوێن بەربونێكی توند بوون .. !! بۆ جاری سێیەم بەرەو ژووری نەشتەرگەری بەڕێیان خستم (رەنگە جاری چوارەم بووبێ) دیسان سنگمیان كردەوە وە سییەكانمیان لە خوێن پاك كردەوە وە چارەسەری خوێن بەربوونەكەیان كرد .. دیسان گەڕاندمیانەوە بۆ ژووری بوژاندنەوە. پزیشكەكە سەرسام بوو بە كارەكە .. چەند نەخۆشییەك یەك لە دوای یەك... حاڵەتێك كە بە پەلە گۆڕانكاری بە سەردا دێت ... ڕووداوی لە ناكاو كە كۆتایی نییە ... بۆ ماوەی بیست و چوار كاتژمێر حاڵەتم جێگر بوو .. پزیشكەكە هەستی بە شتێك كرد ... كە دڵخۆشی پێوە دیار بوو .. لە ناكاودا ... پلەی گەرمی لەشم بە شێوەیەكی ترسناك بەرز بووەوە .. پزیشكەكە بە پەلە پشكنینێكی بۆ كردم لە پاش پشكنینێكی ورد بۆی دەركەوت كە ئەو ئێسكەی وەرەمەكەی لە ژێری دەرهێنا توشی هەوكردنێكی زۆر بوو ... وە دەبێ دەربهێنرێت و پاك بكرێتەوە .. پێش ئەوەی ژەهراوی بوون ڕووبدات لە مێشكمدا ... پزیشكەكە بانگی گروپی پزیشكانی نەشتەرگەرییەكەی كرد.. ئەمجار وەكو لاشەیەكی بێ گیان هەڵیان گرتم... وە فڕێمیان داوە سەر جێگەیەك لە ژووری نەشتەرگەری...دەستم كرد بە تەماشاكردنی ئەوان ... هیچ شتێكی خۆم بە دەستی خۆم نییە ... هەموو كارەكەم دا بە دەستی خوا ... گریان زاڵ بوو بە سەرما .. دەستم بە گریان كرد.. خۆزگەم دەخواست كە دایكم و باوكم ببینم تاكو دەستیان ماچ بكەم .. بەڵكو سوێند بە خوا تاكو پێیان ماچ بكەم ... پێش ئەوەی دونیا بە جێ بهێڵم .. داوام لە خوا كرد و پەنام پێ گرد .﴿أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ [الأنبياء: ٨٣].

واتە:- پەروەردگارا، بە راستی من ئازار و ناخۆشیم تووش بووە، تۆش لە هەموو كەس میهرەبانتر و لە هەموو كەس دلۆڤانتریت رەحمم پێ بكەیت...

ئەمجار چاوم بۆ ئاسمان بەرز كردەوە و گوتم:- (یا ارحم الراحمین).. ئەگەر ئەمە تۆڵەیە لێم دەسێنی داوات لێ دەكەم كە لێم خۆشبی و بمبورە.. وە ئەگەر بەڵایە ئەوا داوات لێ دەكەم كە ئارامیم پێ ببەخشی ... وە پاداشتی خەیرم بدەرەوە ... ئەمجار گریان زاڵ بوو بە سەرمدا ... بۆیە برینپێچەكان هاواریان بە سەرمدا كرد بە زمانێك كە نەمدەزانی چی دەڵێن... بەڵام دەمزانی داوام لێ دەكەن بێ دەنگ ببم ... بۆیە هەوڵم دەدا زاڵ بم بەسەر خۆمدا ... وە ئارام بگرم .... بیرم لە مردن كردەوە ... بیرم لە نەمانی خۆشییەكان كردەوە .. چەندە دونیا گاڵتەی پێ كردم .. تاكو ڕۆژگارەكانم ڕۆیشت ... هەرچەند ئامۆژگاریمیان بكردبایە .. دەمگوت:- بەم زووانە تەوبە دەكەم كەچی نەمكرد ... لاوێتیم لەخۆباییبوونی كردم .. جوانی ئۆتۆمبیلەكەم .. جل وبەرگەكەم .. وە خۆ ئامادەكردنم لە بیر چوو بۆ ژیانی دوارۆژ .. سوێند بە خوا كێشەكەم زۆر گەورەیە.. وە هێزم لێ براوە ... وە سبەینێ گڵ دەبێتە جێی خەوتنم ... خۆزگە لەو كەسانە بوایەم كە شەو نوێژیان دەكرد ... ئەوانەی كە یادی ئاگر خەویان لێ حەرام كردبوو ... وە تەماحی بەهەشت وای لێیان كردبوو كە هەردەم بە ڕۆژوو بن...

بۆیە لاشەیان لاواز بووە و ڕەنگیان گۆڕاوە ... یادی ڕۆژی زیندووبوونەوە و قیامەتم كرد .. وە ئەو ساتەم هاتەوە یاد كە هەموو هەڵدەستینەوە بۆ گۆڕەپانی مەحشەر ...هاوار بە ماڵم ... ڕۆژی قیامەت حەسرەتی تیادایە ... وە لە حەشردا ئاهوناڵە هەیە ... وە لەسەر (صراط) پێ خلیسكان هەیە .. وە لەسەر تەرازوو فرمێسك هەیە ... وە ستەمیش لەو ڕۆژەدا تاریكییە ... وە كتێبەكانیش بچووكترین تەماشای حەرامی تیادایە .. وە ناخۆشی گەورە ئەو ساتەیە كە خراپەكان دەخرێنە ڕوو .. كۆمەڵێك لە بەهەشتدا بە پلەكانیدا سەردەكەون ... وە كۆمەڵێك لە دۆزەخدا بە پلەكانیدا دەڕۆنە خوارەوە ... وە لە نێوان من و ئەو جێگایەدا هیچ شتێك نییە تەنها ئەوە نەبێت كە بڵێن:- فلان مرد ... وە دەترسم هاوار بكەم و بڵێم ﴿رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ [المؤمنون: ٩٩] .

واتە:- پەروەردگارا بمگێڕەرەوە بۆ دنیا .. ئەوانیش بڵێن تەمەن ڕۆیشت.. سەیرە بۆ مردووەكان!... شتیان زۆر كۆ كردەوە كەچی ئەوەیان كە كۆكردەوە نەیانخوارد ... وە خانووی جوانیان كرد كەچی نیشتەجێ نەبوون تیایدا...لەاوچوون بۆ ئەم دونیایە ... سەرەتاكەی ماندوو بوون و هیلاكییە .. وە كۆتاییەكەی نەمانە .. حەڵاڵەكانی لێپرسینەوەی لەسەر دەكرێت ... وە حەرامەكەیشی سزای بە دواوەیە .. بیرم لە حاڵی خۆم دەكردەوە ... تەمەنم دیاری كراوە ... وە نەفسەكەم دیاری كراوە ... وە لاشەكەم لە پاش مردنم لەگەڵ كرمدایە ... ئاه ه ه... ئەگەر ڕۆژی قیامەت پێم خلیسكا ... وە دەنگی گریان بەرزەوە بوو ... وە پەشیمانی زۆر درێژەی كێشا ... هاوار بۆ خۆم .. ئەگەر یەكێك بێت بۆ لام و پرسیارم لێ بكات دەربارەی بچووك و گەورە .. ئەو ڕۆژەی كە سەرپێچی كەران پێیان دەخلیسكێ .. وە ئازار و ناڵەو هاوار زۆر دەبێت ...وە خۆشییەكان هەروەكو خەو وابوون نامێنن ... ئەمجار گریام ... بەڵێ .. گریام و حەزم دەكرد كە لە دونیادا بمێنمەوە ... نەك بۆ ئەوەی لە خۆشییەكانی تام و چێژ وەربگرم ... بەڵكو بۆ ئەوەی كە پەیوەندیم لەگەڵ خوای خۆمدا چاك بكەمەوە ... لە ناكاودا ... پزیشكەكە بەرەو لام هات ... ویستم پرسیاری لێ بكەم دەربارەی نەخۆشییەكەم ... وە هەموو نەخۆشییە یەك لەسەر یەكەكان هۆكەی چییە؟ .. بەڵام ڕووی لێ نەكردم ... وە داوای كرد كە بەنجێكی گشتیم بۆ بكەن ... كە ئاگام لەم دونیایە نەما ... چەقۆ و شفرەكانی دەرهێنا ... ئەمجار ئەو پێستەی كە لەسەر سەرم بوو لایدا ... وە ئێسكەكەی دەرهێنا و بە تەنیشتی خۆیەوە داینا .. ئەمجار پێستەكەی خستە سەر سەرم بە بێ ئێسك ...دووریەوە.. ئەم نەشتەرگەرییە چەند كاتژمێرێكی خایاند . پاشان هەڵیان گرتم ... وە لە ژووری بووژانەوە خستمیانە سەر جێگایەك .. كاتێ بە ئاگا هاتمەوە ... بینیم ئەو هەموو ئامێرە بە دەور و بەرمدا دانراوە ... ئەمە بۆ پێوانەی هەناسەدانە .. ئەوە بۆ پێوانەی پاڵەپەستۆی خوێنە ... سێیەم بۆ لێدانی دڵە ... وە چوارەم... پەرستیارەكان لە هەموو لایەكەوە دەوریان گرتووم .... سەرسام بووم بەم دیمەنانە ... من لە كوێم ..؟ بە سەرسامی مامەوە ... ئەمجار كەوتە یادم كە من لە ئەمریكام ... وە من لە ژووری نەشتەرگەری بووم ... دەستم بەرز كردەوە بۆ سەرم هەستم كرد كە سەرم نەرمە ... ئێسكەكە لە كوێیە؟! دوێنێ سەرم تەواو بوو .. گریام ... پرسیارم لە پزیشكەكە كرد ئەو بەشەكانی سەرم لە كوێیە؟ بە ساردییەكەوە گوتی:- پارچە ئێسكەكەی سەرت لای ئێمە دەمێنێتەوە بە مەبەستی پاك كردنەوە وە لە پاش شەش مانگی تر دێیتەوە بۆ لامان بۆ ئەوەی بیخەینە جێگەی خۆی .. چەند ڕۆژێك لە ژووری بووژانەوە مامەوە ئەمجار لەوێ دەركرام ... یەك مانگی تەواو لە ئەمریكا مامەوە ... ئەمجار گەڕامەوە بۆ (ریاض) وە ئێستا من چاوەڕوانی تەواو بوونی شەش مانگەكە دەكەم بۆ ئەوەی پارچەی سەرم بگەڕێنمەوە... ئەمجار عبدالله بێ دەنگ بوو .. وشەكانی بە ئاستەم دەردەچوو ... وە مافی خۆیەتی گەر بگرێت ... بەڵام من ... گوێبیستی ئەم وشانە بووم ... وە من لەو پەڕی سەرسام بووندا بووم لە گۆڕانی زەمانە بەسەر خاوەنەكانیدا ...لە پاش ئەوەی گەنجێكی بە توانای بە شان و شەوكەت بوو ... ڕوویەكی گەش و جوان .. لە نێو پارەیەكی زۆردا ژیانی

دەبردە سەر ... لە نێو کارەکەیدا ... لە تەندروستیدا ... خێزانێکی بەختەوەر ... . کەچی ئێستا کەوتووەتە ئەم حاڵە .. پاکی و بێگەردی بۆ ئەو کەسەی کە هەموو کارەکان بە دەستی خۆیەتی ... چەند ناخۆشە ئەم دونیایە؟! ... بە راستی دواڕۆژ ڕۆژی ژیانی بەردەوامە ... چەند ڕۆژێك تێپەڕی .. منیش هەموو جارێك سەردانم دەکرد... لەگەڵ چارەسەرکردنیدا سوپاس بۆ خوا کە شەلەلەکەی باش بووەوە و توانی چیتر ڕێ بکات ... ماوەیەك لێی بڕام.. ئەمجار ڕۆژێك پەیوەندی پێوە کردم کە دەیەوێت سەفەر بکات بۆ ئەمریکا بە مەبەستی گەڕاندنەوەی پارچە ئێسکەکەی سەری .. پاش گەڕانەوەی سەردانم کرد بینیم رووی خۆش و گەشاوەیە .. سوپاس بۆ خوا کە پارچە ئێسکەکەی سەری گەڕاندەوە .. وە ئەمجار بانگهێشتی کردم بۆ ئاهەنگی ژنهێنانی ... بەڵام ئێستا حاڵی ئەم گەنجە زۆر باشە و یەکێکە لە پیاو چاکان ... بەڵکو یەکێکە لەوانەی بانگەواز دەکەن بۆ دینی خوا .. یەکێکە لەوانەی کە بە هەموو ئەوەی کە هەیانە خزمەتی ئەم دینە دەکەن... ئەگەر تەماشا بکەی دەبینی خەریکی کۆ کردنەوەی پارەیە بۆ هەژاران .. زەکات کۆ دەکاتەوە و دابەشی دەکاتە سەر هەژارانە... بەڵکو خەریکی ڕێکخستنی کات و شوێنی وانە وتنەوەی بانگەوازکاران وە یارمەتی دانی نوسەران بۆ چاپ کردنی کتێب و بڵاوکردنەوەی ... جگە لە دەیان دەرگای تری خەیری چاکە:

﴿فَعَسَى أَن تَكْرَهُواْ شَيْئاً وَيَجْعَلَ اللّهُ فِيهِ خَيْراً كَثِيراً﴾ [النساء: ١٩] .

واتە:- ئەوە دوور نییە و دەشێت حەزتان لە شتێك نەبێت و خوا بیکات بە مایەی خێر و بێری زۆر و بێ سنوور .

داوا لە خوا دەکەم کە من و ئەو و تۆ و هەموو موسڵمانان دامەزراو بکات لەسەر دینەکەی ...آمین

...لەپاشاندا ..

برای بەڕێزم ......خوشکی بەڕێزم ...

نازانم چۆن لەگەڵ تۆدا دەست بە قسەکردن بکەم؟... نازانم ئایە قسەکانم لێ وەردەگریت؟... بەڵام ناچارم دەبێ پێت بڵێم ... چونکە تۆ برایەکی موسڵمانی منی وە مافی ئەوەت بە سەرمەوە هەیە کە ئامۆژگاریت بکەم و ڕێنیشاندەرت بم ... سوێند بە خوا من ئەم چەند وشەم نەنوسیوە تەنها لەبەر ئەوە نەبێت کە ئەوەی بۆ خۆم پێم خۆشە لە چاکە بۆ تۆیش پێم خۆشە .... بۆیە نیەتت باش بێت بەرامبەر بە من ..وە پەلە مەکە و کاغەزەکانم مەدڕێنە .. تۆ بەندەیەکی خوای گەورەی ڕۆژانە پێنج جار لەبەر دەستی خوادا رادەوەستی ... وە دڵنیابە کە هیچ زەڕرەیەك لە زەڕرەکانی لەشت بەڵکو هیچ هەناسەیەك لە هەناسەکانت بە بێ ئیزنی دروستکەرەکەت ناجوڵێتەوە ... ڕۆژێ پرسیارت لە خوت کردووە ... ئایە نێوان من و ئەو چۆنە؟ پەیوەندیمان چۆنە؟ ئایە ئەو لە من رازییە؟ یان نا؟ ئایە بە یەك گەیشتنمان لە ڕۆژی دواییدا چۆن دەبێت؟ تۆ تەنها خۆت دەتوانیت وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەیتەوە ... ئەوەیش بزانە کە .. خۆ خەریك کردن بە گوێڕایەڵی کردنی فەرمانەکانی و وازهێنان لە قەدەغەلێکراوەکان ... تاکە ڕێگایە بۆ ڕەزامەندی خوای گەورە بەڵکو تاکە ڕێگایە بۆ چوونە ناو بەهەشت ... پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمویەتی:-

(كل أمتي يدخلون الجنة إلا من أبى . قالوا ومن يأبى؟ قال: من أطاعني دخل الجنة، ومن عصاني فقد أبى)(٣) .

واتە: هەموو ئوممەتەکەم دەچنە بەهەشتەوە تەنها ئەوانە نەبێ کە نایانەوێ .. فەرموویان: ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ کێ نایەوێ؟ فەرمووی:- هەرکەسێ گوێڕایەڵی فەرمانەکانی من بێت ئەوا دەچێتە بەهەشتەوە و هەرکەسێ سەرپێچی بکات ئەوا

(٣) (رواه البخاري، وانظر: سلسلة الأحاديث الصحيحة: ٣١٤١) .

نایەوێ .. ئەمە یەکەم ئامۆژگارییە بۆ هەر کەسێ کە بیەوێ ببێتە ئەهلی بەهەشت ... دڵنیا بێت کە لەم دونیایە تەنها ڕێبوارێکە ... وە دوا ڕۆژ جێگای بەردەوامی و جێگیر بوونە ... وە بەڵا هەر کاتێك بێت توشی هەر یەکێکمان دەبێت وە هەناسە گەر دەرچێت ڕەنگە جارێکی تر نەگەڕێتەوە ... وە هەرگێز مەغرور نەبین بە سامان و هێز و لەش ساغی و پلە و پایەوە چونکە ئەمانە هەمووی خەونن ڕەنگە لە چاو تروکانێکدا نەمێنن ...

مامۆستایەك (شێخ) فەرمووی:-

کوڕی کابرایەکی گەورە بازرگان بانگهێشتی کردم بۆ سەردانی باوکی کە نەخۆشە ...پرسیارم لە کوڕەکە کرد لە جۆری نەخۆشییەکەی باوکی .. گوتی:- باوکم توشی نەخۆشی تلیفی جگەر بووە ... وە هەروەها چەند بەشێکی تر لە لاشەی توشی شێرپەنجە بووە ... بەڵام پزیشك پێی نەگوتووە بە نەخۆشییەکەی .. وە ئێمەیش ئاگادارمان نەکردبووەوە .. ئەویش هیچ دەربارەی نەخۆشییەکەی نازانێ ... چووومە ژوورەوە بۆ لای ئەو بازرگانە ... بینیم کە لەسەر جێگایەکی سپی ڕاکشاوە تەمەنی هێشتا نەگەیشتووەتە شەست ساڵ ... هێشتا بە گوڕە و نەخۆشییەکە کاری لێ نەکردووە .. تا ڕادەیەك ... تەوقەی لە گەڵدا کردم و فەرمانی کردە کوڕەکانی کە بچنە دەرەوە ... کاتێ کە دەرچوون و بە تەنها ماینەوە ... ماوەیەك بێ دەنگ بوو .. ئەمجار دەستی بە گریان کرد.. ڕووی لێ کردم و گوتی:- ئاه ه ه ه ه ... ئەی مامۆستا .. لەناوچون بۆ ئەم دونیایە لەو کاتەوە کە خۆم ناسیوەتەوە پارە کۆ دەکەمەوە ... وە یەك یەك دەمژماردن .. خۆم دەخستە نێو هەموو جۆرە بازرگانییەکەوە ... چەند ماندوو دەبووم لەو پێناوەدا ... ڕێگر بوو بۆ ئەنجامدانی خواپەرستیم ... چەندەها جار نوێژی بەیانیم لە دەست دەچوو چونکە شەوان تاکو درەنگێك خۆم خەریك دەکرد بە سەروەت و سامانەکەمەوە ... و بە دواداچوونی کۆمپانیاکان ... چەند خۆم بێ ئاگا کردبوو لە خوێندنەوەی قورئان .. وە ڕەزیلیم دەکرد لە پارە بەخشین بەسەر هەژار و نەداراندا ..... مامۆستا گیان .. سوێند بە خوا ... هەر کاتێك ناخم پێی بگوتمایە کە بایەخ بە دینەکەت بدە و بیر لە دوارۆژی خۆت بکەرەوە ... ئەوا دەمگوت:- هێشتا کاتی ماوە .. بەڵکو ئەگەر تەمەنم گەیشتە شەست ساڵ خۆم خانەنشین دەکەم و ... کێڵگەیەك دەکڕم و نیشتەجێ دەبم وئیتر خۆم یەکلا دەکەمەوە بۆ پشوودان و خواپەرستی ... تا مردن .. بەڵام بە داخەوە ئەوەتا نەخۆشی ڕێگەم پێ دەگرێ .. وە پرسیار دەکەم لە کوڕەکان دەربارەی نەخۆشییەکەم کەچی دەڵێن:- هیچ نییە هەندێ هەوکردنی کەمە وبەد هەرسییە..... وە من وا هەست دەکەم کە نەخۆشییەکەم وا نییە کە ئەوان باسی دەکەن .. ئەمجار دەستی بە گریان کرد و گوتی:- ئایە ئەو کوڕانەی منت بینی کە بانگهێشتی تۆیان کرد بۆ سەردانم؟! .. ئەوان وای دەردەخەن کە بەزەییان بە مندا دێتەوە .. دوێنی لام دانیشتبوون .. منیش وام نیشان دا کە خەوتووم بۆ ئەوەی بچنە دەرەوە... کاتێ وایان زانی کە من خەوتووم دەستیان کرد بە باس کردنی بازرگانییەکانم .. وە پارەکانی منیان دەژمارد .. وە هەر یەکەیان لە میراتییەکەی من چەندیان دەکەوێت... وە چۆن بە پارەکەم خۆشگوزار دەبن ...ئەمجار دەنگیان بەرز بووەوە .... وە دەستیان کرد بە مشت و مڕ لەسەر باڵەخانەیەکی گەورەی من ... یەکەمیان گوتی:- دەیفرۆشین و پارەکەی دەکەینە نێو میراتەکەدا و بەشی دەکەین... یەکێکی تریان گوتی:- نەخێر بەڵکو دەیدەینە کرێ ... یەکێکی تریان هاواری کرد و گوتی:- بەڵکو ئەوە بەشی منە .... وە دەنگیان بەرز بووەوە ... نەفرەتیان لێ بێت ... لەسەر پارەکەم شەڕ دەکەن و هێشتا من زیندووم .. ئەمجار دەستی کرد بە گریان بۆ خۆی و ئەو ڕۆژەی کە ئێستا ئەوی تیادایە وە هەر ئەوەندە مابوو بڵێت ..

﴿مَا أَغْنَى عَنِّي مَالِيهْ * هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيهْ﴾ [الحاقة: ٢٨- ٢٩] .

واته:– ئهوهته، ئهو ماڵ و سامانهی كه بووم، فریام نهكهوت (بهڵكو نهما و تهفر و تونا بوو) ئهو دهسهڵاتهی كه بووم له دهستمدا نهماو له دهستم چوو، ﴿رَبِّ ارْجِعُونِ * لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحاً فِيمَا تَرَكْتُ ﴾ [المؤمنون: ٩٩ -١٠٠] ٠

واته:– پهروهردگارا بمگێڕهرهوه بۆ دنیا بهڵكو چاكه ئهنجام بدهم و كاری باشه بكهم و ئهو ههلانهی كه له دهستم چووه لهمهودوا له دهستی نهدهم ٠

ئهمه یهكهم ئامۆژگارییه بۆ ئهو كهسانهی كه دهیانهوێت بچنه بهههشتهوه..

ئامۆژگاری دووهم ...

ئهوانهی ئههلی بهههشتن ئهگهر یهكێكیان دڵی تهنگ بێت به هۆی موصیبهتێكهوه یان بهڵایهكهوه .. له ناخهوه ههستی به پێویستییهك كرد... له نیوه شهودا ههڵدهستێت و دهستی بهرز دهكاتهوه و تكا دهكات... وه به ترسهوه دهچێته سوجده .. وه داوا له خوا دهكات بۆ ههر چاكهیهك ... وه گومانی باشی به خوای خۆی ههیه ... وه دهزانێت كه ئهو لهبهر دهستی پادشایهكی به دهسهڵاتدایه .. كه ههرگیز زمانهكانی لێ تێك ناچێت و ههموو زمانێك دهزانێت...وه دهنگهكانی لێ تێكهڵ نابێت ... وه بێزار نابێت به هۆی زۆری داواكارانهوه و ههمهجۆری داواكانیان .. ئهگهر شهوگار هات به سهردا .. وه خوداوهندهكهیان دهرگای لێ خۆش بوون بكاتهوه ... ئهوان یهكهم كهس دهبن كه لێی دهچنه ژوورهوه ... چونكه ئهوان به راستی باوهڕیان به ئایهتهكانی خوای خۆیان هێناوه ...

﴿ إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّداً وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ * تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفاً وَطَمَعاً وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ * فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاء بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

[السجدة: ١٥-١٧] ٠

واته:– به راستی تهنها ئهوانه بڕوا به ئایهتهكانی ئێمه دههێنن، كاتێك یادهوهری دهكرێن پێی، خێرا سوژده دهبهن وتهسبیحات و سوپاسگوزاری پهروهردگاریان دهكهن، له كاتێكدا ئهوانه به هیچ شێوهیهك فیزیان نییه و خۆیان به گهوره نازانن، ئهو ئیمانداره بهختهوهرانه نێوانیان خۆش نییه لهگهڵ راكشان له جێگهو نوێنی گهرم و نهرما واته: به نوێژ و خواپهرستی بهشێكی شهو دهبهنه سهر، ههمیشه نزا و پاڕانهوهیان روو به پهروهردگاریانه له خهشم و قین و دۆزهخی دهترسن، ئاواتی رهزامهندی و بهههشتیان ههیه ولهو رزق ورۆزی وتوانایی وزانیاریهی پێمان بهخشیوون دهبهخشن، جا هیچ كهس لهو بهختهوهرانه نازانێت چی بۆ ههڵگیراوه و شاراوهتهوه له ناز ونیعمهتی جۆراوجۆر لای پهروهردگاری، كه چاوان پێی گهش دهبنهوه و به بینینی شاد دهبن، له پاداشتی كار و كردهوهی چاك و پاكیاندا كه ئهنجامیان دهدا٠

وه پێغهمبهری خوا ﷺ فهرمانی به شهو نوێژ و نوێژی (الوتر) كردووه ئهوهتا پێغهمبهرمان ﷺ له فهرموودهیهكدا دهفهرموێت:

(إن الله وتر يحب الوتر فأوتروا يا أهل القرآن)(٤) .

واته: خوای گهوره تاكه و تاكی خۆش دهوێت كهوابوو نوێژی ویتر بكهن ئهی ئههلی قورئان ٠

وه خوای گهوره فهزڵ و چاكهی شهونوێژی له نیعمهتی دونیا و قیامهتدا كۆكردووهتهوه ..له فهرموودهیهكدا پێغهمبهرمان ﷺ دهفهرموێت:

---

(٤) (رواه الترمذي وأصله في الصحيحين، وصححه الشيخ الألباني في صحيح الترمذي: ٤٥٣)٠

(عليكم بقيام الليل فإنه دأب الصالحين قبلكم، وإن قيام الليل قربة إلى الله ومنهاة عن الإثم وتكفير للسيئات ومطردة للـــداء عـــن الجسد)(٥) .

سەیر لەوەدایە کەنوێژی (الوتر) لە هەموو پەرستنەکانی تر سووك و ئاسان تـرە... لەگـەڵ ئەوەیشدا زۆربـەی خـەڵکی پـشت گوێی دەخەن ئەگەر هاتوو کەسێك نوێـژی مـەغریبی ئەنجامـدا پرسـیارمان لـێ کـرد:- ئـەی فـلان کـەس بـۆ نوێـژی سـوننەتی مەغریب ناکەیت؟ پرسیارمان لێ دەکات:- سوننەتی مەغریب چەند رکاتە؟ بە ئەومان گوت:- دوو رکاتە .. ئەو دەڵێت:- مـن تەنها یەك رکات دەکەم .. پێی دەڵێین:- نابێت ... ئەبێ دوو رکات بکـەیت یـاخود مەیکـە ..وە هـەروەها نوێـژی چێشتەنگاو (الضحى) و سوننەتی نوێژی بەیانی و سوننەتی نوێژی عیشا و نوێژی (الإستخارة) بە لای کەمەوە دوو رکەعاتـە ..بـەڵام نوێـژی (الوتر) باشترین (نوافل)ە لەگەڵ ئەوەیشدا خوای گەورە لەسەر خەڵکی سووك کردووەتەوە ودەتوانیت یـەك رکـات بکـەیت ... بیکە ئەگەر تەنها یەك رکاتیش بێت و سورەتی {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ}ی تیـادا بخوێنـە کـە بـە هـەمووی دوو خولـەك لـە کاتەکـەت دەگرێت .. بەڵێ تەنها یەك رکات بکە لە لای خوای گەورە بـەو کەسـانە دەژمێردرێـیت کـە بـۆ شـەو نوێـژ هەسـتاون ...ئەگـەر خوای گەورە لە رۆژی قیامەتدا ناوی ئەو کەسانە بهێنێ کە لەو شەوەدا شەو نوێژیان کردووە نـاوی خـۆت دەبینیـت کەچـی تـۆ تەنها یەك رکات نوێژت کردووە ...ئەی چۆنە ئەگەر زیادی بکەیت و کردت بە سـێ رکـات؟... یـان پێـنج؟ .. یـان حـەوت؟ ... ئەمە باشترە وە هەر کەس زیادی بکات ئەوا لای خوای گەورەیش زیاد دەبێـت ... وە مەرج نییە لـە پـێش شـەبەق ئـەو نوێـژە ئەنجام بدەیت ...بەڵکو لە پاش نوێژی عیشا ئەنجامی بدە یا خود لە پێش خـەوتن ... وە ئـەگەر پێغەمبـەری خـوا ﷺ دڵـی تــــەنگ ببوایــــە ئــــەوا دەســــتی بــــە نوێــــژ دەکــــرد ... وە دەیفــــەرموو:-

(يا بلال أقم الصلاة أرحنا بها)(٦) .

واتە: بە نوێژ ئارامیمان پێ ببەخشە ئەی بیلال...

وە خۆشەویست دەفەرموێ ﷺ:- (جعلت قرة عيني في الصلاة)(٧) .

واتە: نوێژ بیلبیلەی چاوی منە .. وە پیاو چاکان لەگەڵ نوێژدا کـاری سـەیریان بـووە...(أبـو صـالح) کـە خوشـکەزای (مـالکی کوڕی دینار) ە دەڵێت:- ئەگەر شەو بهاتایە بەسەر خاڵۆمدا(مالکی کوڕی دینار)...دەچووە ژوورێکەوە لـە ماڵەکـەی خـۆی و دەرگای دادەخست وە دەرنەدەچووە دەرەوە تاکو شەبەق.... شەوێکیان لە پێش ئـەو چـوومە ژوورەکەیـەوە و لـە سوچێکدا خۆم شاردەوە ...خاڵۆم هاتە ژوورەوە و بەرماڵەکەی راخست ...ئەمجار لەسەر بەرماڵەکە راوەستا و پێـی جـووت کـرد وکـاتێ ویستی دەست بەرز بکاتەوە بۆ (الله أكبر) گریان زاڵ بوو بـە سـەریدا و دەسـتی بـە گریـان کـرد... ئـەمجار گریـا و دەسـتی بـە (أستغفر الله) کرد و تکای دەکرد ... پاشـان بـە دەسـتەکانی ریشی خـۆی گـرد و گـوتی:- (خودایـە... ئەگـەر پێشینەکان و پاشینەکانت کۆ کردەوە ئەوا پیرییەکەی مالك بپارێزە لە ئاگر)... ئـەمجار ئـەو رسـتەی دووبـارە دەکـردەوە و دەگریـا... وە بزانە ...زۆر نوێژ کردن و زۆر سوجدە بردن بۆ خوای پـەروەردگار هۆکـارن بـۆ چـوونە نـاو بەهەشـتەوە...لـە رەبیعـەی کـوڕی

(٥) (رواه الترمذي، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٤٠٧٩).

(٦) (صحيح سنن أبي داود: ٤٩٨٥).

(٧) (صحيح الجامع الصغير: ٣٠٩٨).

کەعبەوەﷺ دەڵێت:– كنت أبيت مع رسول الله ﷺ آتيه بوضوئه وبحاجته فقال: (سلني) فقلت: مرافقتك في الجنة، قال: (أو غير ذلك) قلت: هو ذاك، قال: (فأعني على نفسك بكثرة السجود)[٨] .

واتە: شەوانە لەگەڵ پێغەمبەری خوادا ﷺ دەمامەوە .. ئاوی دەست نوێژ و پێویستییەکەم بۆ دابین دەکرد ... پێی گوتم:– داوا بکە ... گوتم:– داوات لێ دەکەم کە لە بەهەشتدا بمکەیتە هاوڕێی خۆت ... گوتی:– جگە لەوە داوا بکە، گوتم: نەخێر ئەوە داوامە ... فەرمووی:– کەواتە سوجدە زۆر ببە ...

وە لەو جۆرە نوێژانە (نوێژە سوننەتەکان) خۆشەویست دەفەرموێ ﷺ:–

(من ثابر على اثنتي عشرة ركعة من السنة بنى الله له بيتا في الجنة أربع ركعات قبل الظهر وركعتين بعده وركعتين بعد المغرب وركعتين بعد العشاء وركعتين قبل الفجر)[٩] .

هەرکەسێ لە شەو ڕۆژێکدا دوازدە ڕکەعات نوێژی کرد ئەوا خوای گەورە لە بەهەشتدا خانوویەکی بۆ دروست دەکات ... چوار لە پێش نیوەڕۆ و دووان لە پاشی .. وە دوو ڕکات لە پاش مەغریب .. وە دوو ڕکات لە پاش عیشا و دوو ڕکات پێش نوێژی بەیانی.

ئامۆژگاری سێیەم:–

گەورەترین ڕەوشتێك لە ڕەوشتەکانی ئەهلی بەهەشت ئەوەیە کە کاری سەرەکی هەر یەکێکیان لەم ژیانە پەرستنی خوایە .. وە بانگەواز کردنە بۆی ... وە کار کردنە لە پێناو ئەم دینەدا .. وە ئامۆژگاری خەڵکییە .. وە فەرمان کردنە بە چاکە و نەهی کردن لە خراپە ... بە ڕاستی هەندێ خەڵك هەیە ئەگەر دەربارەی بانگەواز کردن بۆ دینی خوا ببیسێ وا دەزانێ بانگەواز تایبەتە بەو کەسانەی کە ڕیشی درێژ کردووە و شەواڵی کورت کردووەتەوە ...ئەمجار پێت دەڵێت:– من ڕیشم دەتاشم و جل و بەرگەکەم درێژ دەکەم و جگەرە دەکێشم ... ئەم کردەوانەی کردووەتە بەربەستێك لە نێوان خۆی و بانگەوازکردن بۆ دینی خوا و ئامۆژگاری خەڵکی ... وە بێ گومان ئەمە هەڵەیەو وەسوەسەی شەیتانە ... بەڵێ .. نکۆڵی لەوە ناکەم کە بانگەوازکار دەبێت خۆی لە سەر ڕێگە ڕاستەکە بێت و ئەوەی بە خەڵکی دەڵێت خۆی جێ بە جێی بکات .. بەڵام ئەمە ئەوە ناگەیەنێت کە موسڵمان واز لە گوێڕایەڵێکان بهێنێ بە هۆی کەوتنە ناو هەندێ سەرپێچییەوە .. چونکە ڕەنگە ئەو سەرپێچییە کەمە لە ناو دەریای چاکەکاندا بزر بێت ... بەڵکو ڕەنگە هەندێ جار خەڵکێکی موسڵمان کە هەندێ تاوانی هەیە بگاتە لای هەندێ کەس و جێگە کە بانگەوازکارێکی تەواو پێی نەگات...هەرچەندە تۆ کەمتەرخەمی لە ئەنجامدانی فەرمانەکانی خوادا بەڵام تۆ دەتوانیت ئەوانەی کە وازیان لە نوێژکردن هێناوە بانگەوازیان بکەی بۆ ئەنجامدانی نوێژەکانیان...چونکە وازهێنان لە نوێژ کوفرە...تۆ دەتوانیت ئەو کەسانە ئامۆژگاری بکەی کە دەکەونە نێو خراپەکارییەوە بۆ ئەوەی تەوبە بکەن .. یا خود ئامۆژگاری ئەو کەسانە بکەی کە ڕێگە بە ناموسی خەڵکی دەگرن واز لەو بەدڕەوشتییە بهێنن ...بەڵکو ڕەنگە بانگەوازکارێکی تەواو لەگەڵ خەڵکانێکدا دادەنیشێت کەچی نازانێت ئەوانە ڕیبا دەخۆن..یان دەکەونە نێو خراپەکارییەوە یان وازیان لە نوێژ هێناوە .. چونکە ئەوان خۆیان بە کەسانێکی باش دەردەخەن لە پێش چاوی پیاوچاکاندا ... بەڵکو ئەگەر کەسێکی وەکو خۆیان ببینن ئەوا خۆیان ناگۆڕن لە پێش چاوی ئەواندا .. وە هەموو نهێنییەکانیان بۆ دەخەنە ڕوو.. وە کارەکانی خۆیان لا ئاشکرا دەکەن.. ئەی باشە تۆ چۆن ئەوان ئامۆژگاری دەکەیت و بانگەوازیان دەکەیت ..؟ بێگومان ئەمەیش شێوازی خۆی هەیە ... وەکو پێشکەش کردنی کاسێتی سوود بەخش.. وە بانگەواز کردنی پیاو چاکان بۆ مەجلیسەکانی خۆتان ... وە

(٨) (صحيح سنن أبي داود: ١٣٢٠).

(٩) (صحيح الجامع الصغير: ٥٩١٠).

هەندێ جار ئامۆژگارى بە تاك ... وە چەندەها شێوازى تر ... وە هەرگیز مەڵێ خۆم پەیوەست نیم بە دینەوە ئیتر چۆن بانگەواز بکەم و ئامۆژگارى خەڵك بکەم ... باش بزانە کە کارى بانگەوازکردن بۆ لاى خوا کارێکى خوایی بەربڵاوە .. شێوازى جۆراو جۆرى هەیە کە پێویستی بە کارکەرە ... وە هەموومان بەش بە حاڵى خۆمان هەڵەمان هەیە ... وە هەموو ئادەمیزادێك هەڵەی هەیە ..

ولو لم يعظ في الناس من هو مذنب فمن يعظ المذنبين بعد محمدﷺ؟!

واتە:-

ئەگەر کەسی تاوانبار لە نێو خەڵکیدا ئامۆژگارى نەکەن

ئەی لە پاش (محمد) ﷺ کێ ئامۆژگارى تاوانباران بکات؟!

مامۆستایەك پێی گوتم:-

رۆژێك لە مزگەوت دەرچووم گەنجێك هات بۆ لام کە شوێنەوارى تاوانی پێوە دیار بوو ... لێوەکانی بە هۆی زۆرى جگەرە کێشانەوە رەش ببوو ... سەرسام بووم کاتێ بینیم ... ئاخۆ چی دەوێت کاتێ سڵاوى لێ کردم گوتی:- مامۆستا ئێوە پارە کۆ دەکەنەوە بۆ دروست کردنی مزگەوت ..وا نییە؟؟ گوتم:- بەڵێ ... بۆیە ئەویش کیسەیەکی بەستراوى پێدام گوتی:- ئەم پارەیە لە دایك و باوك و خوشك وبرا و خزمەکانم کۆم کردووەتەوە .. ئەمجار رۆیشت ..کاتێ کە کیسەکەم کردەوە بینیم پێنج هەزار ریالی تێدایە وە ئەو پارەیە لە دروست کردنی مزگەوتەکەدا بە کارمان هێنا .. ئەمڕۆ لەو مزگەوتەدا هەر یادێکی خوا بکرێت یان هەر قورئانێکی تیادا بخوێنرێت وە هەر کەسێك نوێژى تیادا بکات ئەوا لە تەرازووی ئەو گەنجەدا وەکو پاداشتی ئەوانی هەیە .. بۆیە موژدە بۆ خۆی .. بەڵام ئەگەر ئەو گەنجە شەیتان بیخەڵەتێنی و بیگوتایە .. من هێشتا تاوانبارم ... هەر کاتێك تەوبەم کرد ئەو کاتە دەست دەکەم بە کارى چاکە و خزمەتی دینی خوا دەکەم و مزگەوت دروست دەکەم .. ئەوا چاکەیەکی زۆرى لە دەست دەردەچوو ... پێغەمبەرى خوا دەفەرموێ ﷺ: **(من دعا إلى الهدى كان له من الأجر مثل أجور من تبعه لا ينقص ذلك من أجورهم شيئاً)**[١٠].

وە دوو گەنج دەناسم کە چەند ساڵێکە کەمتەرخەمن ..ئەگەر مانگی رەمەزان یان کاتی حەج بێت ئەوا سوارى ئۆتۆمبیلەکەیان دەبن و هەموو کەرەستەیەکی چاك کردنی ئۆتۆمبیل و کارەبایی لەگەڵ خۆیان هەڵدەگرن بەرەو شارى مەککە بەرێ دەکەون ... وە بەسەر هەر جێگای ئاوخواردنەوە و ئاودەست و ئۆتۆمبیلی پەککەوتە کە لە رێگای حاجییان دایە چاکی دەکەنەوە ... لە پێناو خزمەتکردنی برا موسڵمانەکانیان ... وە هیچ کەسێك بە کارەکەیان نازانێ تەنها خوا نەبێت ....

یەکێك لە بانگەواز کاران دەڵێت:- لە شەوێکی درەنگ وەختدا درا لە دەرگا.. مامۆستاکە دەڵێت:- بە ترسەوە چوومە دەرەوە ... گەنجێکم بینی بە جل و بەرگ و روویدا شوێنەوارى تاوان و سەرپێچی دیارە .. پرسیارم لێ کرد:- چیت دەوێ؟ گوتی:- ئەوە لە ئۆتۆمبیلەکەمدا دوو کرێکارى (هندی)م لە گەڵدایە..لەسەر دەستی من بوونەتە موسڵمان وە ئێستا هێناومن بۆ ئەوەی شایەتمانیان پێ بهێنی و وەڵامی پرسیارەکانیان بدەیتەوە ... مامۆستاکە دەڵێت:- سەرسام بووم و گوتم:- چۆن بانگەوازیانت کرد؟ گوتی:- ماوەیەك کاسێت و کتێبیان پێ دەدەم تاکو موسڵمان بوون ..

یەکێك لە کرێکارانی یەکێك لە نوسینگەکانی بانگەواز و ئامۆژگارى (مكتب الدعوة والإرشاد) بۆی باس کردم و گوتی:- گەنجێکی جگەرە کێش کە لە نێو تاوانێکی زۆردا بوو .. لەگەڵ ئەوەیشدا ئەگەر مانگی رەمەزان بهاتبایە.. لە بازرگانەکان

(١٠) (صحيح الجامع الصغير: ٦٢٣٤).

پارەیەكی زۆری كۆ دەكردەوە ئەمجار بەو پارەیە هەزاران كاسێتی دەكڕی و دەیبرد بۆ ئەو نوسینگانە بە مەبەستی دابەش كردنی لە كاتی چالاكییەكانیاندا لە مانگی رەمەزاندا .... چەندەها جار كرێكارانی ئەو نوسینگانە (مكاتب الدعوة والارشاد) شكایەتی كەمی هاوكارانیان دەكەن .. یەكێكیان سوێندی بۆ خواردم:– چەندەها كرێكاری بێ باوەڕ هەن كە هیچ رێگرێك لە نێوان ئەو و بوون بە موسڵمانیدا نییە تەنها ئەوە نەبێت كە یەكێك بۆ ماوەی هەفتەیەك یان دوو هەفتە یەكلا بێتەوە بۆی .. كاتێك دەیهێنین بۆ نوسینگەكەمان بە مەبەستی گوێ گرتن لە دەرس و ئامۆژگاری كەچی نوسینگە كەسی ئەوتۆ نابینێتەوە كە هاوكارییان بكات ... بەڵكو .. چەندەها كچی خزمەتكاری بێ باوەڕ هاوەڵانی چالاكانە لە گەڵیدا نەجوڵاونەتەوە لە بانگەواز كردنی بۆ ئیسلام یا خود هەرگیز كتێبێك یان كاسێتێكیان بە دیاری پێ نەداوە دەربارەی ئیسلام ... ئەویش لەسەر بێ باوەری خۆی ماوەتەوە ... یا خود چەندەها گەنج مردن یەخەی پێ گرتن و لە كاتێكدا وازیان لە نوێژ هێنا بوو یان بەردەوام بوون لەسەر تاوانێكی گەورە لە تاوانە گەورەكان ... لەبەر ئەوەی بانگەوازكاران نەیان توانیوە پێی بگەن .. یاخود هاوەڵانی بە چالاكانە ئامۆژگارییان نەكردووە .... وە چەندەها كچ هاوەڵانی خۆی لە قوتابخانەدا دەبینێ .. كە وێنە و كاسێتی حەرام لە نێوان خۆیاندا ئاڵوگۆڕ دەكەنەوە .. بەڵكو ژمارە تەلەفونی گومان لێكراو .. لەگەڵ ئەوەیشدا ئەگەر داوایان لێ بكەین كە ئامۆژگارییان بكەن... دەڵێت:– هێشتا خۆم پێویستم بە كەسێكە ئامۆژگاریم بكات .. من كەمتەرخەمم .. ئەگەر خۆم بە جوانی دەستم بە دینەوە گرت ئەوكاتە ئامۆژگارییان دەكەم .. سەیرە ...! ! شەیتان چەند دڵخۆش دەبێت بە بیستنی ئەم وتانە .. ئایە ئیسلام چۆن گەیشتە ئەفریقیا و هیند و چین! ! تاكو گەیشتە ئەوەی كە تەنها لە وڵاتی هیند دا سەد ملیۆن موسڵمان هەبێت! ! وە لە وڵاتی چین دا نزیكەی ئەو ژمارەیە .. كێ بانگەوازی ئەوانی كرد؟؟ ئەوانەی كە بانگەوازی ئەوانی كرد كەسانێك بوون لە نێو ئەم خەڵكەدا .. قوتابی زانست و زانیاری نەبوون ... وە پێشەوای مزگەوتەكان نەبوون ... وە دەرچووی كۆلێژی شەریعە نەبوون .. كەسانێك بوون كە بۆ بازرگانی كردن رۆیشتبوون .. ئەمجار لەوێ بانگەوازی خەڵكییان كرد و لەسەر دەستی ئەوان بوونە موسڵمان .. وە لە نێو ئەو خەڵكەی ئەفریقیا و هیند و چین دا چەندەها زانا و بانگەوازكار هەڵكەوتن .. وە پاداشتی هیدایەت دانی ئەوان دەگەڕێتەوە بۆ ئەو بازرگانانە .. چەند جار پرسیارم كردووە لەو كرێكارە بێ باوەڕانە كە لە وێستگەكانی بەنزیندا كار دەكەن بە یەكێكیان دەڵێم:– تۆ ماوەی چەندە لەم وڵاتەدا دەژیت؟ دەڵێت:– بۆ ماوەی پێنج ساڵە .. یان حەوت ساڵە .. منیش دەڵێم:– ئایە هیچ كەسێك كتێبێك یان كاسێتێكی پێت داوە دەربارەی ئیسلام لەو رۆژەوە هاتووی بۆ ئێرە؟ دڵم دەگوشێت لە كاتێكدا وڵامم دەداتەوە و دەڵێت:– نەخێر ... هەموو خەڵكی دێن و ئۆتۆمبیلەكەیان پڕ لە سوتەمەنی دەكەن و دەڕۆن.. براكەم ... رەنگە تۆ كەسێكی كەمتەرخەم بیت ... بەڵكو رەنگە هەندێ جار گوێبیستی گۆرانی بیت ... وە رەنگە جگەرە بكێشی .. وە رەنگە هەندێ جار سەرپێچی فەرمانەكانی خوا بكەیت .. بەڵام .. تۆ موسڵمانێت لە سەرەتا و لە كۆتاییدا ... وە پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت:–

(بلغوا عني ولو بآية)[11]. ئایە تۆ تەنها یەك ئایەتت لەبەر نەكردووە بۆ ئەوەی بیگەیەنی؟ ئەوەیش دەبێت لە زۆر رێگاوە .. دابەشكردنی كاسێت.. بڵاو كردنەوەی كتێب ... دابەشكردنی كارتی ویردەكان (زیكرەكان) چەندەها كار كە پێویستی بە زانیاری نییە .. كێ لە ئێمە ئەگەر رۆیشت بۆ سەفەرێك لەگەڵ خۆیدا كۆمەڵە كاسێتێكی سوود بەخش لەگەڵ خۆیدا دەبات و ئەگەر لای وێستگەیەكی سوتەمەنی وەستا ئەوا هەندێكی لەوێ بە جێ دەهێڵێ ... وە هەندێكیان لە مزگەوتی وێستگەكە دانێت .. یان دابەشی بكاتە سەر ئەو ئۆتۆمبیلانەی راوەستاون .. خەڵكی لە رێگاوباندا دەبێ گوێبیستی شتێك بن كەواتە تۆ

(١١) (صحيح الجامع الصغير: ٢٨٣٧).

بە پشتیوانی ئەوان بۆ گوێبیستی چاکە و یادی خوا .. کێ لە ئێمە ئەگەر کتێبێکی سوود بەخشی بینی ئەوا کۆمەڵێکی لێ دەکڕێ و پاشان لە مزگەتەکەی نزیکی خۆیدا دابەشی دەکات.. یان بە دیاری دەیداتە ئەو هاوەڵانەی کە لە کار کردندا لە گەڵیدان..یان قوتابییەکانی لە قوتابخانە.. وە من بەم قسانەم ڕێگا خۆش ناکەم بۆ تاوان کردن یان بۆ خاوەن تاوانەکان بیانویەك بهێنمەوە .. بەڵام.. ﴿ یادیان بخەرەوە ئەگەر یادخستنەوە سوودی هەبوو﴾ .. وە نابێت تاوان ببێتە بەربەستێك لە نێوان خاوەنەکەی و خزمەتکردنی ئەم دینەدا ... (أبو محجن الثقفـي) ﷺ کابرایەکی موسڵمان بوو تووشی بەڵایەك هاتبوو ئەویش خواردنەوەی مەی بوو .. چەندەها جار سزا درا بوو دیسان دەگەڕایەوە سەر تاوانەکە ... سزا دەدرا و دیسان دەگەڕایەوە .. بەڵکو لەبەر زۆر تامەزرۆ بوونی بە مەیەوە ئامۆژگاری کوڕەکەی خۆی کردبوو ... دەیگوت:–

إذا مت فأدفني إلى جنب كرمة   تروي عظامي بعد موتي عروقها

ولا تدفنـــي في الفــلاة فإنني   أخاف إذا ما مت أن لا أذوقها

کاتێ کە موسڵمانان خۆیان ئامادە کردبوو بۆ دەرچوون بە مەبەستی جەنگی فارسەکان لە جەنگی (القادسیە) (أبو محجن) یش لە گەڵیاندا دەرچوو ... وە خواردن و کەرەستەکەی لەگەڵ خۆیدا هەڵگرتبوو ... وە لە بیری نەچوو لەگەڵ خۆیدا مەی ببات .. لە نێو کەرەستەکانی خۆیدا شاردبوویەوە .. کاتێ گەیشتنە قادسیە .. (ڕۆستم) داوای کرد کە لەگەڵ (سعدی کوری ابی وقاص)ﷺ دا کە سەرکردەی موسڵمانان بوو ڕووبەڕوو ببێتەوە .. وە نامە گۆڕینەوە لە نێوان هەردوو لەشکرەکەدا کرا ... لەو کاتەدا شەیتان وەسوەسەی بۆ (ابو محجن)ﷺ کرد لە جێگایەکدا خۆی شاردەوە و دەستی بە مەی خواردنەوە کرد .. کاتێ کە سعدﷺ بەوەی زانی پەست بوو لێی .. وە ڕازی نەبوو کە بەشداری بکات لە جەنگەکە ... ئەمجار فەرمانی کرد کە بە زنجیرێك توند ببەسترێتەوە .. وە لە خەیمەیەکدا بەند کرا ... کاتێ کە جەنگ دەستی پێ کرد و ابو محجن ﷺ گوێی لە حیلەی ئەسپەکان و هاواری پاڵەوانان بوو خۆی پێ ڕانەگیرا لەو کۆت و زنجیرەدا بمێنێتەوە... وە تامەزرۆی شەهید بوون بوو بەڵکو تامەزرۆی خزمەت کردنی ئەم دینە بوو .. وە فیداکردنی گیانی خۆی بۆ خوای پەروەردگار ... بەڵێ.. هەرچەندە سەرپێچی فەرمانەکانی خوای کردووە... هەرچەندە بەردەوام بووە لەسەر مەی خواردن ... بەڵام ئەو موسڵمانە و خوا و پێغەمبەرەکەیﷺ خۆش دەوێت .. ئەمجار زۆر پەشیمان بووەوەو تەماشای حاڵی خۆی دەکرد و لەبەر خۆیەوە دەیگوت:–

كفى حزناً أن ترجم الخيل بالقنى   واترك مشدوداً علي وثاقيا

إذا قمت عناني الحــديد وغلقت   مصاريع من دوني تصم المناديا

وقد كنت ذا مال كثــير وإخوة   وقد تركوني مفرداً لا أخا ليا

فلله عـــهد لا أحــيف بعهده   لإن فرجت ألا أزور الحوانيا

خێزانەکەی (سعد)ﷺ گوتی:– چیت دەوێ؟ ئەویش گوتی:– ئەم کۆت و زنجیرەی پێم بکەرەوە و ئەسپەکەی (سعد)ﷺ کە ناوی (البلقاء) ە پێم بدە بۆ ئەوەی بجەنگم ئەگەر خوای گەورە شەهیدی بە قسمەت کردم ئەوا مەبەستمە و ئەگەر نەکوژرام ئەوا پەیمان بێت دەبێ بگەڕێمەوە بۆ لات و بە کۆت و زنجیرەکە دیسان بمبەسەرەوە ... ئەمجار دەستی کرد بە تکا کردن تاکو ڕازی بوو وە کۆتەکەی لە پێی کردەوە و (البلقاء) ی پێدا ئەویش قەڵغانەکەی پۆشی وە دەموچاوی خۆی داپۆشی ... ئەمجار وەکو شێر بازی دایە سەر ئەسپەکە و بەرەو بێ باوەڕان ڕۆیشت .. پاریزگاری لەم دینە دەکرد و بەرگری لێ دەکرد خۆی پەیوەست کردە دواڕۆژەوە و شەیتان سەرنەکەوت لە هەڵخەڵەتانیدا بۆ سستی نواندن لە خزمەت کردنی ئەم دینەدا ...خۆی خستە نێو بێ باوەڕانەوە بە هەموو هێزی لە ئەوانی دەدا بە تیر و شیرەکەی .. خەڵکی لێی سەرسام بوون و

نەیاندەناسی و لەو ڕۆژەدا نەیانبینی بوو .. (أبو محجن)ﷺ بەردەوام بوو لە کوشتاری بێ باوەڕان ... بەردەوام گیانی خۆی زۆر بێ نرخ دانابوو لە پێناوی خوادا .. بەڵێ .. (أبو محجن) ﷺ بەردەوام بوو ... بەلاَم سعدی کوڕی ئەبی وەقاصﷺ پێی لە چەند جێگەیەکەوە بریندار بوو بۆیە نەیتوانی دابەزێتە گۆڕەپانی جەنگەکە.. وە لە دوورەوە چاودێری جەنگەکەی دەکرد ... کاتێ کە (أبو محجن) یﷺ بینی سەرسام بوو لە هێز و توانا و کوشتاری ... گوتی:– لێدانەکەی وەکو لێدانەکەی (أبو محجن) ەﷺ و هێرش بەردنی ئەسپەکەی وەکو هێرش بردنی (البلقــاء) .. بەلاَم .. (أبو محجن) لە کۆت و زنجیردایە .. و (البلقاء) بەستراوەتەوە ... !! کاتێ کە لە جەنگەکە بوونەوە (أبو محجن) ﷺ گەڕایەوە بۆ بەندکردنەکەی خۆی .. وە پێیەکانی خۆی بە کۆت و زنجیر بەست .. کاتێ کە سعدﷺ گەڕایەوە بینی ئەسپەکەی ماندوو دیارە و ئارەقە دەکات ... گوتی:– ئەمە چییە؟ بۆیە چیرۆکەکەی (أبو محجن) ﷺ یان بۆ گێڕایەوە ئەویش ڕازی بوو بە کردەوەکەی و ئازادی کرد و گوتی:– سوێند بە خوا دەبێ چیتر لێت نەدەم بە هۆی مەی خواردنەوە .. ئەویش گوتی:– سوێند بە خوا دەبێ منیش چیتر مەی نەخۆمەوە .. بە ڕاستی ئەو شیرەی کە دراوەتە (ابو محجن)ﷺ شیرێکی پاک و بێ گەردە[١٢] ..

ئامۆژگاری چوارەم ...

ابن کثیر لە کتێبی (تاریخ)دا دەگێڕێتەوە و دەڵێت:– کابرایەکی موسڵمان هەبوو زۆر بێ کەس و بێ هێز و لاواز بوو .. پارەیەکی زۆری لای یەکێك لە ئەمیرەکان بوو.. ئەویش هاورد و بردی پێ دەکرد و مافەکەی خۆی پێ نەدەدا .. وە هەر کاتێك داوای مافەکەی خۆی بکردایە ئەوا ئازاری دەدا .. وە فەرمانی دەکردە خزمەت کارەکانی کە ئەشکەنجەی بدەن .. بۆیە ڕۆیشت بۆ لای سەرکردەیەك لە سەرکردەی سەربازەکان ... کەچی ئەو توند تر و کەللە ڕەقتر بوو .. ئەم کابرا هەژارە دەڵێت:– کاتێ ئەوەم بینی.. بێ ئومێد بووم لە پارەکەم و خەمێکی زۆر دایگرتم ... ڕۆژێك من لەو بیر و هۆشەدا بووم و نەمدەزانی لای کێ شکاتی لێ بکەم .. کابرایەك پێی گوتم:– بڕۆ بۆ لای ئەو کابرا بەرگ دوورە کە پێشەوای مزگەوتە ..منیش گوتم:– ئایە بەرگ دوورێك چی دەتوانێت بکات بەم ستەمکارە؟ لە کاتێکدا کە پیاوانی دەوڵەت نەیانتوانی هیچ بکەن .. گوتی:– ئەو لەو بەرگ دوورە زۆر دەترسێ .. لە هەموو ئەوانەی کە شکایەتت لایان کردووە زیاتر .. بڕۆ بۆ لای بەڵکو دەرگایەکت لێ کرایەوە .. گوتی:– ڕۆیشتم بۆ لای هەرچەندە زۆر ئومێدم پێی نەبوو ..چیرۆکەکەم بۆی گێڕایەوە و باسی ئەوەم کرد کە چەند هەوڵم داوە، کەچی ئەو ستەمکارە ئازارم دەدات .. ئەویش هەستا و دوکانەکی خۆی داخست و پێکەوە ڕۆیشتین تاکو گەیشتینە ماڵ کابرای ستەمکار و لە دەرگامان دا.. کابرا بە تووڕەییەوە دەرگاکەی کردەوە .. کاتێ کە کابرای بەرگ دووری بینی.. زۆر ترسا و ڕێزی لێ گرت و بایەخی پێدا ... کابرای بەرگ دوور گوتی:– مافی ئەم کابرا لاوازە بدەرەوە .. کابرا گوتی:– ئەو هیچ پارەیەکی لام نییە و ئینکاری کرد .. کابرای بەرگ دوور هاواری بە سەردا کرد و گوتی:– پارەی ئەم کابرا لاوازە بدەرەوە ئەگینا بانگ دەدەم ... !! کابرا ڕەنگی تێکچوو وە هەموو پارەکەی بە تەواوی دامەوە ... ئەمجار ئێمەیش هەستاین وگەڕاینەوە ... لە کاتێکدا من زۆر سەرسام بووم لەم کابرای بەرگ دوورە لەگەڵ ئەوەیشدا حاڵی باش نەبوو .. وە لاشەیەکی لاوازی هەبوو .. چۆن ئەو کابرای ستەمکارە ملکەچی قسەکانی بوو ..؟ منیش هەندێ پارەم پێی دا کەچی پێی ڕازی نەبوو .. گوتی:– ئەگەر بمویستایە ئەوا ئێستا هێندە پارەم هەبوو کە لە ژماردن نەدەهات ... ئەمجار پرسیارم لێ کرد کە باسی خۆی بکات و منیش باسی سەرسامی خۆمم بۆی کرد .. کەچی گوێی پی نەدام .. بۆیە منیش سوور بووم لەسەر داواکەم .. گوتم:– بۆ بە بانگدان هەڕەشەت لێ کرد؟ گوتی:– تۆ ئێستا پارەی خۆتت وەرگرتووە و داوات لێ دەکەم

(١٢) (اسناد قصة أبي محجن صحيح كما ذكره ابن حجر في الإصابة: ج٤، قسم الكنى).

بڕۆ .. گوتم:– سوێند بە خوا دەبێ بۆم بگێڕیتەوە .. گوتی:– هۆی ئەوە، ئەوە بوو کە لە پێش چەند ساڵێك ئەمیرێکی تورکی دراوسێمان بوو یەکێك بوو لە گەورە پیاوانی دەوڵەت و گەنجێکی روو جوان بوو .. رۆژێك ئافرەتێکی جوان لە حەمام دەرچوو بوو وە کراسێکی بەرزی بە نرخی لە بەردا بوو.. ئەویش سەرخۆش بوو هەستا و خۆی پەیوەست کرد بە ئەوەوە و دەیویست لە گەڵیدا بچێتە ژوورەوە ... ئەویش رازی نەبوو وە دەستی بە هاوار کرد بە دەنگێکی بەرزەوە دەیگوت:– من ئافرتێکی خاوەن مێردم ...وە ئەم پیاوە نیازی خراپە و دەیەوێ لە گەڵیدا بڕۆمە ژوورەوە .. وە مێردەکەم سوێندی بە تەلاق خواردووە کە دەبێ هیچ شەوێك لە هیچ ماڵێك نەمێنمەوە وە ئەگەر هەرکاتێك لێرە بمێنمەوە ئەوا تەلاقی دەکەوێ .. وە ئابڕووم دەچێت و توشی شەرمەزاری دەبم .. کە هەرگیز رۆژگار لە بیری ناچێتەوە ... بەرگ دوورەکە گوتی:– بۆیە منیش هەستام و چووم بۆ لای و ئینکاریم لێ کرد و ویستم ئافرەتەکەی لە دەست رزگار بکەم بۆیە بە چەقۆیەك کە لە دەستی بوو لە سەری دام و خوێن بە باڵامدا هاتە خوارەوە ... وە زاڵبوو بەسەر ئافرەتەکەدا و بە زۆر بردییە ژوورەوە ... منیش گەڕامەوە و خوێنەکەم شووشت و سەرم پێچا ... وە هاوارم بۆ خەڵکی کرد و گوتم:– ئەم پیاوە کە ئەوەی دەزانن ئەو کردی و بۆیە هەستن لە گەڵمدا و ئینکاری لێ بکەین و ئەو ئافرەتە رزگار بکەین ... خەڵکی لە گەڵمدا هەستا و هێرشمان بردە سەر ماڵەکەی و ئەمجار کۆمەڵێك لە خزمەتکارەکانی هەستان و بەرەو لای ئێمە هاتن و دار و چەقۆ بە دەستیانەوە بوو .. دەستیان کردە لێدانی خەڵکی ... وە خۆی بەرەو لای من هات و بە توندی لە سەری دام و تاکو خوێناوی کردم .. بۆیە ئێمەیش لە ماڵەکە دەرچووین بە زەلیلی و دڵ شکاوی .. منیش گەڕامەوە ماڵی خۆم و لە کاتێکدا لەبەر زۆری ئازار و خوێن رێگای ماڵی خۆمم بزر کردبوو ... لەسەر جێگەم ویستم بنووم .. بەڵام خەوم لێ نەکەوت ... وە سەرسام بووم و نەمدەزانی چی بکەم بۆ رزگار کردنی ئەو ئافرەتە ئەمشەو لە دەستی دەری بهێنم و بگەڕێتەوە ماڵەکەی خۆی بۆ ئەوەی تەلاقی نەکەوێ ... بۆیە لە دڵی دام کە بانگی بەیانی بدەم بۆ ئەوەی وا بزانێت کە رۆژ بووەتەوە و ئەویش لە ماڵەکەی دەری بکات و ئەویش بڕوات بۆ لای مێردەکەی .... وە منیش سەرکەوتمە سەر منارەکە و دەستم بە بانگدان کرد و بەدەنگێکی بەرز ... وە ئەمجار تەماشای دەرگای ئەوانم دەکرد بۆ ئەوەی بزانم ئافرەتەکە لە ماڵ دەرچووە یان نا .. بانگەکەم تەواو کرد و کەچی دەرنەچوو .. ئەمجار سوور بووم لەسەر ئەوەی کە قامەت ببەستم بۆ نوێژی بەیانی بۆ ئەوەی ئەو کابرا پیسە وا بزانێ کە رۆژ بووەتەوە ... لەو کاتەی کە من تەماشام دەکرد بۆ ئەوەی بزانم ئافرەتەکە دەردەچێت یان نا .. بینیم رێگاکە پڕ بوو لە سەرباز و سواری دەوڵەت... ئەوانیش دەڵێن:– ئەوا کێ بوو لەم کاتەدا بانگی دا؟ وە تەماشای منارەی مزگەوتەکەیان دەکرد .. منیش هاوارم کرد:– ئەوە من بووم بانگم دا .. من دەمویست یارمەتیم بدەن .. گوتیان:– دابەزە .. منیش دابەزیم ... گوتیان:– وەڵامی خەلیفە بدەرەوە ... منیش زۆر ترسام... سوێندیانم دا بە خوای گەورە بۆ ئەوەی گوێبستی چیرۆکەکەم بن کەچی رازی نەبوون ... وە پێشیان خستم وە هیچ دەسەڵاتێکم نەبوو . تاکو چوومە ژوورەوە بۆ لای خەلیفە ... کاتێ کە خەلیفەم بینی لە جێگاکەی خۆی دانیشتووە زۆر ترسام و هەموو گیانم دەستی بە لەرزین کرد.. خەلیفە گوتی:– وەرە پێشەوە .. منیش چوومە پێشەوە ... پێی گوتم:– کوڕم هیچ مەترسە و ئارام بە .. ئەمجار دەستی بە قسەی خۆش کرد و دڵنیای کردمەوە کە هیچ ترسم نەبێت ... بۆیە منیش ترسم نەما ... گوتی:– تۆ بووی لەم ناوەختەدا بانگت دا ....؟ گوتم:– بەڵی ئەی ئەمیری ئیمانداران ... گوتی:– چی هۆیەك هەیە کە لەم ناوەختەدا بانگ بدەی . لە کاتێکدا هێشتا زۆری ماوە بۆ بانگی بەیانی؟ کە دەبێتە هۆی ئەوەی کات لە رۆژووان و رێبواران و نوێژخوێنان وئافرەتان تێك بدەی ... گوتم:– ئایە ئەمیری ئیمانداران دڵنیام دەکاتەوە کە هیچم بەسەر نەیەت ئەگەر چیرۆکەکەم وەکو خۆی باس کرد؟ گوتی:– دڵنیا بە .. منیش چیرۆکەکەم بۆی گێڕایەوە .. ئەویش زۆر پەست بوو..ئەمجار فەرمانی کرد بە ئامادەکردنی ئەو پیاوە وئەو ئافرەتە ...

ئەوانیش بە پەلە ئامادەیان كرد... ئەمجار ئافرەتەكەی لەگەڵ چەند ئافرەتێكی نزیكی خۆی ناردەوە بۆ ماڵی خۆی ..پاشان رووی كردە پیاوەكەو پێی گوت:- رزق و رۆزیت چەند هەیە؟ سەروەت و سامانت چەند هەیە؟ چەند ژن و جاریەت هەیە؟ شتی زۆری بۆ باس كرد ... ئەمجار گوتی:- هاوار بۆخۆت .. ئایە ئەو هەموو نیعمەتە خوای گەورە رژاندوویەتی بە سەرتدا بەست نییە تاكو بڕۆیت پەردەی حەرام بدڕیت و سنورەكانی خوا ببەزێنیت و بە جورئەتیش بوی بەرامبەر بە دەسەڵات؟ ئەی ئەو هەموو نیعمەتە بەست نییە تاكو دەست درێژیت كردووەتەوە سەر كەسێك كە فەرمانی پێت كردووە بە چاكە و نەهی كردووی لە خراپە و هەموو لاشەت بریندار و خوێناوی كردووە و سوكایەتیت پێ كردووە؟؟ كەچی هیچ وەڵامێكی نەبوو .. ئەمجار بڕیاری داو كە پێیەكانی بە كۆت و زنجیر ببەستنەوە و بە توندی بەستیانەوە .. لە كاتێكدا ئەو كابرایە هاوار دەكات و تكا دەكات .. وەبڕیاری تەوبە وگەڕانەوە دەدات كەچی خەلیفە بە هیچ شێوەیەك رووی تێ ناكات .. ئەمجار خەلیفە فەرمانی كرد كە بە چەقۆ لێی بدەن تاكو مردن و ئەمجار فەرمانی كرد كە بخرێتە روباری دیجلەوە .. ئەوە دوا ساتەكانی ئەو كابرایە بوو .. پاشان خەلیفە فەرمانی كردە بەڕێوەبەری پۆلیس كە بچێتە سەر ماڵەكەی ئەو هەموو پارەی لە (بیت المال) ەوە وەری گرتووە دەست بەسەر هەموویدا بگیرێت، وە بە منی گوت:- هەر كاتێك خراپەیەكت بینی بچووك یان گەورە تەنانەت ئەگەر لەسەر ئەم كابرایەش بوو (دەستی درێژ كرد بۆ بەرێوەبەری پۆلیس) ئەوا ئاگادارم بكەرەوە ئەگەر منت بینی ئەوا باشە ئەگەر نا ئەوا نیشانەی نێوان من و تۆ بانگدانە .. ئەوا لە هەر كاتێكدا بوو بانگ بدە .. یان لەم كاتەی ئێستادا كە بانگت دا .. منیش گوتم:- خوا پاداشتی خەیرت بداتەوە .. ئەمجار دەرچوومە دەرەوە .. لە بەر ئەوەیە هەر كاتێك فەرمانێك بكەمە هەر یەكێك لەو بەرپرسانە ئەوا یەكسەر جێبەجێ دەكەن وە هەركاتێك قەدەغەیان بكەم لەهەر شتێك ئەوا یەكسەر وازی لێ دەهێنن لە ترسی خەلیفەی موسڵمانان (المعتضد بالله) .. وە تاكو ئێستا پێویستم بە بانگدان نەبووە لە خوا بە زیاد بێت ٠

برای خۆشەویست .. خوشكی رێزدارم ...

ئەوانەی تامەزرۆی بەهەشتن .. ئەوانەی حەز لە چوونە ناو بەهەشت دەكەن... لە كاتێكدا ئەگەر خراپەیەك ببینن ئەوا بێ دەنگ نابن .. بەڵكو هەموو رێگاكان دەگرنە بەر .. وە هەموو شێوازەكان دەگرنە بەر بە مەبەستی لادانی خراپە و ئامۆژگاری خەڵكی خراپەكار .. ئەوانە لە كوێن . كە ئەگەر خراپەیەك ببینن كەچی هەوڵ نادەن بۆ چاككردنەوە ... وە رەنگە ئەگەر جارێك یان دوو جار ئینكاری بكەن و لێیان وەرنەگیرێت ..ئەوا لە چاكەكاری بێزار دەبن .. وە چیتر چەك فڕێ دەدەن ... وە رۆژی قیامەت پرسیاریان لێ دەكرێت دەربارەی ئەوانە.... خراپەكاری چەند زۆر بووە لە نێو خەڵكیدا؟! .. لە بازاڕەكانیاندا !... لە ماڵەكەنیاندا! .. لە قوتابخانەكانیان! .. وەجێگای كاركردنەكانیان! .. تەنها لەبەر ئەوە نەبێت ﴿كَانُواْ لاَ يَتَنَـاهَوْنَ عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ﴾

[المائدة: ٧٩] ٠

واتە:- ئەوانە قەدەغەی یەكتریان نەدەكرد لە خراپە و تاوانێك كە دەیانكرد، سوێند بێت بە خوا ئەوەی كە دەیكەن زۆر خراپ و ناپەسەندە ٠

وە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی:- (لا يحقر أحدكم نفسه) گوتیان:- ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ:- كيف يحقر أحدنا نفسه؟! قال:- (يرى أمراً لله عليه فيه مقال .. ثم لا يقول فيه، فيقول الله له يوم القيامة: ما منعك أن تقول في كذا وكذا؟ فيقول: خشية الناس .. فيقول: فإياي كنت أحق أن تخشى)[١٣].

(١٣) (رواه ابن ماجة، وضعفه الشيخ الألباني في ضعيف ابن ماجة: ٤٠٠٨)٠

وە فەرموودەکەی پێغەمبەری خواﷺ بزانە کە دەفەرمووێت:-

(من رأى منكم منكراً فليغيره بيده، فإن لم يستطع فبلسانه، فإن لم يستطع فبقلبه، وذلك أضعف الايمان)(١٤).

هەموو موسڵمانێك دەگرێتەوە ئافرەت و پیاو .. وە تۆ یەکێکی لە موسڵمانان بەڵکو ئەو کەسەی کە لە بینینی خراپە بێدەنگ دەبێت با لەوە بترسێت کە ببێتە هاوەڵی ئەنجامدەری کارە خراپەکە .. پێغەمبەری خواﷺ دەفەرموێت:- (إذا عملت الخطيئة في الأرض كان من شهدها فكرهها _ وقال مرة: أنكرها _ كمن غاب عنها ومن غاب عنها فرضيها كان كمن شهدها)(١٥) .

ئامۆژگاری پێنجەم .....

لە خۆشەویستییەکانی خوا بۆ بەندە چاکەکانی ..ئەوانەی کە ئەهلی بەهەشتن .. خوای گەورە خۆشگوزەرانی دونیا وقیامەتیان پێ دەبەخشێت...وە بزانە ئەو بێزارییەی کە خوای گەورە بە سەر هەندێ کەسدا دەیهێنێت بە هۆی سەرپێچی خۆیانەوەیە ...یان دەیانەوێ خۆشگوزاریان دەستکەوێ لە جگە لە ڕەزامەندی خوا ... سەرپێچی کەران دونیایان لا تەنگ دەبێت ... وە ژیانیان لا بێ سوود دەبێت ..تاکو ئەو خۆشییەی کە بە شوێنیدا دەگەڕێن لە خۆشگوزەرانی دونیا دەبێتە سزا و ئازار کە پێوەی دەناڵێنن ... بۆ گوێ بیستنیان بۆ گۆرانی .. و شوێنکەوتنی خراپەکاری .. و خواردنەوەی مەی و تەماشا کردنی حەرام .. هەموو ئەوانە دەگۆڕدرێت بە تەنگی ژیان لە پاش ئەو هەموو فراوانییە .. وە خەم و پەژارە لە پاش دڵخۆشی .. بۆ؟ وەڵام ئاشکرایە .. چونکە خوای پەروەردگار مرۆڤی دروستکردووە تەنها بۆ یەك مەبەست بۆیە بە بێ ئەو مەبەستە ژیانی راست نابێت ئەگەر بە شتی ترەوە خۆی خەریك بكات:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: ٥٦].

واتە:- بێگومان من پەری و ئادەمیزادم دروست نەکردووە تەنها بۆ ئەوە نەبێت کە من بپەرستن بەتاك وتەنهاو هاوبەشم بۆ بڕیار نەدەن.

کاتێ مرۆڤەکان جەستەو گیانی خۆیان بۆ کارێکی تر بەکار هێنا کە بۆ ئەو مەبەستە دروست نەکراوە ئەوا ژیانی دەبێتە دۆزەخ .. وە نمونەیەك لەسەر ئەوە وەربگرە ..:- ئەگەر مرۆڤێك لە ڕێگایەکەوە ڕێ دەکرد لە ناکاو نەعلەکەی بچڕا.. کاتێ ئەوەی بینی دەڵێت:- هیچ کێشە نییە لە جێی نەعلەکەم پێنوسەکە بەکار دەهێنم ئەمجار پێنوسەکەی لە ژێر پێی خۆی دانا و ویستی ڕێ بکات .. ئەوا ئێمە پێی دەڵێین:- تۆ شێتی، چونکە پێنووس دروست کراوە بۆ نووسین و بۆ لە پێ کردن دروست نەکراوە.... وە هەروەها ئەگەر کەسێك پێویستی بە پێنوسێك هەبوو وە دەستی نەکەوت ئەوا دەڵێت:- هیچ کێشە نییە بە پێڵاوەکەم دەنووسم...!! ئەمجار پێڵاوەکەی هەڵگرت و بەسەر کاغەزەکەدا هێنای بە مەبەستی نووسین .. ئەوا ئێمە پێی دەڵێین .. تۆ شێتیت، چونکە پێڵاو بۆ یەك مەبەست دروست کراوە ئەویش ڕێ کردنەو بۆ نووسین دروست نەکراوە .. هەروەها مرۆڤیش وایە.. بۆ یەك مەبەست دروست کراوە ئەویش گوێڕایەڵی فەرمانەکانی خوای گەورەیە و پەرستنی ئەوە .. ئەگەر هەرکەسێك ژیانی خۆی بۆ جگە لەم مەبەستە بە کاری هێنا ئەوا ڕێگا بزر دەکات و تووشی ناخۆشی ژیان دێت ... وە ئەگەر تەماشایەکی حاڵی ئەو کەسانە بکەیت کە ژیانی خۆیانیان بۆ جگە لەو مەبەستە بە کار هێناوە ئەوا دەبینیت ژیانیان پڕ لە خراپەکاری و گومڕاییە کە لە جگە لەواندا نییە .. لەگەڵ مندا ئەم پرسیارانە بکە:- بۆ خۆکوشتن لە وڵاتانی خراپەکاری و ئیباحی زۆرە؟ بۆ لە وڵاتی ئەمریکا ساڵانە زیاتر لە بیست و پێنج هەزار کەس خۆی دەکوژێت؟ وە وەکو ئەو نمونەیە لە وڵاتی

(١٤) (رواه مسلم، وانظر: صحيح الجامع االصغير: ٦٢٥٠).

(١٥) (رواه أبو داود، وصححه الشيخ الألباني في صحيح سنن أبي داود: ٤٣٤٥) .

بەریتانیا .. هەروەها فەرەنسا .. ولاتی سوید و ولاتانی تر .. بۆ خۆیان دەكوژن؟؟!! ئایە (مەی)یان دەست نەكەوتووە بۆ ئەوەی بیخۆنەوە؟ نەخێر .. بەڵكو مەی زۆر زۆرە ... ئایە نازانن بۆ چی ولاتێك سەفەر بكەن؟ نەخێر .. بەڵكو ولاتان زۆر فراوانن ... یان ڕێگای زینایان لێ گیراوە .. یان ڕێگرێك هەیە لە نێوان ئەوان و یاریگاكان و مەلهەكاندا؟.. نەخێر .. بەڵكو ئەوەی دەیانەوێ دەیكەن .. لە نێو خۆشگوزەرانی چاوەكانیان ودامێنیان رادەبوێرن .. كەواتە بۆ خۆیان دەكوژن؟ .. بۆ لە ژیان بێزار بوونە؟! بۆ مەی و زینا و مەلهەكان جێ دەهێڵن ... و مردن هەڵدەبژێرن .. بۆ؟ وەڵام ئاشكرایە ..

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكاً﴾ [طه: ١٢٤] ٠

واتە:- ئەوەی ڕوو وەربگێڕێت لە بەرنامە و یادی من و پشتی تێ بكات، بێگومان بۆ ئەو جۆرە كەسانە ژیانێكی تاڵ وناخۆش وتەسك وتەنگی بۆ هەیە لە ژیانی دونیادا٠

تەنگی ژیانیان شوێنیان دەكەوێت بۆ هەر كوێ بڕۆن .. وە لە سەفەرەكەیدا و لە جێگیر بوونەكەیدا .. لە گەڵیاندایە كاتێ دەخۆن و دەخۆنەوە .. لە گەڵیدا هەڵدەستێ و دادەنیشێت .. وە پێكەوە دەبن لە خەوتن و نوستن دا.. ژیانی لێ تاڵ دەكات تاكو مردن .. هەركەسێ پشت لە خوا بكات و خۆی بە زل بزانێت .. ئەوا خوای گەورە بەردەوام ترس دەكاتە دڵییەوە ٠

خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُواْ الرُّعْبَ﴾ [آل عمران: ١٥١] ٠

واتە:- (ئەی گرۆی ئیمانداران دڵنیابن) كە لەمەودوا ئێمە: ترس و بیم فڕێ دەدەینە دڵی ئەوانەی كە بێ باوەڕن، بۆ؟ ﴿بِمَا أَشْرَكُواْ بِاللّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَاناً وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴾ [آل عمران: ١٥١] ٠

واتە:- بە هۆی ئەوەی شەریك و هاوەڵیان بۆ خوا بڕیارداوە بێ ئەوەی خوا هیچ بەڵگەیەكی لەسەر ناردبێتە خوارەوە (بۆ دانانی هاوەڵگەری)، ئەوانە سەرەنجامی گەڕانەوەیان ئاگری دۆزەخە كە ناخۆشترین و خراپترین جێگەی ستەمكارانە ٠

بەڵام ئەوانەی كە خوای خۆیان دەناسن ...كە بە دڵ ڕوویان تێ كردووە .. ئەوانە لە خۆشگوزەرانیدا دەژین ..

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحاً مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴾ [النحل: ٩٧] ٠

واتە:- ئەوەی كار و كردەوەی چاكەی كردبێت، پیاو بێت یان ئافرەت، لە كاتێكدا بڕوادار بێت، سوێند بە خوا بە ژیانێكی كامەران و ئاسوودە لە دونیادا دەیژێنین، لە قیامەتیشدا پاداشتیان بە جوانتر دەدەینەوە لەوەی كە ئەوان دەیانكرد ٠

مامۆستایەك گوتی:-

بە مەبەستی چارەسەركردن چووم بۆ بەریتانیا .. چوومە ژوورەوە بۆ یەكێك لە گەورەترین نەخۆشخانەكانی ئەوێ ... دەتوانم بڵێم تەنها گەورە پیاوان و وەزیرەكان دەڕۆن بۆ ئەوێ ... كاتێ كە پزیشكەكە هاتە ژوورەوە بۆ لام و ڕواڵەتی منی بینی .. گوتی:- تۆ موسڵمانیت؟ گوتم:- بەڵێ .. گوتی:- لەو ڕۆژەوە كە خۆم ناسیوەتەوە كێشەیەك هەیە منی سەرسام كردووە .. ئایە دەتوانی گوێم لێ بگریت؟ گوتم:- بەڵێ .. گوتی:- من سەروەت و سامانێكی زۆرم هەیە .. وە كارو كاسبییەكی باشم هەیە ... وە بڕوانامەیەكی بەرزم هەیە.. وە هەموو جۆرە خۆشگوزەرانییەكم تاقیكردووەتەوە .. هەموو جۆرە مەیەكم خواردۆتەوە ... وە توشی زینا هاتووم ... وە سەفەرم كردووە بۆ چەندەها ولات... لەگەڵ ئەوەیشدا .. هەست بە دڵتەنگییەكی بەردەوام دەكەم .. وە بێزارم لەم ژیانە خۆشە .. چوومە بۆ لای چەندەها پزیشكی دەروونناس.. وە چەندەها جار بیرم لە خۆكوشتن كردۆتەوە بەڵكو ژیانێكی خۆشتر ببینم ... كە بێزاری تیادا نەبێت .. ئایە تۆ هەست بەم بێزارییە دڵتەنگییە دەكەیت؟ گوتم:- نەخێر.. بەڵكو من بەردەوام لە خۆشیدام .. وە ئێستا ڕێگات پیشان دەدەم بۆ خۆشگوزەرانی .. بەڵام وەڵامم بدەرەوە .. تۆ ئەگەر ویستت بە چاوەكانت ڕابوێری ..ئەوا چی دەكەیت؟ گوتی:- تەماشای ئافرەتێكی جوان

یـان دیمـەنێکی جـوان دەکـەم ... گـوتم:- ئەگـەر ویـستت بـە گوێیـەکانت ڕابـوێریٚ.. چـی دەکـەیت؟ گـوتی:- گوێبیـستی موسیقایەکی لەسەرخۆ دەبم ..گوتم:- ئەگەر ویستت بە لوتت ڕابوێریٚ چی دەکەیت؟ گوتی:- بۆنی بۆنێکی خۆش دەکەم یـان دەڕۆم بۆ باخچەیەك .. گوتم:- باشە .. ئەگەر حەزت کرد بە چاوەکانت ڕابوێریٚ بۆ گوێبیستی موسیقا نابیـت؟ بۆیـە سەرسـام بوو گوتی:- نابێت چونکە ئەمە ڕابواردنی تایبەت بە گوێیە .. گوتم:- ئەگەر ویستت بە لوتت ڕابوێریٚ بۆ تەماشـای دیمـەنێکی جوان ناکەیت؟ دیسان سەرسام بوو گوتی:- نابێت چونکە ئەم ڕابواردنە تایبەتە بە چاوەوە، وە ناکرێت هەسـت بـەو تـەنگی و بێزارییە بکەیت لە چاوەکانت؟ گوتی:- نـەخێر.. گـوتم:- هەسـت بـە گوێیـەکانت دەکـەیت؟ بـە لوتـت ! دەمـت؟! دامێنـت؟ گوتی:- نەخێر بەڵکو بە دڵ هەستی پیٚ دەکەم .. بە سنگم ... گوتم:- تۆ هەست بەم بێزارییە دەکەیت لە دڵتـدا .. وە دڵـیش ڕابواردنی تایبەت بە خۆی هەیە .. ناکرێت بە شتی ترەوە ڕابوێریٚ.. وە دەبێت ئەو شتە بزانیت کە دڵ پێـی خـۆش دەبێـت .. چونکە بە گویٚ گرتنت لە موسیقا و خواردنەوەت بۆ مەی وە تەماشا کردنت و زینـا کردنـت ... ئـەوا خۆشـی بـە دڵـت نادەیـت بەڵکو ئەوا تەنها خۆشی ئەندامەکانە ... بۆیە کابرا سەرسام بـوو .. گـوتی:- ڕاسـتە ئایـە چـۆن خۆشـییەك بـۆ دڵەکـەم پەیـدا بکەم؟ گوتم:- بەوەی کە شایەتی بدەیت کە هیچ خوایەك نییـە کـە بـە حـەق شـایانی پەرسـتن بێـت تـەنها ﴿الله﴾ نـەبێت، وە شایەتی بدەیت کە محمدﷺ پێغەمبەرو نێردراوی ئەوە .. وە لەبەر دەستی دروستکارەکەی خۆتدا کڕنۆش ببەیت.. وە هـەموو کێشە و ئازارەکانت بۆ ئەو باس بکەیت .. بۆیە تۆ بەو کارە ئەوا ژیانێکی خۆش بەسەر دەبـەیت و چـیتر غـەمبار نابیـت، کـابرا هەنـدیٚ ڕامـاو گـوتی:- هەنـدیٚ کتێـبم لەسـەر ئـیسلام بـدەریٚ .. و دوعـام بـۆ بکـە .. پاشـان مـن چارەسـەری خـۆم کـرد و گەڕامەوە... وە ڕەنگە کابرا پاش من ئیسلام بوو بێت .. وە خوای گەورە ڕاستی فەرمووە کاتێك دەڵێت:-

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاء لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ * قُلْ بِفَضْلِ اللّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُواْ هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾

[يونس: ٥٧-٥٨]٠

واتە:- ئەی خەڵکینە، بە ڕاستی ئێوە ئامۆژگاریەکی گەورە و گرنگتان لە لایەن پەروەردگارتانـەوە بـۆ هـاتووە کـە (قورئانـە) شـیفا و چارەسەریـشە بـۆ نەخۆشـی دڵ و دەرونـەکان و ڕیٚ نیـشاندەر و ڕەحمەتیـشە بـۆ ئیمانـداران (ئـەی محمـد ﷺ) بـە ئیمانداران بڵیٚ: با دڵشاد و شادمان بن بە فەزڵ و بەخشش و ڕەحمەتی خـوایی (کـە قورئـان و بەرنامـەی خوایـە)، کـەوابوو بـا هەر بەوە دڵخۆش بن، هەر ئەوەیش چاکترە بۆیان لە هـەموو ئـەو شـتانەی کـە خـەڵکی خـەریکن کـۆی دەکەنـەوە و کەڵەکـەی دەکەن ٠

سەیرە بۆ هەندیٚ کەس کە لەم دینەدا ئارامی و خۆشی دەبینن پاشان دەڕۆن لە جگە لەو ڕێگایـە بـە دوای خۆشـیدا دەگـەڕێن، خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَّن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاء مَّحْيَاهُم وَمَمَاتُهُمْ سَاء مَا يَحْكُمُونَ﴾

[الجاثية: ٢١] ٠

واتە:- ئایە ئەوانەی کە گوناهو تاوانەکانیان ئەنجامداوە، وایـان زانیـووە هـەروەك ئەوانـە حـسابیان بـۆ دەکـەین کـە ئیمانیـان هێناوە و کار و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامـداوە؟! ژیـانی دنیـاو مـردن و دوای مردنیـان وەك یـەك دەبێـت؟! ئـای کـە بڕیـاری خراپ بڕیار دەدەن.

بۆیە خوای گەورە ژیانی خۆشگوزەرانان و ژیانی بەدبەختانی لە ژیان و مردندا جیا کردووەتەوە..

مامۆستایەك گوتی:-

رۆژێك گەنجێك هات بۆ لام . تەماشای روویم کرد بینیم روویەکی بێزار و رەش هەڵگەڕاوە .. پرسیاری داواکەیەم کرد .. بێ دەنگ بوو .. پرسیارەکەم لێی دووبارە کردەوە کەچی هیچ قسەی نەکرد .. تەماشایەکیم کرد ... بینیم فرمێسك بە چاوەکانیدا دێتە خوارەوە ... پرسیارم کرد .. بۆ دەگری؟ گوتی:- هێندە سنگم تەنگە بە رادەیەك کە ناتوانم هەناسە بدەم بە هۆی بێزارییەوە .. سوێند بە خوا ئەی مامۆستا وا هەست دەکەم کە چیایەك وا بەسەر سنگمەوەیە هەناسەی لێم قەدەغە کردووە .. چیتر بەرگەی تێکەڵ بوونی خەڵکی ناگرم .. وە بێزارم لە هاوڕێکانم .. بەڵکو تەنانەت برا و باوك و دایکم ... چیتر بەرگەی ئەوە ناگرم لە گەڵیاندا دانیشم.. تەنانەت پێکەنینەکەم دروستکراوە .. وە خۆشحاڵییەکەم تەنها روخسارە ... ئێستا هاتووم بۆ لات بۆ ئەوەی بە دوعا خوێندن بەسەرمدا چارەسەرم بکەیت .. یان رێگەم نیشان بدەیت بۆ لای کەسێك کە چارەسەرم بکات، ئەمجار دەنگی بڕا و بێ دەنگ بوو .. پرسیارم لێ کرد .. ئەم بێزارییە بێ گومان هۆیەکی هەیە ... ئایە هۆیەکەی چییە؟ گوتی:- نازانم .. گوتم:- پەیوەندیت لەگەڵ خوادا چۆنە؟ گوتی:- خراپە ..ئێستا گوێ لە چیرۆکەکەم بگرە.. گوتم:- فەرموو .. گوتی:- کاتێ تەمەنم گەیشتە چواردە ساڵ. باوکم رۆیشت بۆ ئەمەریکا بە مەبەستی خوێندن .. منیش لە گەڵیدا رۆیشتم .. لەوێ باوکم منی فەرامۆش کرد لە نێو سەما خانەکان و بازاڕەکاندا لە کاتێکدا من تەمەنم لەو کاتە ناسکەدایە .. کاتێ باوکم لە پاش دوو ساڵ خوێندنی تەواو کرد گەڕاینەوە بۆ ریاض، داوام لێ کرد کە بگەڕێمەوە بۆ ئەمەریکا بە مەبەستی تەواو کردنی خوێندن کەچی ئەو رازی نەبوو . منیش ساڵ سێیەمی ناوەندیم خوێند بەڵام بە قەستی نەمدەخوێند بۆ ئەوەی دەرنەچم و سەرنەکەوم لە هەموو وانەکاندا.. ساڵی دووەم دیسان خوێندم و دیسان بە قەستی بایەخم بە خوێندن نەدەدا بۆ ئەوەی دەرنەچم .. بۆ ساڵی سێیەم دیسان کاری ساڵانی پێشووم ئەنجامدا و دیسان دەرنەچووم .. کاتێ باوکم ئەوەی بینی ناردمی بۆ ئەمەریکا بۆ ئەوەی لەوێ خوێندن تەواو بکەم .. ئەبوایە بۆ ماوەی چوار ساڵ خوێندنی ئامادەیی تەواو بکەم کەچی من بە نۆ ساڵ تەواوم کرد .. هیچ تاوانێك و سەرپێچییەك لەسەر زەوییدا نەما کە من ئەنجامی نەدەم .. چونکە من دەمویست بە گەنجییەکەی خۆم رابوێرم تا لە توانامدایە .. ئەمجار گەڕامەوە بۆ ریاض و دەستم کرد بە خوێندن لە زانکۆ .. لە کاتێکدا من بەردەوامم لە تاوان و سەرپێچی.. گەورە و بچووك .. بەڵام ئەمە زۆر دڵی تەنگ دەکردم .. هەناسەکانم بە ئەستەم دەردەچوو .. ژیانی لێ تەنگ کردم .. لە هەموو شتێك بێزار بووم .. هەموو شتێکم تاقی کردبووەوە .. کەچی بێزاری هەردەم هاوڕێمە .. ئەم هەموو قسەیەی بۆ کردم .... قسەکانی بە بچڕ بچڕ دەردەچوو .. دەگریا ... پرسیارم لێ کرد:- ئایا نوێژ دەکەیت؟ گوتی:- نەخێر .. گوتم:- یەکەم چارەسەری ئەم دڵتەنگییەی تۆ ئەوەیە کە پەیوەندیت باش بکەیت لەگەڵ ئەو کەسەدا کە دڵت لەبەر دەستیدا بە ویستی خۆی ئەم دیو و ئەودیوی دەکات.. پارێزگاری لە نوێژەکانت بکە لە مزگەوت .. وە دەمەوێ پاش حەوت رۆژی تر بتبینم .. رۆژگار رۆیشت .. پاش هەفتەیەك هات بۆ لام بە روویەك کە ئەو رووەی پێشوو نەبوو .. وە یەکەم جار کە منی بینی باوەشی پیاکردم .. گوتی:- خوا پاداشتی چاکەت بداتەوە .. ئێستا من لە خۆشییەکدام کە بۆ نۆ ساڵ دەچێت تامی ئەو خۆشییەم نەچێشتووە .. ئەمجار پرسیاری دڵتەنگی و بێزاریم لێ کرد .. بینیم ئەو هەموو بێزارییەی لەسەر نەماوە .. خوای گەورە راستی فەرمووە:

﴿فَمَن يُرِدِ اللَّهُ أَن يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلإِسْلاَمِ وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقاً حَرَجاً كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاء كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ﴾ [الأنعام: ١٢٥] .

واتە:- جا ئەو کەسەی (خێری تێدا بێت) و خوا بیەوێت هیدایەتی بدات، ئەوە سینەی ساف و پاك و فراوان وئامادە دەکات بۆ ئایینی ئیسلام، ئەو کەسەش خوا بیەوێت گومڕای بکات، ئەوە دڵی دەگوشێت و سنگی توندو تەنگ وتەسك دەکات و

هەناسەی سوار دەبێت، هەر وەك ئەوەی بەرەو ئاسمان بەرز بێتەوە (چۆن تووشی تەنگە نەفەسی و دڵ تەنگی و خوێن بەر بوون دەبێت)، ئا بەو شێوەیە خوا گومڕایی و پیسی هاوەڵگەری لەسەر دڵی ئەوانە دادەنێت کە باوەڕ ناهێنن﴾.

مامۆستایەك بۆی باس کردم:-

ڕۆژێك کابرایەك هات بۆ لام و گوتی:- ئەی مامۆستا براکەم جادووی لێکراوە، وە داوات لێ دەکەم کە ڕێنموویی‌مان بکەی بۆ کەسێك کە هەندێك قورئانی بە سەردا بخوێنێ .. وە بە (ڕوقیەی شەرعی) چارەسەری بکات .. منیش داوام لێ کرد کە براکەی ببینم .. کاتێ هات بۆ لام .. بینیم ئەم نەخۆشە زۆر بێزارە و دڵتەنگە .. حاڵی تێك چووە .. پرسیارم لێ کرد بەدەست چییەوە دەناڵێنیت؟ .. گوتی:- من جادووم لێ کراوە .. پرسیارم لێ کرد .. نیشانەکانی ئەو جادووەی کە لێت کراوە چییە؟ گوتی:- هەموو کاتێك هەست بە دڵتەنگی دەکەم .. هەموو کاتێك بێزار و نائارامم .. لە هەموو شتێك بێزار بووم .. وە حەز لە تێکەڵ بوونی خەڵك ناکەم .. تەنانەت دایکم و خوشکەکانم چیتر بەرگەی تێکەڵ بوونیان ناگرم .. لەگەڵ خێزانەکەمدا کێشەی زۆر ڕوویدا و ئێستا ڕۆیشتووەتەوە بۆ لای کەس و کاری بۆ ماوەی ساڵێکە ... منداڵەکانم حەز ناکەم لە گەڵیاندا دانیشم .. ئەمجار قسەکانی بچڕ بچڕ کرد و دەستی بە گریان کرد .. منیش گوتم:- تۆ بۆ سووری لەسەر ئەوەی کە جادووت لێ کراوە .. ڕەنگە ئەوەی تووشت بووە سزای خوای گەورە بێت لەبەر هەندێ لە تاوانەکانت ... ڕەنگە خوای گەورە کاتێ بینیبێتی تۆ سەرپێچی دەکەیت ئەوا سنگ فراوانی لێت سەندووەتەوە .. وە خوای گەورە دەفەرمووێ:-

﴿وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ﴾ [الشورى: ٣٠].

واتە:- هەر بەڵاو نەهامەتیەکتان بە سەر هاتبێت، ئەوە دەرەنجامی ئەو کار و کردەوانەیە کە بە ئارەزووی خۆتان دەتانکرد، (بەڵام ئەوەندە خوایەکی میهرەبانە) لە زۆربەی زۆری گوناهو هەڵەکانتان خۆش دەبێت.

گوتی:- نەخێر .. من جادووم لێ کراوە و تکایە (ڕوقیەی شەرعی)م بە سەردا بخوێنە .. گوتم:- لێپرسینەوەی خۆت بکە و چاودێری کارەکانت بکە و موژدەی چاك بوونەوە بخوازە .. گوتی:- نەخێر من جادووم لێ کراوە و شتێك بە سەرمدا بخوێنە .. کاتێ وازی نەهێنا و سوور بوو لەسەر داواکەی منیش پەرداخێك ئاو کە بە تەنیشتمەوە بوو هەڵم گرتو ئەمجار سورەتی (الفاتحە)م بە سەردا خوێند و فووم پیاکرد ...ئەمجار گوتم:- بیخۆرەوە .. ئەوا بە سەرتدا خوێندمەوە .. ئەویش ئاوەکەی خواردەوە و دەرچوو .. لە پاش دوو ڕۆژ براکەی پەیوەندی پێوە کردم و گوتی:- ئەی مامۆستا .. موژدەم بدەیە ..خوای گەورە بەو خوێندنەوەی تۆ سوودی پێ بەخشی .. منیش سەرسام بووم .. گوتم:- چۆن؟ گوتی:- براکەم دوێنێ تاکو ئێوارە لای دایکم و براکانم بوو .. وە ئێوارە ڕۆیشت منداڵەکان و خێزانەکەی هێنایەوە .. سوێند بێت بە خوا دایکم و خێزانەکەی بەردەوام دوعات بۆ دەکەن .. وە خوا پاداشتی خەیرت بداتەوە کە ئەو جادووەت پووچ کردەوە .. منیش والله سەرسام بووم بەو شتە .. وە داوام لێ کرد کە خۆی وبراکەی سەردانم بکەن .. کاتێ ئامادە بوون .. بەڵام شتێکی ترم بینی .. هاه .. ئەی فلان .. جادووەکەت دۆزییەوە؟ گوتی:- نەخێر بەڵام شتێکی ترم دۆزییەوە .. ئەویش فیلمی ڕووت و ماددە بێهۆشکەرەکان .. گوتم:- چۆن؟ گوتی:- کاتێ لای تۆ دەرچووم لێپرسینەوەم لەگەڵ خۆمدا کرد و سەرنجی ئەو ئایەتەم دەدا .

﴿وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ﴾ [الشورى: ٣٠] .

ڕۆیشتم بە شوێن کەلێنەکاندا دەگەڕام .. بینیم من بەردەوام نیم لەسەر نوێژەکان.. لەسەر ئەوەیشەوە من ماوەیەك بەردەوام تەماشای فلیمی ڕووت دەکەم .. لەبەر زۆری تەماشا کردنم بۆ ئەو فیلمانە خێزانەکەی خۆم لەبەر چاو کەوتووە ورقم لێی هەستاوە .. وە منداڵەکانیشم .. وە بەردەوام دڵتەنگی هاوڕێم بوو.. ئەمجار منیش لەبەر زۆری غەم و پەژارە دەستم کرد بە خواردنی ماددە بێ هۆشکەرەکان .. بۆ ئەوەی ئەو هەموو غەم و پەژارەم لەسەر نەمێنێ .. کەچی غەمەکانم زیاتر و زۆرتر

بوون .. وە منیش لەبەر زۆری دڵتەنگی وامدەزانی جادووم لێكراوە .. پاشان ئەو هەموو فیلمانەم كۆ كردەوەو هەمووم سووتاند .. ئەمجار ئەو مادده بێ هۆشكەرانەی كە لام مابوون هەموویم فڕێدا .. وە بڕیاری تەوبە و گەڕانەوەم دا بۆ لای پەروەردگار ... سوێند بە خوا لە پاش ئەوەی ئەو كارانەم كرد .. هەستم كرد كە چیایەك لەسەر سنگم بووە و ئێستا نەماوە..

ئامۆژگاری شەشەم ...

ئەهلی بەهەشت خەڵكێكن كە دڵی خۆیانیان پەیوەست كردووە بە خۆشەویستی خوداوە .. خوای خۆیان خۆشیانی دەوێت و ئەوانیش خوایان خۆش دەوێت .. خوایان لە هەموو كەس زیاتر خۆش دەوێت ... لە كەس و كار زیاتر .. لە سەروەت و سامان زیاتر .. لە خۆیان زیاتر .. چەندەها جار لە شەوگاراندا لەگەڵ خوای خۆیاندا دوو بە دوو دەبوونەوە .. بە ڕۆژیش لە ترسی ئەودا دەگریان .. چاوەكانیان تامەزرۆی بینینی ئەو دەكەن .. وە لەبەر گەورەیی و خۆشەویستی ئەو دڵیان پارچە پارچە بووە ..

فليتك تحلو والحياة مريرة — وليتك ترضى والأنام غضاب
وليت الذي بيني وبينك عامر — وبيني وبين العالمين خراب
إذا صح منك الود فالكل هين — وكل الذي فوق التراب تراب

واتە:-

ئەی خودایە خۆزگە تۆ شیرین دەبویت لەگەڵ مندا، با هەموو ژیان تاڵ بێت
وە خۆزگە تۆ رازی دەبویت لەمن با هەموو خەڵكی لێم پەست بن
وە خۆزگە ئەوەی لە نێوان من و تۆدایە ئاوەدان دەبوو
وە ئەوەی لە نێوان من و هەموو خەڵكیدایە با وێرانە بێت
ئەگەر خۆشەویستیت بەرامبەر بە من تەواو دەبوو ئەوا هەموو شتێك ئاسانە
وە هەموو ئەوەی كە لەسەر ئەم گڵەیە هەر گڵە

تامەزرۆی بینینی خوای خۆیان بوون تاكو شایەتی ئەوە بوون كە لە ڕۆژی دوایی دا خوای خۆیان ببینن خوای گەورە مژدەی ئەوەی پێداون:

﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ * إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ [القيامة: ٢٢ – ٢٣] ٠

واتە:- ئەو ڕۆژە، ڕووخسارانێك گەشاوە و ناسك و ئاسوودەن، چونكە هەریەكە بۆ خۆی تەماشای پەروەردگاری دەكات (لە تەماشاكردنی تێر نابێت) ٠

تۆیش ببە یەكێك لە ئەوان .. وریابە نەبیتە كەسێك كە دڵیان پەیوەست بووە بە عەشقی حەرامەوە .. ڕەنگە تۆ كەسێكت خۆش بوێت لەبەر ئەوەی شەو نوێژ دەكات .. یان بە ڕۆژ بە ڕۆژوو دەبێت ... یان قورئانی پیرۆزی لەبەر كردووە .. یان كەسێكی بانگەواز كار بۆ دینی خوا .. ئەم خۆشەویستی یە بۆ خوایە و خاوەنەكەی پاداشتی دەست دەكەوێت ... وە ئەوانەی لەبەر خوا یەكتریان خۆش دەوێت لە ڕۆژی دوایی دا لەسەر مینبەری نورن، پێغەمبەران و شەهیدان خۆزگەیان پێ دەبەن، بەڵام ڕەنگە كەسێكت خۆش بوێت لەبەر جوانییەكەی یان دەنگە خۆشەكەی یان............ بێ ئەوەی تەماشای چاكسازی و گوێڕایەڵی بۆ خوا بكرێ ئەم خۆشەویستییە بۆ خوا نییە ... وە لە پەروەردگار دوورت دەكاتەوە، وە خوای گەورە هەڕەشەی لەوانە كردووە:

﴿الْأَخِلَّاء يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴾ [الزخرف: ٦٧] ٠

واتە:– دۆستان و برادەران هەر هەموو لەو ڕۆژەدا دوژمنی یەکترن، هەموو رقیان لە یەك دەبێتەوە، جگە لەو کەسانەی کە لەسەر بنچینەی تەقوا و خواناسین کۆ بوونەتەوە و برایەتییان بەرپا کردووە ٠

وە دەفەرموێت:– ﴿وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلاً * يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَاناً خَلِيلاً * لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولاً ﴾ [الفرقان ٢٧ – ٢٩]٠

واتە:– ڕۆژێك دێت ستەمكار قەپ دەكات بە هەردوو دەستی خۆیدا و گاز لە هەردوو دەستی خۆی دەگرێت (لە پەشیمانیدا و) دەڵێت: خۆزگە لەگەڵ پێغەمبەردا ﷺ ڕێبازی ئیمانم بگرتایە مەرگ بۆ خۆم، خۆزگە فلان کەسم نەکردایەتە هاوەڵ و دۆستی خۆم (چونکە سەری لێشێواندم) بە ڕاستی گومڕا و وێڵی کردم لە بەرنامەی خوا دوای ئەوەی کە پێم ڕاگەینرا بوو، شەیتان هەمیشە و بەردەوام هانی مرۆڤـ دەدات بۆ گوناهو تاوان، لە کاتی تەنگانەشدا پشتی بەردەدات ٠ بەڵکو ئەوانەی کە لەبەر خوا یەکتریان خۆش ناوێت ئەوانەی کە لەسەر ڕەوشتێك كۆبوونەتەوە کە خوای پەروەردگاری پێ پەست دەبێت لە ڕۆژی دواییدا سزا دەدرێن وە خۆشەویستییەکەیان دەگۆڕدرێت بە دوژمنایەتی، هەروەکو خوای پەروەردگار دەفەرموێ:

﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضاً وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾

[العنكبوت: ٢٥] ٠

واتە:– دواجار لە ڕۆژی قیامەتدا یەکتر کافر دەکەن و یەخەی یەکتر دەگرن، هەندێکیشتان نەفرین لە هەندێکی ترتان دەکەن، سەرەنجامیش شوێن و جێگەی دیاریکراوتان ناو ئاگرە ٠

وە لە گەورەترین هۆکارەکانی چوونە ناو ئەو جۆرە عەشقە حەرامەوە تەماشاکردنی فیلمی سووك و ریسوا .. کە تیایدا ئافرەت و پیاوان تێکەڵ دەبن ... تاکو تەماشاکەر تێکەڵ بوون دەبێتە شتێکی ئاسایی ... ئەمجار ئەمیش دەست دەکات بە گەڕان بە دوای خۆشەویستێکدا .. وە لەوە گەورە تر ئەوەیە ئەگەر لە فیلمەکاندا ڕووداوی خۆشەویستی و عەشق و ماچ کردنی یەکتری تیادا بێت ... ئەگەر گەنجێك یان کچێك بیبینێ ئەوا هەستەکانی دەبزوێنرێت و شاراوەکان دەردەکەون و شەرم نامێنێ و فیتنە و بەڵا نزیك دەبێتەوە .. وە هەروەها ئەگەر کەسێك وێنەی خراپەی بینی یان دیمەنی خراپ .. بێ گومان لە ناخیدا حەز دەکات کە چاوی لێ بکات لە هەموو کاتێکدا .. لەناو بازاڕدا .. لەسەر جێگەی خۆی .. لە نوسینگەکەی .. وە شەیتان بەردەوام بانگی دەکات بۆ ئەنجام دانی کاری خراپە .. بۆیە خوای پەروەردگار کاتێك کە فەرمانی پێ کردووین لە پاراستنی داوێن لە داوێن پیسی .. لە پێش ئەوەدا فەرمانی کردوە بە چاو داپۆشین لە حەرام .. خوای گەورە دەفەرموێ:

﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴾ [النور: ٣٠] ٠

واتە:– ئەی پێغەمبەر ﷺ بە پیاوانی ئیماندار بڵێ: چاویان بپارێزن (لە سەرنجدانی ئافرەتانی نامەحرەم) هەروەها ناموس و عەورەتی خۆیان لە حەرام بپارێزن، بێگومان ئەوە پاکتر و پوختترە بۆیان (بۆ دڵ و دەروون و ڕواڵەت و روح و لاشەیان) بە ڕاستی خوا ئاگادارە بەو هەڵس و کەوت و ڕەفتارانەی کە دەیکەن ٠

وە لە فەرموودەدا هاتووە: (چاوەکان زینا دەکەن و زینا کردنی چاو تەماشا کردنە)[١٦] وە هەروەها لە هۆکاری پەیوەست بوون بەو جۆرە عیشقەوە گوێ گرتنە لە گۆرانی .. وە أبن مسعود رضي الله عنه فەرموویەتی:

---

(١٦) (ظلال الجنة: ١٩٣)٠

(گۆرانی ڕێگا و هۆکاری زینایە) سەیرە !.. ئەم قسەیەی ابن مسعودﷺ لە کاتێکدا گوتراوە کە گۆرانی لە لایەن کەنیزە و بەندەکانەوە دەگوترا لە ڕۆژێکدا کە گۆرانی بە دەف و شیعری پاراو بووە ... هێشتا (خوای لێ رازی بێت) دەیفەرموو ریگا و هۆکاری زینایە .. ئەی ئاخۆ ئەگەر ئەم سەردەمەی ئێمەی ببینایە چی دەگوت؟ لە کاتێکدا کە دەنگەکان و ئاوازەکان هەمە ڕەنگ بوون ...وای لێ هاتووە کە گوێ بیستی گۆرانی دەبین لەناو ئۆتۆمبیل دا .. لە فڕۆکەدا .. لە وشکانی و دەریادا .. وە لە گۆرانیدا چەندەها خراپەکاری هەیە کە هەمووی باس لە خۆشەویستی و عەشق و رابواردن دەکات .. سوێندت دەدەم بە خوا .. ئایە هیچ گۆرانی بێژێکت بینیوە کە باسی چاو داپۆشین لە حەرام بکات؟ یان خزمەت کردن و چاودێری کردنی هەتیوان؟ یان نوێژ کردن لە مزگەوتدا؟ یان تەوبە؟ نەخێر شتی وامان نەبیستووە .. بەڵکو جام هەرچی شتێکی تیادا بێت هەر ئەوەی لێ دەڕژێت ئەو گۆرانی بێژە دڵی پڕ بووە لە ئارەزوو شەهەوات و پەیوەست بووە بە لەزەتەکانەوە ئەمجار ئەوەی لە توانایدایە خەرجی دەکات لەو پێناوەدا .. پەیوەست بوونی دڵی گەنجێك بەرامبەر گەنجێکی تری وەکو خۆی .. یان کچێك بۆ کچێکی تر .. بە راستی ئەوە مەترسییەکی گەورەیە و خراپەیەکی مەزنە .. بە کەم زانینی تەماشا کردنی حەرام دەیخاتە نێو یەکێك لەو دوو کارە ترسناکە یان عەشقی ئافرەت یا خود عەشقی مندالّی بێ موو، وە بەردەوام شەیتان لە گەڵیدا دەبێ تاکو دەیخاتە نێو تاوانەوە وە خوا پەنا بدات، خوای گەورە زەمی ئەو جۆرە تاوانە پیسەی کردووە و کردوویەتی بە هاوڕێی شیرك و کوشتن فەرموویەتی:

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهاً آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ﴾ [الفرقان: ٦٨] ٠

واتە:- هەروەها ئەوانەی هیچ جۆرە خوایەکی تر لەگەڵ خوادا ناپەرستن، کەسیش ناکوژن کە خوا کوشتنی حەرام کردبێت مەگەر بە حەق و رەوا، هەروەها زینا ناکەن و نزیکی ناکەون ٠

ئەمجار خوای گەورە باسی سزای داوێن پیسەکان دەکات لە رۆژی دواییداو دەفەرموێ:

﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَاماً * يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَاناً * إِلَّا مَن تَابَ﴾ [الفرقان: ٦٨-٧٠] ٠

واتە:- جا ئەوەی ئەو کارە خراپانە ئەنجام بدات، ئەوە تووشی سزا و ئازار و ریسوایی دەبێت، لە قیامەتیشدا ئازار و سزای بۆ چەند جارێك دەکرێت و بە زەلیلی و خەجاڵەتی و شەرمەزارییەوە دەبێت ژیانی تێدا بەسەر بەرێت، مەگەر ئەو کەسەی کە تەوبە بکات ٠

چەندەها ئافرەت گەنجی خۆی لە دەست داوە .. کەس و کاری خۆی توشی شەرمەزاری کردووە .. یان خۆی کوشتووە لە پێناوی شتێکدا کە پێی دەڵێن عیشق چەندەها گەنج رۆژگار و کاتی خۆی بە سەر بردووە و تەمەنی خۆی داناوە لە پێناوی عیشقدا .. ئێمە لەسەردەمێکداین کە هۆکارەکانی تاوان و جۆرەکانی شەهوەت زۆر بوون .. خراپەکاران لە کەناڵەکان و گۆڤارەکانیان وازیان هێناوە لە دواندنی عەقڵ و تێگەیشتن روویان کردووەتە دواندنی غەرائز و وروژاندنی حەرام .. بۆیە کچان و کوڕان سەرسام ماون لە نێوان گۆڤارێکی فریودەر و ئارەزوو شەهەوتێك لە ناخدا پەنگی خواردووەتەوە، وە کەناڵێك کە رووتی نیشان دەدات.. فیلمێك کە خراپەکاری جوان دەکاتەوە .. وە دەرمانی هەموو ئەوانە هاوڕێتی کەسی باشە و چاوداپۆشینە و ژن هێنانە و پڕ کردنەوەی کاتەکان بە کردارێك کە سوودمەند بێت .. وە گومان لەوەدا نییە کە ژیانی خۆشگوزەرانی زۆر و، کەمی ئیمان مرۆڤ بەرەو ئەو تاوانانە دەبات ..

مامۆستایەك پێی گوتم:-

ئامۆزاییەکم هەبوو لە یەکێ لە وڵاتە دراوسێکان نیشتەجێ بوو .. کە سفوری تیادا ئاشکرایە .. ئەم پیاوە کابرایەکی دەوڵەمەند و خۆشگوزەران بوو .. کوڕ و کچەکانی گەورە بوون .. کاتێ کە یەکێك لە کچەکانی گەیشتە قۆناغی زانکۆ داوای لە

باوکی کرد کە ئۆتۆمبیلێکی بۆ بکڕێ بۆ ئەوەی بە ئارەزووی خۆی بگەڕێت .. باوکەکە پەست بوو گوتی:- ئۆتۆمبیل کلیلی خراپەکارییە .. ڕەنگە پیاو خراپ ڕێگەت پێ بگرێت .. وات لێ دەکات کە زیاتر لەگەڵ پیاواندا تێکەڵ بێت لە ناو شەقامەکاندا و لەگەڵ بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی هاتوچۆدا و هتد .. من و براکانت هەرگیز کەم تەرخەم نەبووین لەگەڵ تۆدا .. بۆیە کچەکە سوور بوو لەسەر داواکەی دەستی بە گریان کرد تاکو باوکەکە ئۆتۆمبیلی بۆ کڕی .. ئەمجار ئەویش بە ئارەزووی خۆی دەگەڕا .. کاتێ کە ساڵی یەکەم تەواو بوو وە کاتی پشوو هات بە باوکی گوت:- دەمەوێت کاتی پشووی خۆم لە وڵاتی بەریتانیا بەسەر ببەم لەگەڵ هاورێکانمدا بە مەبەستی فێر بوونی زمانی ئینگلیزی .. باوکە هەژارەکە سەرسام بوو .. گوتی:- لە بەریتانیا؟ هیچ پێویست بەوە ناکات .. ئەویش سوور بوو لەسەر داواکەی ودەستی بە گریان کرد .. باوکەکە گوتی:- بەڵێ .. بڕۆ بۆ بەریتانیا بەڵام من یاخود یەکێ لە براکانت لە گەڵتدا دێین .. ئەویش پەست بوو .. گوتی:- من باوەڕم بە خۆم هەیە.. نابێت توشی خراپە بێم بۆیە باوکەکە رازی نەبوو .. ئەویش دەرمانەکەی دەزانی .. دەستی بە گریان کرد .. دەرگای ژوورەکەی لەسەر خۆی داخست وازی لە خواردن و خواردنەوە هێنا .. تاوەکو باوکەکە بەزەیی پێادا هاتەوە و چاوەکانی پڕ فرمێسك بوو .. گوتی:- کچم لەو تەنیاییە دەرچۆ .. ڕێگات دەدەم سەفەر بکەی بۆ بەریتانیا .. کچەکە زۆر خۆشحاڵ بوو .. دەستی کرد بە کۆ کردنەوەی جانتاکانی و ڕێکخستنی جل و بەرگەکانی .. بەڵام باوکەکە ئەمجار خۆی پێ نەگیرا و ویستی چارەسەرێك بۆ ئەم کێشەیە دابنێ .. چی کرد؟ باوکەکە تەلەفونەکەی بەرز کردەوەو پەیوەندی کردە یەکێ لە خزمەکانی .. کە شارێکی سەر ڕێگای شاری مەککەی پیرۆز نیشتەجێ بووە پەیوەندی پێوە کردو پێی گوت:- ئەی فلان .. فلان کەسی ئامۆزامانت لە بیرە کە لەو دەشتە نیشتەجێیە؟ گوتی:- بەڵێ .. ئێستایش لەو دەشتەیە .. مەڕ وئاژەڵ بەخێو دەکات .. چەند سەر وشترێکی هەیە .. خەریکی فرۆشتنی ڕۆن وکەشکە .. کابرا گوتی:- ئایە ژنی هێناوە؟ گوتی:- نەخێر .. کێ ژن بە ئەو دەدات!! ئەو کابرایەکی دەشتەکییە و لە بیاباندا نیشتەجێیە .. جێگایەکی تایبەتی نییە و هەردەم لە کۆچ و باردایە .. کابرا گوتی:- باشە من پاش دوو ڕۆژی تر دێم بۆ مەککە و نانی نیوەڕۆ لای تۆ دەخۆین و دەمەوێت ئەویش بانگ بکەی تاکو نانی نیوەڕۆمان لەگەڵدا بخوات .. گوتی:- باشە .. ئەمجار خوا حافیزی لێ کرد و تەلەفونەکەی داخست .. باوکەکە بە کچەکەی گوت:- بە ئۆتۆمبیل دەچین بۆ عەمرە تۆیش لەوێوە سەفەر بکە بۆ بەریتانیا لە ڕێگای فرۆکەخانەی (جیددە)ەوە .. کاتێ کە ڕۆژی سەفەر هات .. هەموو جانتاکانی کۆ کردەوە و ئەم خێزانە بە پشتیوانی خوا بەڕێ کەوتن.. کاتێ نزیك شاری مەککە بوونەوە باوکەکە بەرەو شاری هاورێکەی لەگەڵ منداڵەکانیدا بەڕێ کەوت و گوتی:- ماڵی فلان کەس لەوێیە هەندێ دەحەسێینەوە و نانی نیوەڕۆ دەخۆین و ئەمجار سەفەرەکەمان دەکەین .. گەیشتنە ماڵی هاورێیەکەی ژنان چون بۆ لای ژنان ئەویش چوو بۆ لای پیاوان .. لەگەڵ هاورێکەیدا یەکیان بینی (شوانی مەڕ و وشترەکان) زۆر لە گەڵیدا قسەی کرد .. ئەمجار پێی گوت کە ئەو دەیەوێت کچەکەی خۆی لێ مارە بکات ..ئەویش بە بێ یەك ودوو رازی بوو، پاشان کەسێکیان بانگ کرد کە مارەی ببڕێ .. مارەیان بڕی .. باوکەکە لە ماڵ دەرچوو هەموو جانتای کچەکەی .. بووکەکە .. لە ئۆتۆمبیلەکەی خۆی گواستەوە بۆ ئۆتۆمبیلی کابرا .. ئەمجار بانگی کەس وکاری کرد دەرچن با بڕۆین .. خێزانەکەی لەگەڵ منداڵەکانیدا دەرچوون .. وە کچە ناسك و نازدارەکە لە ماڵ دەرچوو.. بە دەستەکانی جل و بەرگەکەی خۆی دەتەکاند .. دەیناڵاند بەدەست مێش ومەگەزەوە٠٠ کاتێ کە ویستی لەگەڵ باوکیدا سوار بێت ئەو موژدەی شووکردنی پێدا .. لە سەرەتادا کچەکە وای زانی کە باوکەکە گاڵتەی لەگەڵ دەکات بەڵام ئەو سوور بوو لەسەر قسەی خۆی ... فەرمانی پێ کرد کە لەگەڵ پیاوەکەیدا سوار بێت .. ئەویش رازی نەبوو .. دەستی بە گریان کرد .. خۆی پەیوەست کرد بە دایکییەوە .. باوکەکە رووی کردە پیاوەکە وگوتی:- خێزانەکەت شەرم دەکات لەگەڵ تۆدا سوار بێت وەرە خۆت ببیە .. کابرا بە دڵ خۆشییەوە دابەزی

.. بەلارولەنجەوە .. دەرگای ئۆتۆمبیلەكەی كردەوە ..دەستی گرتوو بەرەو ئۆتۆمبیلەكەی خۆی بردی .. ئەمجار سواری ئۆتۆمبیلی كرد .. پاشان ڕۆیشتن .. بیابانیان بڕی.. لە نێو لم و گڵی بیاباندا وون بوون .. وە بەرەو خەیمەی خۆشگوزەرانی بردی ... بەڵام باوكەكە یەكلا بوو لەسەر بڕیارەكەی .. توانی زاڵ بێت بەسەر گریان و پاڕانەوەی دایكەكەدا .. وە لەگەڵ منداڵەكانیدا گەڕانەوە بۆ شارەكەی خۆی.. هەفتەیەك بەسەر ئەو ڕووداوەدا ڕۆیشت .. باوكەكە پەیوەندی كردە كابراوە كە لە ماڵی ئەواندا مارەی كچەكەیان بڕی و هەواڵی كچەكەی و زاواكەی پرسی ... گوتی:- پێش دوو ڕۆژ لە بازاڕدا ئەوانم بینی .. لە خوا بە زیاد بێت زۆر باش بوون .. چەند ڕۆژ و مانگێك تێپەڕی .. باوكەكە بەردەوام لە ڕێگەی هاوڕێكەیەوە هەواڵی ئەوانی دەزانی بە تەلەفون .. كە ساڵێك تێپەڕی .. هاوڕێكەی پەیوەندی پێوە كرد و مژدەی پێ دا كە كچەكەی كوڕێكی بووە .. پاش چەند مانگێك ئەم خێزانە چوون بۆ سەردانی كچەكەیان .. گەیشتنە شاری هاوڕێكەی و ئەویشیان لەگەڵ خۆیاندا برد .. بیابانیان بڕی .. لە نێو لم و گڵ دا ڕۆیشتن .. دەستیان كرد بە گەڕان بە شوێن كچەكەیان و خەیمەكەیاندا ... لە كاتی گەڕاندا خەیمەكەیان بینی .. لەبەر دەرگاكەی ئافرەتێكی سك پڕ ڕاوەستاوە و منداڵێكی بە تەنیشتەوەیە.. كە نزیك بوونەوە و كچەكەی خۆیان بینی .. بەخێر هاتنی ئەوانی كرد و زۆر خۆشحاڵ بوو .. بانگی پیاوەكەی كرد و ئەویش هاتەوە و زۆر ڕێزی لێ گرتن .. ئەو شووكردنەی بەو كابرایە زۆر باشترە لە زانكۆكەی و لە بەریتانیا.. لەگەڵ تێبینی ئەوەی كە بە شوودانی كچ بە بێ ڕازی بوونی خۆی دروست نییە .. بەڵام من ئەم ڕووداوەم باس كردووە بۆ ئەوەی ئەنجامی لە خۆ بایی بوون و خۆشگوزەرانی بێ ئەندازە بزانین كە توشی كچان و كوڕان دەبێت .. جاری وا هەیە شەیتان وا لە كوڕان یان كچان دەكات كە هەست بكەن ئەوان زۆر جوان و سەرنج ڕاكێشن، یان گومان دەبەن كە لایەنی دووەم زۆر سەرسامی ئەم بوون .. ئەگەر لە بازاڕدا ڕێ بكات یان لەگەڵ هاوەڵانیدا پێبكەنێت وا هەست دەكات كە بووەتە هۆی سەرەنج ڕاكێشانی خەڵكی، وا دەزانێ خەڵكی تەماشای دەكات .. بۆیە ئەمە پاڵی پێوە دەنێت كە خۆی دەرخات بە جوانترین شێوە .. وە خەڵكی فێڵباز و خاوەن شەهەوات گاڵتەی پێ دەكەن تاكو ئارەزووەكانی خۆیان جێ بەجێ دەكات كاتێ كە ئارەزووەكەی خۆیان جێ بەجێ دەكەن ئەوا جێی دەهێڵن و بە شوێن نێچیرێكی تردا دەگەڕێن ..

مامۆستایەك پێی گوتم:-

لە یەكێ لە مزگەتەكاندا دەرسێكم هەبوو .. كاتێ كە دەرچووم بینیم گەنجێك لە تەنیشت ئۆتۆمبیلەكەم ڕاوەستاوە .. كە بینیم ترسام و پێم گوت:- چیت دەوێ؟ پێی گوتم:- ئەی مامۆستا بڕیارم داوە كە تەوبە بكەم.. وا هەستم كرد كە دەیەوێت لە قاچاچییەتی تلیاك تەوبە دەكات .. یاخود ڕێگرتن .. یان كوشتن .. چونكە شێوەی لەوانە دەچوو .. بەڵام پرسیارم لێ كرد:- لە چی تەوبە دەكەیت؟ ووتی: لەگۆرانی ووتن بەسەر كچاندا .. سەرسام بووم .. بەڵام بێ دەنگ بووم پێم گوت:- بەڵێ سوپاس بۆ خوا كە یارمەتی داوین بۆ تەوبە .. هاواری كرد و گوتی:- بەڵام شتێك هەیە ڕێگەم لێ دەگرێ بۆ تەوبە كردن .. گوتم:- ئەوە چییە؟ گوتی:- من كاتێ بە بازاڕەكاندا تێ دەپەڕم كچان وازم لێ ناهێنن لە هەموو سووچێكەوە بەسەرمدا هەڵدەدەن وبانگم دەكەن .. تەماشاكەن شەیتان چۆن هەڵیخەڵەتاندووە ..زۆر سەیرە موسڵمان بە تەماشا كردنێك یاخود بە وتەیەك شەیتان هەڵیدەخەڵەتێنێ .. كەچی ئەویش باش دەزانێ كە لەسەر هەموو تەماشایەك و بچووكێك لێپرسینەوەی لەگەڵدا دەكرێ ... وە لە گەورەترین سیفاتی ئەهلی بەهەشت ئارامگرتنە لەسەر شەهەوات بۆیە پێیان دەگوترێت لە ڕۆژی دواییدا:

﴿سَلَامٌ عَلَيْكُم بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾ [الرعد: ٢٤] .

واتە:- دەڵێن : سڵاوتان لیّ بێت بە هۆی خۆگرتنتانەوە (لە بەرامبەر کێشەکانی ژیان، لە بەرامبەر گاڵتەجاری خوانەناسان ..) کەوابوو ئای چەندە جێگە و رێگەیەکی خۆشتان بۆ خۆتان مسۆگەر کرد ٠

بەڵام بە ئەهلی ئاگر دەگوترێت:

﴿أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُم بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ﴾ [الأحقاف: ٢٠] ٠

واتە:- هەرچی خۆشی و شادیەکتان هەبوو لە ژیانی دونیاتاندا ئەنجامتاندا بە ئارەزووی خۆتان راتانبوارد، کەوابوو ئەمڕۆ ئیتر نۆرەی ئەوەیە کە سزای خەجاڵەتی و ریسوایی بدرێنەوە ٠

ئایە تۆ دەبیتە یەکێك لە ئارامگران لە سەر شەهەوات تاکو بەهەشتی بەرین ببەیتەوە؟؟ ..

ئامۆژگاری حەوتەم ....

سوور بە لەسەر فێربوونی رێنماییەکانی ئەم دینەو فێرکردنی .. وە ئەمەیش پەرستنێکی گەورەیە .. بەڵکو ئەوە کارو پیشەی پێغەمبەرانە(سەڵات وسەلامی خوایان لەسەر بێت) کە ئەوانیش خاوەنی بەرزترین پلەو پایەن لە بەهەشتدا .. وە لەبەر رێزی عیلم و بەرزی پلە و پایەکەی خوای گەورە بە پێغەمبەرەکەی ﷺ فەرموویەتی:- ﴿وَقُل رَّبِّ زِدْنِي عِلْماً﴾ [طه:١١٤] ٠

واتە:- بڵێ:- پەروەردگارا، بەردەوام زانست و زانیاری زۆرتر و زیاترم پیّ ببەخشە ٠

وە خوای گەورە فەرمانی بە پێغەمبەرەکەی ﷺ نەکردووە بۆ داواکردن و زیادکردنی هیچ شتێك تەنها زانیاری نەبێت .. ئەگەر تەماشای زۆربەی خەڵکی ئەمڕۆ بکەین زۆربەیان ئارەزووی فێربوون و فێرکردنی زانیاریان نییە.. ئارەزووی ئامادەبوونی دەرس و خوێندنی کتێبیان نییە .. زۆربەیان نوقمی دەریای نەفامی و جەهالەت بوون ..

رۆژێك گەنجێك رێی پیّ گرتم کە لە قۆناغی زانکۆ دەیخوێند گوتی:- پرسیارێکم هەیە .. گوتم:- فەرموو پرسیارەکەت چییە؟ گوتی:- ئەگەر ویستم نوێژی سوننەت بکەم وەکو نوێژی (وتر) و (ضحی) ئایە پێویست دەکات دەست نوێژم هەبێت؟ یان بۆم هەیە بە بیّ دەستنوێژ نوێژ بکەم؟ منیش سەرسام بووم لە پرسیارەکەی وا تێگەیشتم کە خراپ حاڵی بووم لە پرسیارەکەی داوام لیّ کرد کە دووبارەی بکاتەوە .. کەچی بە هەمان شێوە دووبارەی کردەوە .. گوتم:- بەڵیّ بیّ گومان پێویستە لەسەرت دەستنوێژ بگری .. بۆ گومان لەوە هەیە؟ گوتی : - ئەم نوێژە بەخشینە (تبرع) لە خۆمەوە ئیتر بۆ دەستنوێژ بگرم؟ ...

مامۆستایەك گوتی:-

لە یەکیّ لە مزگەوتەکاندا وتەیەکم پێشکەش کرد دەربارەی (الطهارة الکبری والصغری)خۆپاك کردنەوەی گەورە و بچووك .. کاتیّ کە دەرچووم گەنجێك کە قوتابی زانکۆ بوو دەستی گرتم و گوتی:- ئەی مامۆستا باسی ئەوەت کرد کە ئەگەر یەکێك لە خەو هەستا و بینی لەشی گرانە بە هۆی خەو بینینەوە ..ئەوا غوسڵی لەسەرە .. گوتم:- بەڵیّ .. راستە .. هاواری کرد بە سەرمدا و گوتی:- ئایە تەنها دەستنوێژێکی لەسەرە وەکو دەستنوێژی نوێژ یان غوسڵێکی تەواو؟ گوتم:- بەڵکو غوسڵێکی تەواوی لەسەرە .. دەبیّ ئاو هەموو لاشەی بگرێتەوە . ئەگەر وا نەکات ئەوا لەشگرانییەکەی لەسەر نەرۆیشتووە .. کەواتە نوێژەکەی دروست نییە .. گوتی:- سوێند بە خوا من چەندەها ساڵە کە توشی لەشگرانی دەبم لە کاتی خەوتندا ئەوا بە دەستنوێژێك وەکو دەستنوێژی نوێژ خۆم دەرباز دەکەم .. وە نەمزانیوە کە غوسڵ پێویست دەبێت لەم حاڵەتەدا تەنها ئێستا نەبێت .. وە هیچ سەیر نییە ئەم جۆرە پرسیارانە بکرێت لەم سەردەمەدا کە زانایان زۆر کەم بوونە و نەفامان زۆر بوونە .. بەڵکو پێغەمبەری خوا ﷺ پێی راگەیاندووین کە لە نیشانەکانی رۆژی دوایی کەم بوونی زانیاری و زۆربوونی نەفامییە .. لە فەرموودەیەکدا هاتووە ..

(إن من أشراط الساعة أن يرفع العلم ويكثر الجهل)(١٧) .

واتە: لە نیشانەكانی قیامەت ئەوەیە كە زانست بەرزدەبێتەوەو نەفامی زۆر دەبێت.

وە هەروەها خۆشەویست ﷺ دەفەرموێت:-

(تكون بين يدي الساعة أيام يرفع فيها العلم وينزل فيها الجهل)(١٨).

واتە: لەبەر دەستی قیامەتدا چەند رۆژانێك هەن كە تیایدا زانست بەرز دەبێتەوە و نەفامی دادەبەزێت وە هەركەسێ تەماشای زۆربەی مەجلیسەكانی ئەمڕۆی خەڵكی بكات دەبینێت كە خۆیان سەرقاڵ كردووە بە سەرپێچی لە گوێگرتن و تەماشای حەرام .. یان بە چەند كردەوەیەكی بێ كەڵكەوە .. وە بە هەندێ گفت و گۆوە كە نە سوودی بۆ دونیایان هەیە نە بە دوارۆژیانەوە ...

مامۆستایەك گوتی:-

رۆژێك لە مەجلیسێكدا دانیشتم كە زیاتر لە چل پیاوی لە خۆ گرتبوو .. گفتوگۆیان زۆر بوو .. تاكو دەنگیان بەرز بووەوە . وە یەك سەعات بەو شێوەیان بەسەر برد.. هەوڵم دا كە بێ دەنگیان بكەمەوە كەچی نەمتوانی.. وە ئەو كەسەی كە بە تەنیشتمەوە دانیشتبوو لە هەموویان گەورەتر بوو .. داوام لێ كرد كە بێ دەنگیان بكات .. ئەویش هاواری بە سەریاندا كرد و بێ دەنگ بوون .. ئەمجار من بە ئەوانم گوت:- لەو كاتەوە لێرە دانیشتووین و ئێوە گفتوگۆ دەكەن دەربارەی چەند مەسەلەیەك كە نازانم لە پەڕەی چاكەكانتان دەنوسرێت یان لە پەڕەی خراپەكانتان .. بەڵام من پرسیارێكتان لێ دەكەم .. هەمووتان سورەتی ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾تان لەبەر كردووە؟ .. هەموویان گوتیان:- بەڵێ .. بەڵێ .. منیش گوتم:- ئایە مانای ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ چییە؟ هەموویان بێ دەنگ بوون .. ئەمجار گوتم:- سورەتی (الفلق) تان لەبەرە؟ گوتیان:- بەڵێ .. بەڵێ .. گوتم:- ئایە مانای ﴿غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ چییە؟ هەموویان بێ دەنگ بوون ... گوتم:- ئێوە لە كاتی دانیشتنەكەتاندا ئەگەر تەفسیری ئایەتێكتان بخوێندایە .. یان مانای فەرموودەیەك .. یان حوكمێك لە حوكمەكانی ئەم دینە فێر بوایەن باشتر و چاكتر بوو .. وە پێغەمبەری خوا دەفەرموێت:-

(أيما قوم جلسوا فأطالوا الجلوس ثم تفرقوا قبل أن يذكروا الله تعالى أو يصلوا على نبيه كانت عليهم ترة من الله إن شاء عذبهم وإن شاء غفر لهم)(١٩) .

واتە: هەر كاتێك هەر كۆمەڵێك دانیشتن و دانیشتنەكەیان زۆری پێچوو .. پاشان بڵاوەیان لێ كرد بە بێ ئەوەی یادێكی خوا بكەن .. و سەڵاوات بدەنە سەر پێغەمبەرەكەیﷺ ئیللا لە لایەن خوداوە سزایەكیان بۆ هەیە .. ئەگەر ویستی هەبێت سزایان دەدات .. وە ئەگەر ویستی بوو لێیان خۆش دەبێت .. وە سەیر لەوەدایە كە كۆمەڵێك خەڵكی هەن مەجلیسەكەی خۆیان بە قسەی بێ سوودەوە بەسەر دەبەن .. ئەگەر زانایەك قسەیەك بكات ڕووبەڕووی دەبنەوەو هەست بە بێزاری دەكەن .. وە تامەزرۆی ئەوەن كە كاتی خۆیان بە قسەی بێ سوودەوە بە سەر ببەن .. وە ترس هەیە ئەوانە وەكو ئەو كەسانە بن كە خوای گەورە باسیان دەكات و دەفەرموێت:

﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ [الزمر: ٤٥] .

---

(١٧) (متفق عليه، وانظر: مشكاة المصابيح: ٥٣٤٧).

(١٨) (صحيح الجامع الصغير: ٢٩٩٢).

(١٩) (رواه الترمذي والحاكم، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٢٧٣٨).

واتە: کاتێك کە بە تەنها ناوی خوا برا، ئەوانەی کە باوەڕیان بە قیامەت و ڕۆژی دوایی نییـە دڵیـان دەگیرێت و بێـزاری دایـان دەگرێت، بەڵام کاتێکیش باسی شتی تر بکرێت جگە لە خوا، دەستبەجێ دڵخۆش و کەیف خۆش دەبن و حەزی پێدەکەن

دەگێرنەوەو دەڵێن کە خالدی کوڕی صفوان _ کە یەکێکە لە ئەدیب و قسەزانەکان _ مەجلیسەکانی خۆی بـە باسـی هـەواڵ و مێژوو و ئەدەبـەوە ئـاوەدان دەکـردەوە .. ڕۆژێـك کابرایـەك پێـی گـوت:– ئـەی ئـەمیر .. ئـەوە چییە ئەگـەر بتـانبینم باسـی هەواڵەکان و دیراسەتی شوێنەوارەکان و شیعر بکەن .. ئەوا من هەست بە بێزاری دەکەم و خـەوم دێـت؟! خالـد پێـی گـوت:– چونکە تۆ گوێدرێژێکی لە شێوەی مرۆڤـ ؟ بەڵێ .. ئەو کەسەی لەم دونیایە خەمی تـەنها خـواردت و خواردنـەوە و خـەوتنـە .. وە خۆی گێل دەکات لە وەرگردنی زانیاری .. وە فێربوونی دین .. ئەوە وەکو وڵاخ وایە.. وە لە وێرانـەوە زۆر نزیکـە .. ژیـانی سنوورداری هەیە .. وە هەناسەکانی ژمێردراون .. وە کاتەکانی بـزر بـوون .. تـۆیش وریابـە کـە ژیانـت هـەروا و بـە بـێ کـەڵك نەڕوات .. وە با تۆ ببیتە کەسێکی دەست پێشخەر بۆ سوودی خەڵکی لە مەجلیـسەکەیاندا .. کتێبێکـی سـوود بـەخش لەگـەڵ خۆتدا بهێنە و بۆ ئەوانی بخوێنەوە ئەگەر بۆ ماوەی دە خولـەکیش بـووە .. مەجلیـسەکەی خۆتـانی پـێ پـاك دەکەنـەوە و وە نەفسی خۆتانیش پاك دەکەنەوە..

ابراهیم التیمی دەڵێت:– هاتم بۆ لای (أبو یوسف القاضي) سەردانم دەکـرد لـە کـاتی نەخۆشـەکەیدا بینـیم بوراوەتـەوە ..کـاتێ هاتەوە سەرخۆی پێی گوتم:– ئەی ابراهیم .. کامیان باشترە بـۆ حـاجی لـە فڕێدانی بـەرددا .. بـە پێـوە فڕێـی بـدات یـان بـە سواری؟ گوتم:– بە سـواری .. گـوتی:– هەڵـەت کـرد.. گـوتم:– بـە پێـوە .. گـوتی:– هەڵـەت کـرد .. گـوتم:– قـسەی خـۆت دەربارەی بکە خوات لێ ڕازی بێت .. گوتی:– کاتێك لە نزیکی دەوەستێت بۆ پاڕانەوە باشتر وایـە بـە پێـوە فڕێـی بـدات.. وە ئەگەر ڕانەوەستا ئەوا باشترە بە سواری فڕێی بدات .. گوتم:– خوای گـەورە بـە عیلمەکـەت سوود بەخـشت بکـات .. وە خـوا پاداشتت بداتەوە .. کاتێ دەرچوومە دەرەوەو گەیشتمەوە نزیك دەرگاکە گوێم لێ بـوو بـە سـەریدا هاواریـان دەکـرد .. بینـیم ئەو مردووە خوا ڕەحمی لێ بکات ..

وە(الفقیه الوالجي) دەڵێت:–

چوومە ژوورەوە بۆ لای (ابی الریحان البیرونی) لەسـەرەمەرگ وگیـان کێـشاندا بـوو.. وە سـنگی تـەنگ بـووە .. لـەو کاتـەدا مەسەلەیەکی لە میرات دابەشکردنی کەوتە یاد .. کە من لە پێش ئەوە باسم بۆی کردبوو .. پێی گوتم:– چۆنت بۆ بـاس کـردم دەربارەی بەشی داپیرەکان لە لایەن دایکەوە؟ منیش بەزەیم پیادا هاتـەوە و گـوتم:– لـەم کاتـەدا؟ پـێ ی گـوتم:– ئـەی ئـەو کەسە! ئایە ئەگەر من دونیا بە جێ بهێڵم لەو مەسەلەیە بزانم باشتر نییە لەوەی کە نەیزانم؟ خۆت ڕابهێنە لە سەر ئەوەی هـیچ ڕۆژێك بە سەرتدا تێنەپەڕێت ئیللا چەند پەڕەیەکت لە کتێبێکی سـوود بـەخش خوێندبێتـەوە.. یـان فێـری تەفـسیری ئایـەتێك بووبیت .. یان مانای فەرموودەیەك .. وە ئەگەر ڕۆژێك بە سەرتدا بڕوات وخواپەرستیت زیـاد نـەکات وە سـوودمەندی زانـستێك نـەبیت ئـەوە لـە تەمـەنت ڕۆیـشتووە .. وە داواکردنـی زانیـاری هۆیەکـە بـۆ چـوونە نـاو بەهەشـت، پێغەمبـەری خـوا ﷺ فەرموویەتی:–

(.. ومن سلك طريقا يلتمس فيه علماً، سهل الله له به طريقاً إلى الجنة، وما أجتمع قوم في بيت من بيوت الله يتلـون كتـاب الله ويتدارسونه بينهم إلا نزلت عليهم السكينة وغشيهم الرحمة وحفتهم الملائكة وذكرهم الله فيمن عنده، ومن بطأ به عمله لم يـسرع به نسبه)[٢٠] .

---

(٢٠) (رواه مسلم، وانظر: صحيح الجامع الصغير: ٦٥٧٧).

ئامۆژگاری هەشتەم:-

ئەهلی بەهەشت .. خوای خۆیانیان بە مەزنی ڕاگرتووە بە باشترین ش ێوە .. وە بەتەواوی لە خوای گەورە ترساون .. بۆیە ترسان لە دەرئەنجامە خراپەکانی تاوان.. وە وازیان لە تام و چێژی ژیان هێناوە .. لە پێناوی ئەوەی کاتێ کە گەیشتنە خوای خۆیان ئەو لێیان ڕازی بێت ..

(ماعزی کوڕی مالك) ﷺ کوڕێك بوو لە هاوەڵانی خۆشەویست ﷺ .. ژنی هێنابوو وە لە شاری مەدینە بوو .. ڕۆژێك شەیتان لە خشتەی برد .. جارییەی کابرایەکی پشتیوان .. خەڵەتاندی .. دوو بەدوو بوونەوە و لە چاوی خەڵکی ونبوون .. شەیتان سێهەمیان بوو .. بەردەوام جوانکاری بۆ هەردوولا دەکرد .. تاکو کەوتنە ناو حەرامەوە .. کاتێ کە (ماعز)ﷺ لە تاوانەکەی بووەوە .. شەیتانی لێ دوورکەوتەوە، دەستی بە گریان کرد و سەر زەنشتی خۆی دەکرد .. وە لۆمەی خۆی دەکرد .. وە لە سزای خوا ترسا .. وە ژیانی لێ تەنگ بوو .. وە تاوانەکەی لە هەموو لایەکەوە دەوری لێ دابوو .. تاوەکو تاوان دڵەکەی سوتاندبوو .. بۆیە هات بۆلای پزیشکی دڵان ﷺ .. وە لەبەر دەستیدا ڕاوەستاو لەبەر گەرمی و گەورەیی تاوانەکەی هاواری کرد و گوتی:- ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ.. دوور کراوەکە زینای کرد .. پاکم بکەرەوە، پێغەمبەری خوا ﷺ ڕووی لێنەکرد و ڕووی هەڵگەڕانەوە لایەکی تر .. ئەویش چووە ئەولایەوە و گوتی : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ من زینام کردووە پاکم بکەرەوە .. پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی:- هاوار بۆ خۆت بگەڕێوە .. داوا لە خوا بکە کە لێت خۆش بێت و تەوبە بکە .. ئەویش گەڕایەوە و بەڵام زۆر دوور نەکەوتەوە .. کەچی ئارامی نەگرت .. بۆیە گەڕایەوە بۆلای پێغەمبەری خوا ﷺ و پێی گوت:- ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ پاکم بکەرەوە .. پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی:- هاوار بۆ خۆت .. بگەڕێوە و داوای لێخۆشبوون بکە و تەوبە بکە .. دیسان گەڕایەوە و بەڵام دوور نەکەوتەوە .. ئەمجار گەڕایەوە بۆلای پێغەمبەری خوا ﷺ و گوتی: ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ پاکم بکەرەوە .. پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی:- هاوار بۆ خۆت.. ئایا دەزانی زینا چییە؟ ئەمجار فەرمانی کرد کە دەری بکەنە دەرەوە .. بۆ جاری دووەم هاتەوە.. گوتی:- ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ زینام کردووە و پاکم بکەرەوە، فەرمووی:- هاوار بۆ خۆت .. ئایا دەزانی زینا چییە؟ دیسان فەرمانی کرد کە دەری بکەنە دەرەوە .. بۆ جاری سێهەم و چوارەم بەم شێوەیە .. کاتێ کە زۆر دووبارەی کردەوە و پێغەمبەری خوا ﷺ بە کەس وکاری فەرموو:- ئایا ئەم کابرایە شێت نییە؟ فەرموویان: ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ نەمانزانیوە کە هیچ کەم و کوڕییەکی هەبێت .. فەرمووی:- ڕەنگە مەی خواردبێتەوە .. بۆیە پیاوێك هەستاو بۆنی دەمی ئەوی کرد، کەچی بۆنی مەی لێ نەدەهات، خۆشەویست ﷺ فەرمووی:- ئایا دەزانی زینا چییە؟ گوتی:- بەڵێ چوومە لای ئافرەتێکەوە بە حەرام .. هەروەکو چۆن پیاو دەچێتە لای خێزانی خۆیەوە بە حەڵاڵی .. پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی:- ئێستا بەم قسانەت چیت دەوێت؟ گوتی:- دەمەوێ پاکم بکەیتەوە .. پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی:- بەڵێ .. فەرمانی کرد کە بەرد باران بکرێت .. بۆیە بەرد باران کرا تاکو مرد .. کاتێ کە نوێژی لەسەر کرا و نێژرا .. پێغەمبەری خوا ﷺ بە تەنیشتیەوە لەگەڵ هەندێ هاوەڵانیداﷺ تێپەڕی .. پێغەمبەری خوا ﷺ گوێی لێبوو کە پیاوێك لە هاوەڵانیﷺ .. بەوی تر دەڵێت:- تەماشای ئەمە بکە .. کە خوای گەورە تاوانەکەی شاردەوە .. بەڵام خۆی وازی نەهێنا تاکو بەرد باران کرا وەکو سەگ .. پێغەمبەری خوا ﷺ بێدەنگ بوو .. ئەمجا ماوەیەك ڕۆیشتن .. تاکو بە تەنیشت گوێدرێژێکی تۆپیودا تێپەڕین.. کە ڕۆژ سووتاندبووی تاکو ئاوسا بوو، وە هەردوو پێی بەرز بووەوە .. پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی:- کوان فلان و فلان؟ گوتیان:- ئێمە لێرەین ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ .. گوتی:- لە لاکی ئەو گوێدرێژە بخۆن .. گوتیان:- ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ.. خوا لە گوناهەکانت خۆش بێت .. کێ ئەمە دەخوات؟ پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی:- ئەوەی ئەنجامتان دا دەربارەی براکەتان پێش کەمێك .. لە خواردنی مردارەوەبوو خراپترە

.. بەڕاستی ئەو تەوبەیەکی کردووە ئەگەر دابەش بکرێتە سەر ئۆممەتێکدا ئەوا بەشی دەکردن .. سوێند بەو کەسەی کە گیانی منی بە دەستە .. ئەو ئێستا لەناو ڕووبارەکانی بەهەشتدا مەلە دەکات .. مـوژدە بۆ(مـاعزی کـوڕی مالـك)ﷺ)[٢١] .. بەڵێ کە کەوتە ناو زیناوە .. وە پەردەی نێوان خۆی و خواکەی دڕاند .. بەڵام کاتێك لە تاوانەکەی بووەوە و تـام و چـێژەکەی ڕۆیشت .. وە تەنها پەشیمانی مایەوە .. وە تاوانەکانی لا گەورە بووەوە پەشیمان بووەوە و تەوبەیـەکی کـرد ئەگـەر دابـەش بکرێتە سەر ئوممەتێکدا بەشی دەکردن...

وە مەبەستمان لەم چیرۆکەی ماعز ئەوە نییە کە هەر کاتێك موسڵمانێك کەوتە نێو تـاوانێکی گـەورەوە ئـەوا داوای جـێ بـەجێ کردنی سنوورەکان بکات .. بەڵام مەبەستمان ئەوەیە ئەگەر یەکێك کەوتە نێـو تاوانـەوە.. ئـەوا ئـەو تاوانـە زاڵ نـەبێت بەسـەر دڵیدا و لەگەڵیدا تێکەڵ ببێت و تەوبە نەکات.. وە پێغەمبەری خوا ﷺباسی حاڵی دڵانی کردووە و فەرموویەتی:-

(تعرض الفتن على القلوب كالحصير عوداً عوداً .. فاي قلب أشربها نكت فيه نكتة سوداء .. و أي قلب أنكرها نكت فيه نكتـة بيضاء .. حتى تصير على قلبين .. على أبيض مثل الصفا .. فلا تضره فتنة ما دامت السماوات والأرض والآخر أسـود مربـاداً كالكوز مجخيا لا يعرف معروفاً ولا ينكر منكراً إلا ما أشرب من هواه)[٢٢].

کوان ئێستا ئەو دڵە سپییانە ئەگەر تاوانێکیان ئـەنجام دا ئـەوا دڵیـان دێتـە لـەرزە.. ئـەوا بـە بـێ دواکـەوتن تەوبـە دەکـەن و دەگەڕێنەوە بۆ لای خوا .. بە کەمزانینی تاوانەکان ڕێگایەکە بۆ خراپەکاری و شەرمەزاری .. لە دونیا و قیامەتـدا .. وە ئـەهلی بەهەشت ئەگەر یادی خوا بکەنـەوە ئـەوا یادیـان دەکاتـەوە .. ئایـە دەربـارەی (القعنبی) هیـچت بیـستووە؟ پێـشەوا و زانـا و فەرموودەناس .. ئەو لە گەنجیدا مەی دەخواردەوە و هاوڕێتی خراپەکارانی دەکرد .. ڕۆژێك هەندێ لە هـاوەڵانی بانگیـان کـرد بۆ ئەوەی لای ئەوان سەرخۆش بێت .. وە لەبەر دەرگا ڕاوەستا بوو چاوەڕوانی ئەوانی دەکـرد .. لـەو کاتـەدا (شـعبەی کـوڕی الحجاج) کە ئەویش پێشەوایەکی فەرموودەناس بوو .. لەوێوە تێپەڕی خەڵکی بە شوێنیدا دەڕۆیشتن.. (القعنبی) سەرسام بـوو بە کۆبوونەوەی ئەو هەموو خەڵکە لەسەر ئەو پیاوە بە تەمەنە .. لە یـەکێك پرسیاری کـرد و گـوتی:- ئـەمە کێیـە؟ گـوتی:- پێشەوا (شعبەی کوڕی الحجاج) ە .. ئەویش بە گاڵتەوە گوتی:- شـعبە چییە؟ گوتی:- فـەرموودەناس .. زانـا .. کـاتێ کـە (القعنبی) وشەی (فەرموودەناس) ی بیـست هەسـتا و ڕۆیـشت بـەرەو لای شـعبە و بـە گاڵتـەوە پێـی گـوتی:- فـەرموودەم بـۆ بگێڕەوە (واتە: لەبەر ئەوەی تۆ فەرموودەناسیت کەواتە فەرموودەم بۆ بگێڕەوە).. شـعبە تەماشـایەکی کـرد و گـوتی:- تـۆ لەو کەسانە نیت (اصحاب الحديث) نیت تاوەکو من فەرموودەت بـۆ بگێڕمـەوە .. بۆیـە (القعنبی) پەسـت بـوو .. گـوتی☹ لـە کاتێکدا کە چەقۆکەی دەرهێناوە) فەرموودەم بۆ دەگێڕیتەوە یان بە چەقۆکەم لێت بدەم ..؟ شعبە ڕووی تێ کـرد و گـوتی:- (منصور) بۆی گێڕامەوە لە (ربعی) یەوە لە (ابی مسعود)ەوەﷺ گوتی:- پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی:-

(إذا لم تستح فاصنع ما شئت)[٢٣].

واتە: ئەگەر شەرم ناکەیت ئەوا چی دەکەیت بیکە.

کاتێ کە (القعنبی) ئەم فەرموودەیەی بیست .. بە دڵێکی پاکـەوە ئـەم فەرموودەیـەی وەرگـرت .. وە کەوتـە یـادی کـە ئـەو چەندەها ساڵە دژایەتی خـوا دەکـات .. ئـەمجار چـەقۆکەی فڕێداو گەڕایـەوە بـۆ مـاڵ .. ئـەمجار ڕۆیـشت بـۆ لای هـەموو ئـەو مەییانەی کە هەیبوو هەمووی ڕژاند .. پاشـان ئیزنـی لـە دایکی وەرگـرت بـۆ ئـەوەی سـەفەر بکـات بـۆ مەدینـە بـۆ داواکردنـی

(٢١) (أصل القصة في الصحيحين، وسقتها هنا من مجموع رواياتها في الصحيحين وغيرهما).

(٢٢) (رواه مسلم، وانظر: مشكاة المصابيح: ٥٣٨٠، وصحيح الترغيب والترهيب: ٢٤١٩).

(٢٣) (رواه الترمذي، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٢٢٣٠).

زانیاری، لەوێ بووە قوتابی لای (ئیمامی مالکی کوڕی أنس) .. تاکو لە ئەوەوە چەندەها فەرموودەی لەبەر کرد و بووە یەکێ لە گەورە فەرموودەناسان .. وە هۆی هیدایەت دانی تەنها ئامۆژگارییەکەی سەرپێی بوو .. بەڵام دڵێکی زیندووی پێکا ..

ئامۆژگاری نۆیەم ..

ئایە رێگایەکت نیشان بدەم بۆ پەرستنێك کە لە گەورەترین پەرستنەکانە..؟ کە پێغەمبەری خوا ﷺ هەردەم ئەنجامی دەدا .. لە هەموو کات و ساتێکدا .. بەڵکو خوای گەورە فەرمانی بە ئیمانداران کردووە لە پاش نوێژ ئەنجامی بدەن .. وە پاش حەج .. بەڵکو لە کاتی جەنگدا .. وە لە پێش خواردن و پاش خواردن .. وە لە پێش خەوتن و پاش خەوتن.. وە لە پێش چوونە سەرئاو و پاش دەرچوون .. وە لەگەڵ ئەوەیشدا پێویستی بە رووکردنە قیبلە نییە .. وە پێویستی بە داپۆشینی عەورەت نییە.. وە پێویستی بە ئەنجامدانی نییە بە جەماعەت .. وە پێویستی بەوە نییە کە لە پێناویدا سەفەر بکەیت .. ئەم پەرستنە .. گەورە و بچووك دەتوانێت ئەنجامی بدەن .. وە دەوڵەمەند و هەژار .. وە زانا و نەفام .. وە دەست بەتاڵ و سەرقاڵ .. ئایە ئەم پەرستنە زانیت چییە؟؟ ئەوەیە کە خوای گەورە پیاو چاکان و ئافرەتانی موسڵمانانی پێوە هەڵناوە .. کە ئەوانە هەموو کات ئەنجامی دەدەن .. خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيراً وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْراً عَظِيماً﴾

[الأحزاب: ٣٥] .

واتە:- ئەو پیاو و ئافرەتانەی کە زۆر یادی خوا دەکەن، بەخشین و لێ بووردەیی و پاداشتی زۆر مەزن و بێ سنووریان لە لایەن خوای گەورەوە بۆ ئامادە کراوە (هەر کە دنیایان بە جێ هێشت پێی شاد دەبن) .

وە پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت:-

(ألا أنبئكم بخير أعمالكم، وأزكاها عند مليككم، وأرفعها في درجاتكم، وخير لكم من إنفاق الذهب والورق، وخير لكم من أن تلقوا عدوكم فتضربوا أعناقهم ويضربوا أعناقكم؟ قالوا: بلى، قال: ذكر الله تعالى. فقال معاذ بن جبل رضي الله عنه: ما شيء أنجى من عذاب الله من ذكر الله)[٢٤] .

واتە: ئایە باشترین کردەوەکانتان بۆ باس بکەم .. وە پاکترینیان بێت لە لای پادشاکەتان .. وە پێی بەرزترین پلەتان دەست بکەوێت .. وە باشتر بێت لە بەخشینی ئاڵتون وزیوو .. وە باشتر بێت بۆ ئێوە لەوەی کە بگەنە دوژمنەکانتان، ئێوە لە گەردنی ئەوان بدەن و ئەوانیش لە گەردنی ئێوە بدەن؟ گوتیان:- بەڵێ ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ..فەرمووی:- یادکردنەوەی خوای گەورەیە.

(معاذی کوڕی جبل رضي الله عنه) دەفەرموێت:- (هیچ شتێك نییە لە سزای خوا رزگارت بکات وەکو یادکردنەوەی خوا).

وە (ابی هريره رضي الله عنه) لە شەو و رۆژێکدا زیاتر لە دوازدە هەزار جار (سبحان الله) ی دەکرد .. !! وە دەیفەرموو:- من بەم (تسبيحات)انە خۆم لە ئاگر دەرباز دەکەم.. وە لە باشترین یادکردنەکان .. خوێندنی (آية الكرسي) یە لە پاش هەموو نوێژێکی فەرز .. پێغەمبەری خوا ﷺدەفەرموێت:-

(من قرأ آية الكرسي في دبر كل صلاة لم يحل بينه وبين دخول الجنة إلا الموت)[٢٥] .

واتە: هەر کەسێ لە پاش هەموو نوێژێك (آية الكرسي) بخوێنێت هیچ رێگرێك لە نێوان ئەو و بەهەشتدا نییە تەنها مردن نەبێت.

---

(٢٤) (رواه الترمذي وابن ماجة، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح سنن الترمذي: ٣٣٧٧).

(٢٥) (رواه الترمذي وابن ماجة، وصححه الشيخ الألباني في: سلسلة الأحاديث الصحيحة: ٩٧٢).

وه دەفەرموێت:- (ما منكم من أحد يتوضأ فيسبغ الوضوء ثم يقول حين يفرغ من وضوئه أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأن محمدا عبده ورسوله إلا فتحت له أبواب الجنة الثمانية يدخل من أيها شاء)[٢٦].

واتە: هەر کەسێك لە ئێوە دەستنوێژێکی جوان بگرێت و ئەمجار بڵێت: (أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأن محمداً عبده ورسوله) ئیللا هەر هەشت دەرگای بەهەشتی بۆ دەکرێتەوە لە هەر دەرگایەکەوە بە ئارەزووی خۆی دەچێتە ژوورەوە.

ببە کەسێك یادی خوا بکە لە هەموو سات و کاتێکدا .. بەڵێ .. رەنگە کەم تەرخەم بیت لەشەو نوێژەکانتدا .. یان رۆژوو گرتنی سوننەت .. یان صەدەقە .. ئەوا ئاگاداری خۆت بە و تەمبەڵی مەکە لە یادکەردنەوەی خوای گەورەدا .. کە هیچ خەرج ناکەیت .. وە خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُواْ لِي وَلاَ تَكْفُرُونِ﴾ [البقرة: ١٥٢] .

واتە:- دەی کەواتە ئەی ئیمانداران ئەگەر یادی من بکەن، منیش یادی ئێوە دەکەم و سوپاسگوزاری من بن وسپڵەیی بەرامبەرم مەکەن.

ئامۆژگاری دەیەم ...

ئایە سەرچاوەی وەرگرتنی دین لە لای تۆ چییە؟؟ پرسیارێکی گرنگە .. تێبینی ئەوەم کردووە کە هەندێ کەس شوێنی روخسەتەکان دەکەون .. وە خۆشحاڵ دەبن کاتێك کە کەسێك بە گوێرەی ئارەزووەکانیان فەتوایان بۆ بدات .. بەڵکو هەندێکیان ئەگەر فەتوایەکی بیست لەگەڵ ئارەزووەکەیدا بگونجی .. ئەوا لە خۆشیدا بۆی دەفڕێ و ئەو زانایە کە فەتواکەی بۆ داوە هەڵی دەنێت و دەڵێت:- بە راستی ئەمە شەیخێکی زانایە .. ئەمە ئەو شەیخەیە کە لە واقع حاڵی بووە .. ئەمە بە راستی لە برینی موسڵمانان دەزانێت .. ئەم قسەیە دەکات دەربارەی فەتواکەی هەرچەندە ئەو فەتوایە جیاواز بێت لەگەڵ قورئان و فەرموودەدا .. یان تمییعی تیادا بێت لە دیندا.. یان سووك کردنەوەی دەقێکی شەرعی .. یان گەڕان بۆفێڵ کردن دەربارەی روخسەتێك یان وتەیەکی لاواز (ضعيف) گرنگ ئەوەیە ئەوە فەتوایە .. فەتوا .. خوای گەورە لە رۆژی دواییدا یەك پرسیاری دیاری کراوت لێ دەکات:

﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ﴾ [القصص: ٦٥].

واتە:- رۆژێك دێت خوا بانگیان دەکات و پێیان دەفەرموێت: ئەوە وەڵامی پێغەمبەرانتان چۆن دایەوە؟ پرسیارت لێ ناکات دەربارەی شەیخ فلان و فلان .. بەڵکو بە شوێنکەوتنی قورئان و سوننەت .. تەنها .. پرسیارەکە جارێکی تر دووبارەی دەکەمەوە .. ئایە سەرچاوەی وەرگرتنی دین لە لای تۆ چییە؟ ئایە هەرکەسێك جوبەیەکی لەبەر کرد یان عەمامەیەکی بەستە سەرەوە، یان لە یەکێ لە کەناڵە ئاسمانییەکان دەرچوو .. وە (الحمد لله) دەستی بە قسەکانی کرد و بە (والله أعلم) کۆتایی پێ هێنا ئیتر ئەوە موفتییە؟ ئایە هەموو کەسێك شایەنی ئەوەیە کە ببێتە سەرچاوەیەك بۆ وەرگرتنی دین لە ئەوە وە؟ تەنها پێوەر دەبێت رەچاو بکرێت لەسەر شەیخێکی موفتی ئەوەیە کە فەتواکانی لەگەڵ قورئان و فەرموودەدا بگونجێ: ﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ [ص: ٢٦] .

واتە:- هەرگیز شوێنی ئارەزوو مەکەوە، تا نەبێتە هۆی گومڕاکردن و لادانت لە رێبازی خوا .

---

(٢٦) (رواه النسائي وابن ماجة، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٥٨٠٣).

مامۆستایەك گوتی:-

لە یەکێك لە مزگەوتەکاندا دەرسێکم پێشکەش کرد .. یەکێ هات بۆ لام گوتی:- ئەی مامۆستا بۆ هێندە لەسەر بابەتی تێکەڵ بوون لەگەڵ ئافرەتدا توندی .. لە کاتێکدا کە شەیخ الدکتور (فلان) لە کەناڵی (..) دەڵێت:- تێکەڵ بوون لە نێوان پیاو و ئافرەتدا جائزە لە ولیمەکاندا و لە ئاهەنگەکاندا ئەگەر نییەت پاك بێت .. وەتەماشاکردنەکە بە بێ شەهوەت بوو ؟؟!! وە لە جێگایەکی تردا دەرسێکم پێشکەش کرد یەکێ هات بۆ لام.. گوتی:- ئەی شەیخ حوکمی سوو (ربا) چییە؟ گوتم:- حەرامە !! بە هەموو شێوە و جۆرەکانی .. گوتی:- ئەی بۆ شەیخ فلان لە کەناڵی (..) دەڵێت:- ئەوە پێویستییەکە لە پێویستییەکانی ئەم سەردەمە .. ئاساییە..

وەکەسی سێیەم هات بۆ لام فەتوایەکی دەویست دەربارەی حوکمی موسیقا .. ئەمجار گوتی:- شەیخ فلان گوتویەتی حەڵاڵە .. بەڕێزەکەم .. دینەکەی خۆت مەکە کاڵا بۆ هەموو کەسێك کە دەیەوێت کەمی لێ بکاتەوە یان لە سەرت تێکی بدات، چونکە تۆ بە تەنها لێپرسینەوەت لەگەڵ دەکرێت.. وە بە تەنها پرسیارت لێ دەکرێت:

﴿مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ﴾ [القصص: ٦٥] .

واتە:- ئەوە وەڵامی پێغەمبەرانتان چۆن دایەوە؟ .

وە ئاگادار بە لەو کەسانە نەبیت کە شوێنی پێشەوا گومڕاکان دەکەون .. وەپێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: (إنما أخاف على أمتي الأئمة المضلين)[٢٧] .

واتە: تەنها لە پێشەوایانی گومڕاکەر دەترسێم لەسەر ئوممەتەکەم.

وە کورتەی قسەکان ئەوەیە .. کە قسەی ئەو موفتییە ئاسانکارانە لە دیندا جێ بەجێ نابێت تەنها بەسەر کۆمەڵە خەڵکێکی شێت و نەفام نەبێت .. بەڵام عاقڵان ئەوانەن کە شوێنی هەموو دەنگێك ناکەون .. وە گوێ بگرە لەم دوو نمونە خۆشە:- یەکەمیان:- (غیاث ی کوڕی ابراهیم- پیاوێکی درۆزن بووە ودرۆی بەدەم پێغەمبەری خواوە ﷺ هەڵبەستووە) .. وای دەردەخست کە ئەو زانایە .. وە ئەوەی بڵاو دەکردەوە کە ئەو چەندەها فەرموودەی لەبەرە و دەیگێڕێتەوە .. وە لەناو خەڵکیدا رووبەك و زمانێکی پاراوی هەبوو ... خەڵکی لەسەری کۆ دەبوونەوە و ئەویش قسەی سەیری بۆ باس دەکردن و ئەوانیش باوەڕیان پێ دەکرد .. کابرایەك رۆژێك بینی کە غیاث کارێکی ناشیاو دەکات .. پێی گوت:- ئایە شەرم لە خەڵکی ناکەیت؟ گوتی:- خەڵکی لە کوێن؟ گوتی:- ئەوانەی کە لە لای تۆ کۆ دەبنەوە. گوتی:- مەبەستت ئەوانەیە!! ئەوانە خەڵکی نین .. ئەوانە مانگان .. وە ئەگەر دەتەوێت بۆت بسەلمێنم ئەوا لەگەڵ مندا وەرە .. ئەمجار رۆیشتن .. غیاث لە مەجلیسەکەی خۆیدا دانیشت و دەستی کرد بە باسی بەهەشت و وەسفی بەهەشتی بۆ دەکردن .. ئەوانیش بە بێ دەنگی گوێیان لێ دەگرت.. کاتێ بینی ئەوان لە گەڵیدا تێکەڵ بوون .. لە عەقڵی خۆیەوە فەرموودەیەکی رێك خست گوتی:- پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی:- هەرکەسێ لە ئێوە توانی زمانی بدات لە لوتی ئەوا دەچێتە بەهەشتەوە!! ئەمجار خەڵکی بە پەلە هەموویان زمانی خۆیان دەردەهێنا و هەوڵیان دەدا کە بیدەن لە لوتی خۆیان !! ئەمجار غیاث رووی لە هاوەڵەکەی کرد و گوتی:- ئایە پێتم نەگوت ئەوانە مانگان؟؟!!

وە دووەم باس ئەوەیە:- کابرایەك هەبوو کە پێیان دەگوت:- زانای فراوان (العلم الغزير) ئەو وەڵامی هەموو پرسیارێك دەداتەوە کە لێی بکەن .. وە هیچ رۆژێك نەیدەگوت لە هەر پرسیارێك کە بیانکردایە .. نازانم .. بەڵکو وەڵامی جوانی بۆیان

---

(٢٧) (رواه الترمذي، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ١٧٧٣).

ڕێك دەخست .. وە بەڵگەی بۆ هەموو وەڵامێکی دادەنا .. وە لە پێش خەڵکی خۆی دەردەخست .. ڕۆژێك کۆمەڵێك عاقڵ کۆ بوونەوەو گوتیان:- ئەم پیاوە یان زاناترین کەسی سەر زەوییە . یاخود ئەو نەفامی ئێمەی قۆستۆتەوە .. ئەمجار هەموویان ڕێك کەوتن کە تاقی بکەنەوە .. ئەمجار وشەیەکیان دانا لە خۆیانەوە کە لە شەش پیت پێك هاتبوو .. ئەمجار هاتن بۆ لای و سەری ئەویان ماچ کرد و زۆر بە مەزن تەماشایان دەکرد و گوتیان:- ئەی شەیخ .. مەسەلەیەك .. مەسەلەیەك .. لێمان تێك چووە و دەمانەوێت جەنابت بۆمانی ڕوون بکەیتەوە .. گوتی:- دڵنیا بن کە هاتوون بۆ لای کەسێکی شارەزا .. پرسیارەکەتان چییە؟ ئێوە جیاواز دەبن و لە کاتێکدا من زیندووم؟؟!! گوتیان:- ئایە (الخنفشار) چییە؟؟ گوتی:- (الخنفشار) ڕووەکێکە لە باشوری یەمەن دەردەچێت .. تامەکەی هەندێ تاڵە .. وە ئەگەر وشتر بیخوات ئەوا شیرەکەی دەگیرێت .. وە خاوەن وشترەکان بە کاری دەهێنن کاتێ بیانەوێ وشترەکانیان بفرۆشن.. خەڵکی پێ دەخەڵەتێنن بۆ ئەوەی کڕیار وابزانێت کە ئەو وشترە شیری زۆرە کەچی ئەویش وا نییە .. ئەمجار شەیخەکە شانی دادا و گوتی:- وە (الخنفشار) لای عەرەب بە ناوبانگە .. وە لە شیعرەکانیاندا باسیان کردووە وە پێغەمبەری خوا ﷺ لە فەرموودەدا باسی کردووە .. ئەوەی شاعیرەکان باسیان کردووە شاعیرەکە کە وەسفی خۆشەویستەکەی دەکات و دەڵێت:-

لقد عقدت محبتكم فؤادي كما عقد الحليب الخنفشار

واتە:- خۆشەویستی ئێوە دڵی منی بەستووە .. هەروەکو چۆن الخنفشار شیری بەستووە .

ئەمجار هەندێ وەستا و گوتی:- ئەو بەڵگەیەی کە لە فەرموودەدا هاتووە ئەوەیە کە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی:- .....!!! هەموویان هاواریان کردو گوتیان:- بەسە ..بەسە .. لە خوا بترسە ئەی درۆزن .. درۆت کرد بە زمانی عەرەبەوە وە درۆت کرد بە زمانی شاعیرەوە وئێستا دەتەوێت درۆ بکەیت بە زمانی پێغەمبەرەوە ﷺ.. ئەمجار لە نێو خۆیان دەریان کرد .. بۆیە دینەکەی خۆت مەخە بەر دەستی هەموو کەسێك کە بە ئارەزووی خۆیان ڕێگای پێ نیشان بدەن .. موفتی دەبێت دوو مەرجی سەرەکی تیادا بێت .. زانیاری و وەرع . یەکەمیان کە زانیارییە .. ئەویش بەڵگە هێنانەوەیە لە قورئان و فەرمودە ڕاست و دروستەکانی پێغەمبەری خوا ﷺ.. وە دووەمیان کە وەرعە دەبێت لە کاتی فەتوادا لە خوا بترسێت وە بە ماڵ و پلە و پایە هەڵنەخەڵەتێت .. بەڵکو دەبێت ڕاستی بڵێت و لەبەر خوا لە لۆمەی لۆمەکاران نەترسێت .. چەند کەمن لەم سەردەمەدا ئەو زانایانە کە تەنها بۆ خوا تێدەکۆشن ..

دوا ئامۆژگاری ..

ڕاوەستانت لەبەر دەستی خوای پەروەردگاردا بهێنە یادی خۆت .. وە بزانە کە ئەم دونیایە ماڵێکی سەرەڕێیە نەك ماڵی مانەوە .. وە داوا لە خوا دەکەین کە ئاخر خەیرمان بکات ..

هاوڕێیەکم بۆی باس کردم ..گوتی:- لە کەنەدا بووم بۆ پزیشکی دەمخوێند .. وە هەرگیز ئەو ڕۆژەم لە یاد ناچێت کە بەسەر نەخۆشەکاندا دەسورامەوە وەکو هەموو ڕۆژێك لە ژووری چاودێری ورد (العنايه المركزه) لە نەخۆشخانە .. وە ناوی نەخۆشێك سەرنجی ڕاکێشام کە ناوی (محمد) بوو .. کە لەسەر جێگەی ژمارە (٣) بوو .. تەماشایەکی ڕوویم کرد کە بە ئەستەم دەبینرا لەبەر زۆری ئەو هەموو ئامێرانە کە لە دەم و لوتی بوو .. ئەوە گەنجێکە لە تەمەنی بیست و پێنج ساڵیدایە و توشی نەخۆشی ئایدز بووە لە پێش دوو ڕۆژ بە هۆی هەو کردنی سییەکانەوە هێناویانە بۆ نەخۆشخانە .. حاڵی ئەو زۆر زۆر

ترسناكه .. لێی نزیك بوومەوە ویستم لەسەر خۆ قسەی لە گەڵدا بکەم .. محمد .. محمد .. ئەو دەنگی من دەبیسیّ بەڵام بە چەند وشەیکی تێنەگەیەنراو قسە دەکات .. پەیوەندیم بەماڵیانەوە کرد دایکی وەڵامی دامەوە .. لە قسەکانی وا دیارە کە لە بنەڕەتدا لوبنانییە .. لەوەوە زانیم کە باوکی بازرگانێکی گەورەیە و چەند دوکانێکی شیرەمەنی هەیە .. باسی حاڵی کوڕەکەم بۆ دایکی کرد .. وە قسەکان زۆر بوونەوە .. وە لە کاتی قسە کردندا ئاگاداری سەر ئامێرەکان بووم بە شێوەیەکی ترسناك زیادی کرد ئەویش ئەوە نیشان دەدات کە سوڕی خوێنی بە شێوەیەکی ترسناك دادەبزێت .. قسەکانم لەگەڵ دایکیدا تێك چوو .. هاوارم بە سەریدا کرد و گوتم:- دەبێت هەر ئێستا ئامادە بیت.. گوتی:- من ئێستا سەرقاڵی کارم لە پاش دەوام ئامادە دەبم .. گوتم:- ڕەنگە ئەو کاتە کار لە کار ترازا بێت .. وە تەلەفونەکەم داخست .. لە پاش نیو سەعات یەکێ لە برین پێچەکان پێی ڕاگەیاندم کە دایکی ئەو کوڕە هاتووە .. وە دەیەوێت بمبینێت.. بینیم ئافرەتێکی تەمەن مامناوەندییە .. دیاردەکانی ئیسلامی بە سەرەوە دیار نییە .. کاتێ حاڵی کوڕەکەی بینی دەستی بە گریان کرد .. ویستم هێدی بکەمەوە .. خۆت پەیوەست بکە خوداوە و داوای لێ بکە کە خوای گەورە شیفای بدات .. بە سەرسوڕمانەوە گوتی:- تۆ موسڵمانیت؟ گوتم:- سوپاس بۆ خوا .. گوتی:- ئێمەیش موسڵمانین .. گوتم:- کەواتە .. بۆ لەسەر سەری ڕانەوستیت هەندێ قورئانی بۆ بخوێنیت .. بەڵکو ئازارەکەی کەم ببێتەوە.. دایکەکە شڵەژا .. ئەمجار دەستی بە گریانێکی زۆر کرد .. و گوتی:- هاه!! قورئان؟! نازانم!! هیچ شتێك لە قورئانم لەبەر نییە.. گوتم:- ئەی چۆن نوێژ دەکەیت؟ ئایە سورەتی فاتیحەت لەبەر نییە؟ دەنگی بچڕ بچڕ بوو وگوتی:- ئێمە نوێژ ناکەین تەنها لە کاتی جەژنەکاندا نەبێت لەو ڕۆژەوە کە هاتووین بۆ ئەم وڵاتە .. ئەمجار پرسیاری حاڵی کوڕەکەی کرد و گوتی:- ئەو حاڵی باش بوو تاکو هاتووچۆی ئەو کچەی نەکردبوو .. گوتم:- نەخێر ئەو دەیوست لە دوا ساتەکانی تەمەنیدا حەج بکات! ئامێری ئاگادارکردنەوەکە زیادی کرد .. لەو کوڕە هەژارە نزیك بوومەوە .. ئەو خەریکە گیانی دەردەچێت .. ئامێرەکان بە شێوەیەکی ترسناك دەنگیان دێت .. دایکەکە بە دەنگێکی بیستراوەوە دەگیرێت ..برین پێچەکان بە سەرسامییەوە تەماشا دەکەن .. لە گوێی نزیك بوومەوە و گوتم:- بڵێ:

(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بڵێ ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) کەچی هیچ وەڵام ناداتەوە .. بڵێ:

((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) ئەو دەنگی من دەبیسیّ ئەمجار هاتە سەر خۆی و تەماشای کردم.. ئەو هەژارە بە هەموو ئەندامەکانی هەوڵ دەدات .. فرمێسك بە چاوەکانیدا دێتە خوارەوە .. ڕووی ڕەش هەڵگەڕا بوو .. بڵێ ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) بڵێ ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) ئەمجار بە دەنگێکی بچڕ بچڕەوە دەستی بە قسە کردن کرد:- ئاه .. ئاه .. ئازارێکی سەختە .. کەمێك ئارام بەخشم دەوێت بۆ ئازارەکانم .. ئاه.. ئاه .. ئەمجار منیش دەستم کرد بە تکا کردن و گوتم بڵێ ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) لێوەکانی دەستی بە جوڵە کرد .. خۆشحاڵ بووم .. ئەی خودایە ئەو ئێستا شایەتمان دەهێنێ .. ئێستا دەیڵێت .. بەڵام گوتی:- (I cant I cant) کوا کچە هاوڕێکەم .. کچە هاوڕێکەم دەوێت .. ناتوانم .. ناتوانم .. دایکەکە تەماشا دەکات و دەگری.. لێدانی دڵی کەم بووەوە .. بڵاو بووە وە .. خۆم پێ ڕانەگیرا .. منیش بە کوڵ دەستم بە گریان کرد .. دەستەکانیم گرت دیسان هەوڵم لە گەڵیدا دا .. تکات لێ دەکەم .. بڵێ ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) ناتوانم .. ناتوانم .. لێدانی دڵی وەستا .. ڕەنگی ڕەش داگەڕا .. ئەمجار مرد .. دایکەکە ڕووخا .. وە خۆی دا بەسەر سنگیدا و هاوار دەکات .. کاتێ ئەم دیمەنەم بینی خۆم پێ ڕانەگیرا .. هەموو عادەتە پزیشکییەکانم لە بیر چوو .. هاوارم بەسەر دایکەکەدا کرد و گوتم:- تۆ بەر پرسیاریت .. تۆ و باوکی .. ئەمانەتەکەتان بزر کرد خوا بزرتان بکات .. ئەمانەتەکەتان بزر کرد خوا بزرتان بکات ..

﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَّحْيَاهُم وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴾ [الجاثية: ٢١].

واتە:– ئایە ئەوانەی كە گوناهو تاوانەكانیان ئەنجامداوە، وایان زانیووە هەروەك ئەوانە حسابیان بۆ دەكەین كە ئیمانیان هێناوە و كار و كردەوە چاكەكانیان ئەنجامداوە؟! ژیانی دنیاو مردن و دوای مردنیان وەك یەك دەبێت؟! ئای كە بڕیاری خراپ بڕیار دەدەن.

لە كۆتاییدا ..

گەورەترین شتێك كە ڕێگر بێت بەرامبەر بە بەندە بۆ چوونە ناو بەهەشتەوە هاوەڵ دانانە بۆ خوا .. ئەوەیش گەورەترین ئەو حەرامانەیە كە خوای گەورە دیاری كردووە .. پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت:–

(ألا أنبئكم بأكبر الكبائر ثلاثا؟ الإشراك بالله)[٢٨] .

واتە: ئایە گەورەترین تاوانەكانتان پێ بڵێم؟) سێ جار فەرمووی .. گوتیان:– بەڵێ ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ.. ئەویش فەرمووی:– هاوەڵ دانانە بۆ خوای گەورە.

وە هەموو تاوانێك دەكرێ خوای گەورە لێی خۆش دەبێت تەنها هاوەڵ دانان نەبێت . هاوەڵ دانان تەوبەیەكی تایبەتی دەوێت .. خوای گەورە دەفەرموێت:–

﴿إِنَّ اللّهَ لاَ يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلاَلاً بَعِيداً﴾ [النساء: ١١٦] .

واتە:– بە ڕاستی خوای گەورە خۆش نابێت لەوە هاوەڵ و شەریكی بۆ بڕیار بدرێت و جگە لەو هاوبەش دانانە لە گوناهانی تر بۆ هەر كەس بیەوێت و شایستە بێت وپەشیمان بێت خۆش دەبێت، جا ئەوەی شەریك و هاوەڵ بۆ خوا بڕیار بدات، ئەوە بە ڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەكی زۆر دوور .

وە لە دیاردەی ئەو هاوەڵ دانانە كە لە زۆربەی وڵاتانی موسڵماناندا بڵاو بووەتەوە .. پەرستنی گۆڕەكانە .. وە باوەڕ بوون بەوەی كە خۆشەویستانی خوا (ئەوانەی كە مردوون) دەتوانن كارەكان جێ بەجێ بكەن وكێشەكان لەسەر خەڵكی لادەن . وە پەنا گرتن و هاوار كردن بەوان .. لە كاتێكدا خوای گەورە دەفەرموێت:

﴿وَقَضَى رَبُّكَ أَلاَّ تَعْبُدُواْ إِلاَّ إِيَّاهُ﴾ [الإسراء: ٢٣] .

واتە:– پەروەردگاری تۆ بڕیاری داوە كە جگە لەو كەسی تر نەپەرستن .

وە هەروەها داوا كردن لە مردووان لە پێغەمبەران(سەلات وسەلامی خوایان لەسەر بێت) وپیاو چاكان و غەیری ئەوان بە مەبەستی ئەوەی كە لە تەنگانەكان ڕزگاریان بكەن .. وە خوای گەورە دەفەرموێت:–

﴿أَمَّن يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَإِلَهٌ مَّعَ اللَّهِ قَلِيلاً مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ [النمل: ٦٢] .

واتە:– ئایا كێیە جگە لە زاتی پەروەردگار كە بێت بە هانا وهاواری لێقەوماو و بێ دەرتان و بێ دالدەوە، كاتێك نزا دەكات و لێی دەپاڕێتەوە ئەوسا بەڵاو ناخۆشیەكان لادەبات و دەتانكاتە نیشتەجێ و جێنشین لە زەویدا، ئایا ڕەوایە لەگەڵ ئەو زاتە خوای تر هەبێت؟! كەمێك یادەوەری وەربگرن و تێفكرن و بیربكەنەوە.

وە هەندێكیان هەردەم پەنا دەگرن بە ناوی شەیخێكەوە یان خۆشەویستێك لە خۆشەویستانی خواوە .. ئەگەر هەستا یان دانیشت .. وە هەر كاتێك ئەگەر یەكێكیان توشی كێشەیەك یان بەڵایەك بوو ئەوا هاوار دەكات ودەڵێت:– یا محمد.. وە ئەویتر دەڵێت:– یا علی .. یا حسین .. یا بدوی .. یا گەیلانی .. یا شاذلي .. یا رفاعی .. وە ئەوتریان داوا لە (العیدروس) دەكات .. وە ئەویتریان داوا لە سیدە زینب دەكات .. یان ابن علوان .. لە كاتێكدا خوای گەورە دەفەرموێت:–

(٢٨) (متفق علیه، وانظر: صحیح الترغیب والترهیب: ٢٢٩٩).

﴿إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللّهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُواْ لَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ [الأعراف: ١٩٤] ٠

واتە:- بەڕاستی ئەوانەی ئێوە هاواریان لێ دەكەن جگە لە خواو لێیان دەپاڕێنەوە، چەند بەندەیەكی وەك ئێوەن (هیچیان بەدەست نییە) دە هاواریان لێ بكەن، بابێن بە دەمتانەوە، ئەگەر ئێوە راست دەكەن لەو داوایەتاندا٠

وە هەندێ لە گۆڕ پەرستان بە دەوری گۆڕەكاندا دەسورێنەوە .. وە دەست لە كۆڵەكەكانی دەدەن .. یان بە دەستیان دەیسڕن .. و ماچی دەكەن و سوژدەی بۆ دەبەن .. وە لەبەر دەستیدا بە خشوع وترسەوە رادەوەستن و داوای ئەنجامدانی كارەكانیان لێ دەكەن وداوای شیفای نەخۆشەكان دەكەن و یان داوای ئەوەی لێ دەكەن كە كوڕیان ببێت .. یان كارەكانیان بۆ ئاسان بكات .. وە رەنگە هەندێ لەوانەی كە سەردانی گۆڕەكان دەكەن .. بڵێت:- ئەی گەورەم .. من لە وڵاتێكی دوورەوە هاتووم بۆ لای تۆ تكایە پەشیمانم مەكەرەوە .. وە خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَومِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ﴾ [الأحقاف: ٥] ٠

واتە:- كێ لەو كەسە گومڕاترە كە دوعا و نزا و پاڕانەوە ڕوو بە كەسێك یان شتێك دەكات، جگە لە خوا، كە ئەگەر هەتا رۆژی قیامەتیش لێی بپاڕێتەوە بێ سوودە، نە بە هانایەوە دەچێت، نە بە پەرستنەكەش دەزانێت، لە كاتێكدا ئەوانە لە دوعا و پاڕانەوەی ئەوان بێ ئاگا و غافڵن و هەستی پێ ناكەن ٠

وە پێغەمبەری خوا دەفەرموێت ﷺ:-

(هەركەسێ بمرێت و هاوەڵی بۆ خوا دانابێت ئەوا دەچێتە ئاگرەوە)(٢٩) ٠

وە هەندێكیان لە نزیكی گۆڕەكان سەریان تەراش دەكەن .. وە هەندێكیان كتێبێك دەنوسێت كە هانی خەڵكی دەدات بۆ ئەو هاوەڵ دانانە وەكو:-

(مناسك حج المشاهد) (واتە: دروشمەكانی حەجی مەزارگەكان) كە مەبەستی لە (المشاهد) گۆڕ و قەبری پیاو چاكانە ..وە هەندێكیان باوەڕیان وایە كە هەندێ لە خۆشەویستانی خوا دەستێكی باڵایان هەیە لە بەڕێوەبردنی گەردووندا .. وە ئەوان زیان و قازانجیان هەیە .. وە خوای گەورە دەفەرموێت: -

﴿وَإِن يَمْسَسْكَ اللّهُ بِضُرٍّ فَلاَ كَاشِفَ لَهُ إِلاَّ هُوَ وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدُيرٌ﴾ [الأنعام: ١٧]٠

واتە:- دڵنیابە لەوەی ئەگەر خوای گەورە دووچاری زیان و گرفتێكت بكات، ئەوە هەرگیز لابەری نییە جگە خۆی نەبێت، خۆ ئەگەر بیەوێت تووشی خێر و خۆشیەكت بكات، ئەوە ئەو خوایە دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێكدا هەیە ٠

وە دروست نییە نوێژ لە مزگەوتێكدا بكرێت كە لە حەوشەكەیدا یان لە ڕووەو قیبلەكەی گۆڕ هەبێت لەبەر فەرموودەیەكی پێغەمبەری خواﷺ كە دەفەرموێت:- (لعن الله اليهود والنصارى اتخذوا قبــور أنبيـــائهم مـــساجد)(٣٠)٠ واتە: خوای گەورە نەفرەتی كردووە لە جولەكەو گاورەكان چونكە لەسەر گۆڕی پێغەمبەرانی خۆیان مزگەوتیان دروست كرد ٠

وە دەفەرموێت:- (ألا وإن من كان قبلكم كانوا يتخذون قبور أنبيائهم وصالحيهم مساجد ألا فلا تتخذوا القبــور مـــساجد إني أنهاكم عن ذلك)(٣١) ٠ واتە: ئەوانەی لە پێش ئێوە بوون لەسەر گۆڕی پێغەمبەران و پیاوچاكانی خۆیان مزگەوتیان دروست دەكرد، بۆیە ئێوە گۆڕەكان مەكەنە مزگەوت و من قەدەغەتان لێ دەكەم٠

وە لە دیاردەكانی هاوەڵ دانان:- سەربڕین بۆ غەیری خوا، خوای گەورە دەفەرموێت:-

---

(٢٩) (رواه البخاري)٠

(٣٠) (متفق عليه، وانظر: صحيح الجامع الصغير: ٥١٠٨)٠

(٣١) (رواه مسلم، وانظر: صحيح الجامع الصغير: ٢٤٤٥، ٢٧٤٥)٠

﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ﴾ [الكوثر: ٢] ٠

واتە:- كەواتە نوێژ تەنها لەبەر خواو بۆ بە دەستهێنانی ڕەزامەندی پەروەرگارت ئەنجام بدە و قوربانییش بكە هەر بەو شێوەیە بۆ بە دەستهێنانی ڕەزامەندی پەروەردگارت ٠

وە خۆشەویست ﷺدەفەرموێت:- (لعن الله من ذبح لغير الله)[٣٢] ٠

واتە: خوای گەورە نەفرەتی كردووە لەو كەسەی كە بۆ غەیری خوا سەردەبڕێت٠

وە ڕەنگە لەسەربڕاوێكدا دوو حەرام كۆ ببێتەوە .. كە ئەوانیش:- سەربڕینە بۆ غەیری خوا .. وەكو ئەوەی كەسێك شتێك سەردەبڕێت بۆ ئەوەی لە غەیری خوا نزیك ببێتەوە .. (وەكو ئەوەی كە لە خاوەن گۆڕەكە نزیك ببێتەوە یان بۆ جنییەك سەردەبڕێت كە لە خراپەی جنییەكە خۆی بپارێزێت .. هتد) وە دووەم:- سەربڕینێك كە ناوی جگە لە خوای لەسەر بهێنێت:- وەكو كەسێك ناوی كەسێكی تر (جگە لە خوا) لە كاتی سەربڕینەكە بهێنێت .. (وەكو ناوی خۆشەویستێك لە خۆشەویستانی خوا یان شەیخێك) وە ئەو دووانە دەبنە هۆ بۆ حەرام بوونی خواردنەكە .. وە هەروەها لە جۆرەكانی هاوەڵ دانان بۆ خوا نەزر كردنە بۆ غەیری خوا .. وەكو ئەوانەی كە نەزر دەكەن و مۆم و ڕوناكی دادەگیرسێنن و صەدەقە دەكەن بۆ خاوەن گۆڕەكان .. وە لە جۆرێكی تر هاوەڵ دانان كە ئەمڕۆ بڵاوەی كردووە:- جادوو و فاڵە .. جادوو یەكێكە لە تاوانە گەورەكان .. وە خاوەنەكەی بەرەو كوفر دەبات (خوا پەنامان بدات) وە ئەویش زیانی هەیە و قازانجی نییە .. خوای گەورە دەربارەی فێربوونی دەفەرموێت:-

﴿وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَـكِنَّ الشَّيْاطِينَ كَفَرُواْ يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ﴾ [البقرة: ١٠٢] ٠

واتە:- ئاشكرایە كە هەرگیز سولەیمانﷺ كافر نەبووە، بەڵكو شەیتانەكان كافربوون بەهۆی ئەوەی كە خەڵكیان فێری سیحرو جادوو دەكرد ٠

وە ئەو كەسەی كە سیحر بەكار دەهێنی بە كۆڕای زانایان كافرە، خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ﴾ [طه: ٦٩] ٠

واتە:- چونكە بێگومان ئەوەی كردوویانە تەنها فێڵ و تەڵەكەی جادووگەرە، جادووگەریش بۆ هەر كوێ بچێت و هەرچی بكات سەركەوتوو نابێت ٠

وە هەروەها كاهن و فاڵچی ئەوانە هەردوكیان كافرن بە خوای مەزن ئەگەر گوتیان ئێمە غەیب دەزانین، خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ﴾ [النمل: ٦٥] ٠

واتە:- ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: جگە لە خوا هەرچی لە ئاسمانەكان و زەویدا هەیە هیچیان ئاگادارنین لە پەنهان و غەیب نازانن ٠

وە زۆربەی ئەوانە سادەیی هەندێ خەڵكیان قۆستۆتەوە بۆ كۆ كردنەوەی پارە .. وە ڕێگا دەدۆزنەوە بۆ ئاشكراكردنی غەیب وەكو (هێڵكاری لم) و (ناو لەپ خوێندنەوە) و (فنجان) و .. هتد . وە ئەگەر جارێك ڕاست بكەن ئەوا سەد جار درۆ دەكەن، بەڵام گێلەكان تەنها ئەو جارەیان لە بیرە كە ئەو خراپەكارانە ڕاستیان كردووە .. بۆیە دەچن بۆ لایان بۆ زانینی داهاتوو و

(٣٢) (رواه مسلم، وانظر: صحيح الجامع الصغير: ٥١١٢)٠

خۆشگوزەرانی و ناڕەحەتی لە ژن هێنانەکەیاندا یان بازرگانییەکەی و گەڕان بۆ شتە بزر بووەکان و شتی تر .. وە حوکمی ئەو کەسەی کە دەچێت بۆ لایان ئەوەیە ..

٢- ئەگەر باوەڕی بە قسەکانی هەبوو ئەوا کافرە لەبەر فەرموودەیەکی پێغەمبەری خوا ﷺ کە دەفەرموێت:-

(من أتى عرافا أو كاهنا فصدقه بما يقول فقد كفر بما أنزل على محمد ﷺ)(٣٣) .

واتە: هەر کەسێ بڕوات بۆ لای کاهینێك یان فاڵچییەك و باوەڕی بە قسەکانی کرد ئەوا کوفری کردووە بەو قورئانەی کە دابەزیوەتە سەر محمد ﷺ.

٢- ئەگەر ئەو کەسەی کە دەچێت بۆ لایان باوەڕیان پێ نەکات و باوەڕیان بەوە نەبێت کە ئەوانە غەیب دەزانن بەڵام بۆ ئەوە دەڕوات تەنها بۆ تاقیکردنەوە و شتی وا . ئەوە کافر نابێت بەڵام تاوانێك لە تاوانە گەورەکانی ئەنجام داوە وبۆ ماوەی چل ڕۆژ نوێژەکەی لێ وەرناگیرێت .. پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت:

(من أتى عرافا فسأله عن شيء لم تقبل له صلاة أربعين ليلة)(٣٤) .

واتە: هەر کەسێ بڕوات بۆ لای فاڵچییەك و پرسیاری لێ بکات ئەوا بۆ ماوەی چل شەو نوێژەکەی لێ وەرناگیرێت.

ئەمە لەگەڵ ئەوەی نوێژەکانی و تەوبەی لەسەر فەرزە.. وە لەگەڵ ئەوەیشدا پەنا بردنە بۆ بورجەکانی بەخت لە ڕۆژنامە و گۆڤارەکاندا .. ئەگەر باوەڕی هەبوو کە ئەستێرە و فەلەك کاریگەرییان هەیە لە گەردووندا ئەوا هاوەڵی بۆ خوا داناوە .. وە ئەگەر تەنها بۆ کات بەسەر بردن خوێندییەوە ئەوا تاوانبارە .. چونکە نابێت کات بەسەر ببات بە خوێندنەوەی (شیرك) وە لەگەڵ ئەوەیشدا شەیتان بەرەو باوەڕ بوون پێی دەیبات ودەبێتە ڕێگایەك بەرەو هاوبەش دانان بۆ خوای گەورە، وە لەو جۆرە هاوەڵ دانانە بچووکە کە دەبێتە هاوەڵ دانانی گەورە .. بە کار هێنانی نوشتەو مرووی ئەڵقەی کانزایی .. وە دەکرێتە گەردنی منداڵی و غەیری ئەوان بۆ دوور کەوتنەوە لە چاوپیسی .. یان دەیبەستنە جەستەی خۆیانەوە .. یان بە ماڵ و ئۆتۆمبیلەکەیاندا هەڵی دەواسن .. یا خود چەند ئەنگوستیلەیەك دەکەنە دەستیان بە مەبەستی ئەوەی بەڵا لەسەریان نەمێنی یان بەربەرچی بداتەوە .. وە هەموو ئەوانەی کە باسمان کرد حەرامە .. لەبەر فەرموودەیەکی پێغەمبەری خوا ﷺ کە دەفەرموێت:-

(من علق تميمة فقد أشرك)(٣٥) .

واتە: هەر کەسێ تەمیمەیەکی(مروو یاخود ناڵی گوێ درێژ یاخود هەر شتێکی تر بۆ خۆ پاراستن لە چاو) هەڵواسی ئەوا هاوبەشی بۆ خوای گەورە داناوە.

وە ئەو کەسانەی کە ئەوانە ئەنجام دەدەن، ئەگەر باوەڕیان وابێت کە ئەو شتانە سوودیان هەیە یان زیانیان هەیە جگە لە خوا ئەوا هاوبەش بڕیاردانێکی گەورەی ئەنجام داوە .. وە ئەگەر باوەڕی وابێت ئەوانە هۆیەکن بۆ سوود و زیان ئەوا هاوبەش بڕیاردانێکی بچووکی ئەنجام داوە .. چونکە خوای گەورە نەیکردووەتە هۆیەك .. وە هەروەها سوێند خواردن بە غەیری خوا .. نابێت هیچ دروستکراوێك سوێند بە غەیری خوا بخوات .. چونکە سوێند خواردن تەنها شایەنی خوای گەورەیە .. پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی:- (من حلف بغير الله فقد أشرك)(٣٦).

---

(٣٣) (رواه أحمد، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٥٩٣٩).

(٣٤) (صحيح الجامع الصغير: ٥٩٤٠).

(٣٥) (صحيح الجامع الصغير: ٦٣٩٤).

(٣٦) (صحيح الجامع الصغير: ٦٢٠٤).

واتە: هەر كەسێ سوێند بە غەيرى خوا بخوات ئەوا شەريكى بۆ خواى گەورە ئەنجام داوە.

وە هەروەها سوێند خواردن بە كەعبە نابێت .. يان بە ئەمانەت .. يان بە شەرەف.. وە يان بە ژيانى فلان يان لەبەر خاترى پێغەمبەر ﷺ يان لەبەر خاترى خۆشەويستێك لە خۆشەويستانى خوا يان بە دايكان .. هەموو ئەوانە حەرامن .. وە هەركەسێ توشى يەكێك لەوانە بوو ئەوا كەفارەتەكەى ئەوەيە كە بڵێت:- ﴿لا اله الا الله﴾ هەروەكو چۆن لە فەرموودەيەكى راست و دروستدا هاتووە:- (من حلف منكم فقال في حلفه واللات والعزى فليقل لا إله إلا الله)[٣٧] .

واتە: هەر كەسێ لە ئێوە سوێندى خوارد و لە سوێندەكەيدا گوتى:- سوێند بە لات و عوزا .. ئەوا كەفارەتەكەى ئەوەيە كە بڵێت .. لا اله الا الله.

وە لەو شتانەى كە مرۆڤ بەرەو شيرك دەبات .. وتەى حەرامە .. وەكو ئەوەى كەسێك بڵێ:- پەنا دەگرم بە خوا و تۆ .. يان .. ئەمە لە خوا و لە تۆوەيە .. يان.. كەسم نييە لە خوا و تۆ زياتر .. وە راستييەكەى دەبێت وشەى (پاشان) بە كار بهێنێ وەكو ئەوەى بڵێت:- پەنام هێناوە بۆ خوا پاشان بۆ تۆ .. وە هەروەها لەو وشەكانى تردا ..وە هەروەها هەموو رستەيەك كە جوێندانى تيادا بێت بە رۆژگار .. وەكو .. ئەمە زەمانێكى خراپە .. يان .. ئەم كاتە كاتێكى بەد بەختييە.. يان .. زەمانە ستەمكارە .. وە لەو جۆرە .. چونكە جوێن دان بە رۆژگار دەگەڕێتەوە بۆ خواى رۆژگار .. كە ئەويش خواى پەروەردگارە .. وە هەروەها دەبێت پياوان و ئافرەتانى موسڵمان خۆيان بپارێزن لە بە دێهێنانى شتى تازە لە ديندا .. وە لەو جۆرە ئاهەنگێڕانى دروستكراوە لە ديندا وەكو ئاهەنگى يادى لە دايك بوونى پێغەمبەرى خوا ﷺ يان ئاهەنگ گێڕان بۆ شەوى ٢٧ ى رەمەزان ... يان ئاهەنگ گێڕان بۆ شەوى ئيسرا و ميعراج .. وە جگە لەوانە چەندەها ئاهەنگى تر .. داوا لە خوا دەكەم كە بتپارێزيت و يارمەتيت بدات .. وە بيروباوەڕت پاك بكاتەوە لە هەموو جۆرە شيركێك .. آمين ..

لە كۆتاييدا:- ئەى براى خۆشەويست .. ئەى خوشكى رێزدار .. ئەم كۆمەڵە ئامۆژگارييە لە ناخەوە دەرم هێناوە .. كە روحى خۆمم بە سەريدا رژاندووە .. وە هەموو قسەيەكم بە راستەوە بۆت كردووە .. دەبا بەشى من لە لاى تۆوە لە نزايەك كەمتر نەبێت .. كە رەحم و بەزەيى خوا دابەزێتە سەرماندا وە تەنها خۆى (أرحم الراحمين) ە .. والله تعالى أعلم .. وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

===========================

www.ba8.org

(٣٧) (صحيح الجامع الصغير: ٦٢١٦).